

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการ
ของอาณาจักรอยุธยาที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน
“วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร

นายอานนท์ เพ็ชรเกลี้ยง

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

The Effects of Historical Method in the Topic of Development of
Ayutthaya Kingdom on the Critical Thinking Ability of Grade 8
Students at Krathum Baen “Wisetsamutthakhun”
School in Samut Sakhon Province

Mr. Anon Pechkleang

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการ
ของอาณาจักรอยุธยาที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน
“วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร

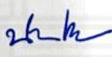
ชื่อและนามสกุล นายอานนท์ เพ็ชรเกลี้ยง
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2565

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรุณี จำปาทอง)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.นिरนาท แสนสา)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของ
อาณาจักรอยุธยาที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”
จังหวัดสมุทรสาคร

ผู้ศึกษา นายอานนท์ เพ็ชรเกลี้ยง **รหัสนักศึกษา** 2622101257

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา **ปีการศึกษา** 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดย
การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน
“วิเศษสมุทคุณ” ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์
เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา จำนวน 4 แผน ใช้เวลาในการสอน 12 ชั่วโมง และ
(2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณฉบับเดียววัดก่อนเรียนและหลังเรียน
มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .83 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียน
ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ วิธีการทางประวัติศาสตร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พัฒนาการของ
อาณาจักรอยุธยา มัธยมศึกษา

Independent study title: The Effects of Historical Method in the Topic of Development of Ayutthaya Kingdom on the Critical Thinking Ability of Grade 8 Students at Krathum Baen “Wisetsamutthakhun” School in Samut Sakhon Province

Author: Mr. Anon Pechkleang; **ID:** 2622101257;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent study advisor: Dr. Walai Isarankura Na Ayudhaya, Assistant Professor; **Academic year:** 2021

Abstract

The purpose of this study was to compare critical thinking ability in the topic of Development of Ayutthaya Kingdom of Grade 8 students at Krathumbean “Wisetsamutthakhun” School in Samut Sakhon Province before and after by the historical method.

The research sample consisted of 36 Grade 8 students who studied in the first semester of the 2022 academic year at Krathumbean “Wisetsamutthakhun” School in Samut Sakhon Province, obtained by cluster sampling. The research instruments were (1) four lesson plans of historical method covering 12 periods of instructional time; and (2) one set of a critical thinking ability test with reliability coefficients of .83. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

The research findings showed that the post-learning critical thinking ability in the topic of Development of Ayutthaya Kingdom of the students who learned by the historical method was higher than their pre-learning counterpart at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Historical Method, Critical Thinking Ability, Development of Ayutthaya Kingdom, Mathayom Suksa

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่นำมาใช้ใน ปัจจุบันกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้กำหนดสาระการเรียนรู้ 5 สาระด้วยกันสำหรับสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญยิ่งในหลักสูตรเป็นสาระที่จะหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพมีความรักชาติ ความหวงแหน ความภูมิใจตลอดจนความผูกพันกับท้องถิ่นประเทศชาติ รวมทั้งมนุษยชาติในภูมิภาค ในสังคมโลกด้วยกัน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สาระ ประวัติศาสตร์เป็นรายวิชาพื้นฐานที่แยกออกมาเป็นรายวิชาไม่มีการบูรณาการกับสาระอื่นๆ หนึ่งเดียวกันกำหนดเวลาเรียนสาระที่ 4 วิชาชัดเจนตามโครงสร้างเวลาเรียนนอกจากนี้ยังได้มีการกำหนด มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีเอาไว้ชัดเจน(กระทรวงศึกษาธิการ,2560,น.129)

การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งนี้อาจเป็น เพราะแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติปรัชญาตลอดจนทฤษฎีของวิชาประวัติศาสตร์ได้เปลี่ยนแปลงไปใน สังคม กล่าวคือ แนวคิดในอดีตหรือว่าธรรมชาติของประวัติศาสตร์คือการเรียนเพื่อจดจำเหตุการณ์ใน อดีตไว้เป็นบทเรียนในปัจจุบันและเป็นการทำนายอนาคต ดังนั้นผู้ศึกษาก็เป็นเพียงกลุ่มบุคคลในสังคม จำนวนหนึ่งเท่านั้นดังนั้นวิชาประวัติศาสตร์จึงไม่แพร่หลายเท่าที่ควร แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของ วิชาประวัติศาสตร์ในปัจจุบันถือว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาเชิงวิเคราะห์ เหตุการณ์ในปัจจุบันด้วยว่าเหตุการณ์ในอดีตเป็นบทเรียนและเป็นเครื่องชี้ทางและใช้ข้อมูลหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ก็เป็นไปอย่างกว้างขวางสำหรับบุคคลทั่วไป ไม่เฉพาะในแวดวงของกลุ่มบุคคลใด บุคคลหนึ่งเท่านั้น จึงถือได้ว่าวิชาประวัติศาสตร์ได้ขยายขอบเขตการศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญและวิชาที่ จำเป็นอย่างหนึ่งในสังคม ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนนักศึกษา ในสถานศึกษาจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปจากเดิม (สิริวรรณ ศรีพหล,2554,น.13)

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาในหลายๆประการ คุณค่าของวิธีสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการให้ ประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน(สิริวรรณ ศรีพหล,2553,4-41) รวมไปถึงการพัฒนาทักษะการคิดให้กับ ผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล โดยการตั้งปัญหาและตั้งสมมติฐาน แล้วคิดหาคำตอบตามสมมติฐานนั้น ทำให้นักเรียนเกิดคำถามและคำตอบขึ้น ฝึกทักษะการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ วิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีขั้นตอนการสอนที่อาศัยพื้นฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาและค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ ระเบียบและมีขั้นตอนที่น่าเชื่อถือได้และทำให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนและการทำงานอย่างมีระบบ นักเรียนได้ฝึกฝนการวางแผนในการแสวงหาข้อมูล การรวบรวมข้อมูล วางแผน วิเคราะห์ สังเคราะห์หรือประเมินข้อมูลว่าจะใช้วิธีใด ตลอดจนวางแผนในการนำเสนอผลการศึกษา และประเด็นสุดท้ายทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์เพราะเป็นวิชาที่มีการศึกษาอย่างน่าเชื่อถือ มีระบบระเบียบในการศึกษา มิใช่เลื่อนลอยหรือเน้นเพียงแค่ความจำอย่างเดียว

การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดวิจรรณญาณนั้นมีหลายแนวทางการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน คือเทคนิคการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจรรณญาณสามารถค้นหาความรู้ แก่ปัญหา และสรุปแนวคิดหลังจากการอ่านได้ด้วยตนเอง ผู้สอนจะทราบว่าผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนโดยการตั้งคำถามซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน การตั้งคำถามจะกระตุ้นความคิดของผู้เรียน เราให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการอ่าน การตั้งคำถามที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาระบวนการคิดวิเคราะห์การตีความ การคิดอย่างมีวิจรรณญาณ คิดสังเคราะห์ ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และคิดนำไปใช้ได้ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน สนับสนุนให้ผู้เรียนคิด เสนอความคิดเห็นและปรึกษาหารือกันจนเกิดความเข้าใจ สามารถสรุปเป็นแนวคิดได้ และเสริมสร้างนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต(ปวรา วงศ์ปัญญา,2551,น.14) ซึ่งสนับสนุนความคิดด้วยทฤษฎี ด้านการคิดมีพื้นฐานมาจากผลงาน (Benjamin Bloom, 1956) ไว้ว่าการคิดอย่างมี วิจรรณญาณ และการแก้ปัญหา นับว่าเป็นทักษะพื้นฐานธรรมดาเช่นเดียวกับทักษะทางด้านอื่นๆ เช่น ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ การสะกดคำ ความรู้ทางภูมิศาสตร์และอื่นๆ แนวโน้มของการอบรม คือ มีการฝึกอบรมทักษะการคิดที่ให้กลายเป็น ส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของการเรียนรู้อย่างกลมกลืน ในห้องฝึกอบรมที่เน้นการคิด จะมีการกระตุ้นให้ผู้รับการอบรมได้มีการสังเกตและวิเคราะห์ ฝึกใช้คำถามระดับสูงขึ้น (Higher-level questions) มีการถามให้ได้คิดไตร่ตรอง (Reflect) คิดใช้เหตุผล เกี่ยวกับความรู้ ข้อมูล และคิดแก้ปัญหา ต้องกระตุ้นให้ผู้รับการอบรมคิดเกี่ยวกับข้อมูลและกระตุ้นให้ คิดเกี่ยวกับการคิดด้วย เช่น การคิดเช่นนี้ถูกหรือยัง มีเหตุผลหรือไม่ มีวิธีการคิดอย่างไร ทักษะต่าง ๆ ต่อไปนี้ สามารถใช้สร้างทักษะและเพื่อฝึกการคิดในการใช้เหตุผลได้ อีกทั้งเหมาะสำหรับการสอน สาระที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาขัดแย้งต่างๆ ซึ่งยากแก่การตัดสินใจการสอนรูปแบบนี้จะช่วยให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด รวมทั้งวิธีการในการทำความกระจ่างในความคิดของตนเองเกี่ยวกับการตัดสินใจในข้อมูลดังกล่าว (ทศนา แคมมณี, 2557,น.240)

จากการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาประสบกับปัญหาหลายประการเนื่องจากเนื้อหาของวิชาประวัติศาสตร์ที่มีความเป็นนามธรรม นักเรียนไม่สามารถสัมผัสกับประวัติศาสตร์เหล่านี้ได้โดยตรง การเรียนการสอนส่วนใหญ่จึงอาศัยการอ่าน การท่องจำลำดับเหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ โดยผู้เรียนมักไม่ได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนากระบวนการคิด อีกประการหนึ่งคือ กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะเน้นครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการสอนแบบบรรยายเพื่อถ่ายทอดความรู้ มากกว่าการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากครู ผู้สอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ยังมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์ (ทุติยาภรณ์ ภูมิดอนมิ่ง ,2551,น.75) กิจกรรมการเรียนการสอนเช่นนี้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เมื่อนักเรียนไม่สนใจในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ และเห็นว่าเป็นการเรียนเพื่อจดจำเรื่องราวในอดีตเท่านั้นจึงทำให้นักเรียนไม่เห็นคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่พัฒนาความเป็นพลเมืองดี เรียนรู้อดีตเพื่อเข้าใจสภาพปัญหาในปัจจุบันและพัฒนาทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผล (สิริวรรณ ศรีพหล, 2553,น.132)

จากผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (กลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนกระทุ้มแบน “วิเศษสมุทคุณ”,2562,น.47) ซึ่งปรากฏว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกระทุ้มแบน “วิเศษสมุทคุณ” มีผลค่าคะแนนต่ำกว่าระดับชาติ และเมื่อเปรียบเทียบกับ 5 สาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ได้แก่ ศาสนา ศิลปกรรม และจริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ปรากฏว่าสาระประวัติศาสตร์ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด รวมไปถึงผลการประเมินความสามารถในการคิดวิจรณ์ญาณที่เกิดจากการประเมินของครูผู้สอนประจำรายวิชาของนักเรียนโรงเรียนกระทุ้มแบน “วิเศษสมุทคุณ” พบว่าผลการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรณ์ญาณระดับดีของนักเรียนทั้งหมด ระดับชั้นที่มีผลการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรณ์ญาณระดับดีสูงสุดคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระดับดีร้อยละ 91.57 รองลงมาคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับดีร้อยละ 88.46 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีระดับดีในการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรณ์ญาณต่ำที่สุดคือร้อยละ 74.21ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรณ์ญาณต่ำที่สุดจาก 6 ระดับของนักเรียนทั้งหมด

จากสภาพปัญหา ความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ้มแบน “วิเศษสมุทคุณ” มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรณ์ญาณต่ำกว่าระดับชั้นอื่น รวมไปถึงมีผลการประเมินการทดสอบระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าระดับประเทศทุกสาระวิชา ซึ่งผู้วิจัยที่เป็นผู้รับผิดชอบการสอนในสาระประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ้มแบน

“วิเศษสมุทคุณ” ซึ่งผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนรู้จักการวิเคราะห์วิจารณ์ ประเด็นทางประวัติศาสตร์โดยการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจระดับความน่าเชื่อถือของหลักฐาน รวมไปถึงการนำหลักฐานนั้นมาใช้ฝึกวิเคราะห์ และอภิปรายผล (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543, น. 11) และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร ยมนา(2554) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณด้วยการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งพบว่า คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการใช้แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ สูงกว่าก่อนการใช้แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากขั้นตอนในกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การคัดเลือกหลักฐาน การประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในมิติต่างๆ การวิพากษ์ภายนอก การวิพากษ์ภายใน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นที่คำถามที่ศึกษา เป็นต้น ล้วนเป็นกระบวนการในการการกระตุ้นและส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณให้แก่ผู้เรียน มีความเข้าใจและมีผลการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณอยู่ในระดับที่สูงขึ้น และอยู่ในระดับคุณภาพที่เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกนการกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ มาออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในรายวิชาประวัติศาสตร์ซึ่งเพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ เพราะวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีวิจัยเอกสารและหลักฐานอื่น ๆ ที่เป็นระบบเพื่อให้ได้ มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ค้นคว้าอย่างน่าเชื่อถือ

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องพัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

3. สมมติฐานในการศึกษา

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 การวิจัยในครั้งนี้กลุ่มประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวน 350 คน ซึ่งจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

4.2.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีการทางประวัติศาสตร์

4.2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.3 ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส22103 ประกอบไปด้วย 4 เรื่อง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การปกครองสมัยอยุธยา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจสมัยอยุธยา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สังคมสมัยอยุธยา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง

4.4 ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เวลาจำนวน 12 ชั่วโมง

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีการสอนโดยใช้วิธีการที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ทางประวัติศาสตร์มาจัดขั้นตอนการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับเพื่อให้ นักเรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งวิธีการทางประวัติศาสตร์ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

5.1.1 การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา คือ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนร่วมกัน กำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่มีความสนใจและยังไม่มีคำตอบชัดเจนในประเด็นที่ต้องการทราบ โดยเป็นประเด็นที่สามารถหาคำตอบได้จริงและมีแนวทางการหาข้อมูลเพื่อตอบประเด็นคำถามได้

5.1.2 การรวบรวมหลักฐาน คือ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือการค้นคว้าหาข้อมูล จากแหล่งต่างๆเพื่อนำมาใช้ในการค้นคว้าหาคำตอบที่ได้กำหนดไว้

5.1.3 การประเมินคุณค่าของหลักฐาน คือ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาทำการประเมินคุณค่าหรือความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการประเมินภายนอกและ ภายในของข้อมูล ดังนี้

1) การวิพากษ์ภายนอก คือ การตรวจสอบข้อมูลหรือตัวหลักฐานว่ามีความ ถูกต้องมีข้อบกพร่องของหลักฐานที่จะนำมาใช้

2) การวิพากษ์ภายใน คือ การวิพากษ์ข้อสันนิษฐานในเรื่องของความ น่าเชื่อถือ คำนึงถึงความถูกต้องและคุณค่าของหลักฐาน

5.1.4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล คือ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนนำหลักฐาน และ ข้อมูลที่ผ่านการประเมินคุณค่ามาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ซึ่งคำตอบที่ได้ กำหนดไว้

5.1.5 การสรุปและนำเสนอ คือ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทำการสรุปคำตอบจาก ประเด็น ที่ตั้งไว้โดยใช้คำตอบจากข้อมูลที่ได้ค้นคว้าและผ่านการประเมินคุณค่าซึ่งมีความน่าเชื่อถือ

5.2 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการคิดเพื่อ วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นอย่างน่าเชื่อถือตามข้อคำถามหรือประเด็น ปัญหา โดยมีการพิจารณาตามข้อมูลที่นำเชื่อถือจากแหล่งค้นคว้าที่หลากหลายที่ได้จากแบบวัด ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีองค์ประกอบของความสามารถใน การคิดอย่างมีวิจารณญาณดังนี้

5.2.1 การระบุประเด็นปัญหา คือ ความสามารถในการกำหนดและตั้งประเด็น คำถามที่เป็นปัญหาเบื้องต้น เพื่อนำไปสู่การตั้งสมมติฐานและหาคำตอบจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

5.2.2 การรวบรวมข้อมูล คือ ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก สมมติฐานที่มีความครอบคลุมและจากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย

5.2.3 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล คือ ความสามารถในการพิจารณา ประเมิน ตรวจสอบและจัดอันดับข้อมูลที่ผ่านการค้นคว้าอย่างมีความสมเหตุสมผล

5.2.4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล คือ ความสามารถในการจำแนกประเภท ของข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นปัญหา และพิจารณาถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามประเด็น

ปัญหาและตัดสินใจพิจารณาความถูกต้องระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น ระบุผลกระทบที่เกิดขึ้นได้

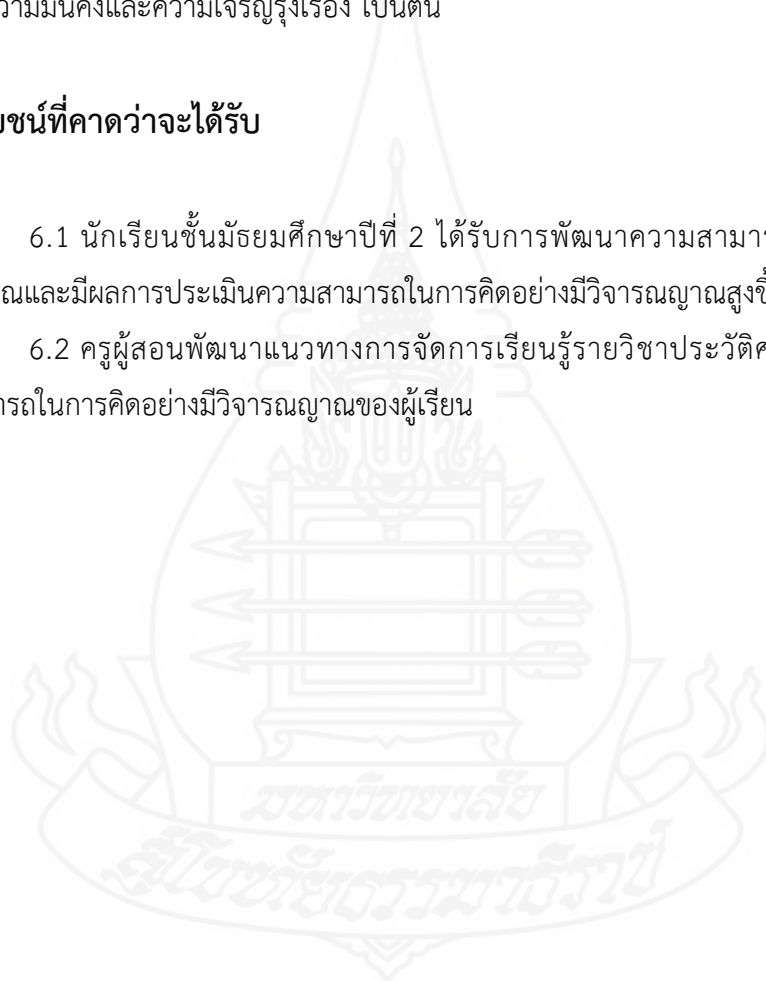
5.2.5 การสรุปผล คือ ความสามารถในการนำข้อมูลที่ผ่านกระบวนการที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นเหตุเป็นผลมาทำการสรุปผลการค้นคว้าจากประเด็นปัญหาที่ได้ระบุไว้

5.3 พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา หมายถึง เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ของวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการทดลองซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ การปกครองสมัยอยุธยา เศรษฐกิจสมัยอยุธยา สังคมสมัยอยุธยา และปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง เป็นต้น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีผลการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น

6.2 ครูผู้สอนพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์เพื่อยกระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษามลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการหลายๆ ท่าน ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์
3. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์
 - 3.1 ความหมายของการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
 - 3.2 ขั้นตอนของการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
 - 3.3 บทบาทครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์
 - 3.4 ประโยชน์ของการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
4. แนวคิดเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.1 ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.2 องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.3 การวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความ เชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายเพื่อช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมดีงาม โดยกำหนดสาระต่างๆ ไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ,2551,น.132)

1. ศาสนา ศิลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยม ด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุข ในสังคมไทยและสังคมโลก

3. เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

5. ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของ สิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทาง

ธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังต่อไปนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนา ที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส.3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูล ตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิด การสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนคุณภาพผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เกิดจากการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.134) ดังนี้

1. ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
2. ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ในโลกได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์
3. ได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จากคุณภาพของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน 2551 ได้กล่าวถึงคุณภาพของผู้เรียนด้านการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองคือ ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ้มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของนักเรียนเกี่ยวกับผลการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ้มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ซึ่งอยู่ในระดับต่ำสุดของนักเรียนทั้ง 6 ระดับ ซึ่งการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัย

กำหนดวัตถุประสงค์ในการที่จะพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณภาพในการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณตามที่หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน 2551 กำหนดไว้

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดตัวชี้วัด 2 ตัวชี้วัดในการทดลอง คือ วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่างๆ (ส4.3 ม.2/1) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (ส4.3 ม.2/2) นำมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 12 ชั่วโมง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียน ซึ่งเน้นพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งจะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน 2551 โดยผลจากการเรียนรู้จะก่อให้เกิดให้ผู้เรียนมีคุณภาพในการดำรงชีวิตอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวางแผนและตัดสินใจสิ่งต่างๆได้อย่างถูกต้อง ในสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการทดลองจัดการเรียนการสอนนั้น ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งได้มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระประวัติศาสตร์ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.154)

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ	<p>- วิธีการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่างๆอย่างง่าย ๆ เช่น การศึกษาภูมิหลังของผู้ทำ หรือผู้เกี่ยวข้องสาเหตุ ช่วงระยะ เวลา รูปลักษณ์ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น</p> <p>- ตัวอย่างการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง หรือหลักฐานสมัยอยุธยา (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส 4.3)</p>

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	2. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ในสมัยอยุธยาและธนบุรี (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส4.3) เช่น ข้อความบางตอน ในพระราชพงศาวดารอยุธยา / จดหมายเหตุชาวต่างชาติ - ตัวอย่างการตีความข้อมูลจากหลักฐานที่แสดงเหตุการณ์สำคัญในสมัยอยุธยาและธนบุรี - การแยกแยะระหว่างข้อมูลกับความคิดเห็น รวมทั้งความจริงกับข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ - ความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูล และการตีความทางประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย	<ul style="list-style-type: none"> - ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคต่างๆ ในทวีปเอเชีย (ยกเว้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ที่มีผลต่อพัฒนาการโดยสังเขป - พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย (ยกเว้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)
	2. ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย	<ul style="list-style-type: none"> - ที่ตั้งและความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย เช่น แหล่งมรดกโลกในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย - อิทธิพลของอารยธรรมโบราณที่มีต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย มีความรักความ
ภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา และธนบุรีในด้านต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา - ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา - พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ - การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 และการกู้เอกราช
	2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	<ul style="list-style-type: none"> - การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา - ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา - พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมืองการสถาปนาอาณาจักรธนบุรี
	3. ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา	<ul style="list-style-type: none"> - ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยธนบุรี - วีรกรรมของบรรพบุรุษไทยผลงานข องบุคคลสำคัญของไทยและต่างชาติที่มีส่วนสร้างสรรค์ชาติไทย เช่น <ul style="list-style-type: none"> - สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 - พระสุริโยทัย - พระนเรศวรมหาราช - พระนารายณ์มหาราช - สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางและตัวชี้วัดรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปได้ว่า เนื้อหาสาระและตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการทดลองมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ส 4.3 ม.2/1 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา และธนบุรีในด้านต่างๆ และ ส 4.3 ม.2/2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา เป็นต้น ประกอบไปด้วย 4 แผนการจัดการเรียนรู้

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การปกครองสมัยอยุธยา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจสมัยอยุธยา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สังคมสมัยอยุธยา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง

2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ปีการศึกษา 2564 สาระประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รหัส ส22103 (หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ,2564,น.79) เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย โครงสร้างรายวิชา คำอธิบายรายวิชาและตัวชี้วัด ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาใช้ทดลอง ดังนี้

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส22103

เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียนจำนวน 0.5 หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์ ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ เช่น การศึกษา ภูมิหลังของผู้ทำหรือผู้เกี่ยวข้อง สาเหตุ ช่วงระยะเวลา รูปลักษณ์ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตัวอย่างการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยในท้องถิ่นของตนเองหรือหลักฐานสมัยอยุธยา พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่าง ๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาและธนบุรีและอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 และการกู้เอกราช ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยา เช่น การควบคุมกำลังคนและศิลปวัฒนธรรม การสถาปนาอาณาจักรธนบุรี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยธนบุรี วรรณกรรมของบรรพบุรุษไทย ผลงานของบุคคลสำคัญของไทยที่ส่วนสร้างสรรค์ชาติไทย เช่น สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 พระสุริโยทัย พระนเรศวรมหาราช พระนารายณ์มหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (ด้วง)

โดยการศึกษา สืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม การปฏิบัติ การเปรียบเทียบและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสรุปองค์ความรู้

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญา มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ความภูมิใจ และรักความเป็นไทย

รวม 4 ตัวชี้วัด ส 4.1 ม.2/1 ส 4.3 ม.2/1 , ม.2/2 , ม.2/3

โครงสร้างรายวิชา ส22103 ประวัติศาสตร์

ประกอบไปด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การประเมินและตีความข้อมูลทางประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาและธนบุรี มีการกำหนดตัวชี้วัด 4 ตัว ได้แก่ 1. ประเมินความน่าเชื่อถือ ถ้อยของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่างๆ 2. วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่างๆ 3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่ง ผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา 4. ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาและธนบุรีและอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา ดังปรากฏในตาราง

โครงสร้างรายวิชา				
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ส22103 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2				
จำนวนหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย		ภาคเรียนที่ 1		เวลา 20 ชั่วโมง / ภาคเรียน
หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้(Contents) ชื่อหน่วยการเรียนรู้/ หน่วยย่อยการเรียนรู้	จำนวน (เวลา)
1	1. ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่างๆ	ส4.1 ม.2/1	- วิธีการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่างๆ อย่างง่ายๆ เช่น การศึกษา ภูมิหลังของผู้ทำ หรือผู้เกี่ยวข้อง สาเหตุ ช่วงระยะเวลา รูปลักษณะของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น - ตัวอย่างการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยในท้องถิ่นของตนเองหรือหลักฐานสมัยอยุธยา	4
2	2. วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่างๆ 3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่ง ผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	ส4.3 ม.2/1 ส4.3 ม.2/2	- พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นต้น - ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	12

3	4. ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยอยุธยาและธนบุรีและอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา	ส4.3 ม.2/3	- ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยา ได้แก่ การควบคุมกำลังคนและศิลปะวัฒนธรรม เป็นต้น - ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยธนบุรี - วิถีกรรมของบรรพบุรุษไทย ได้แก่ ผลงานของบุคคลสำคัญของไทยและชาวต่างชาติที่มีส่วนสร้างสรรค์ชาติไทย เป็นต้น	4
รวมตลอดภาค				20

จากโครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ ส22103 ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ในการทดลอง โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียน ดังตาราง

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระสำคัญ
1. วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่างๆ (ส4.3 ม.2/1)	- การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา - ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา - พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญ รุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (ส4.3 ม.2/2)	- การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา - ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา - พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเน้นการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นไปตามคุณภาพผู้เรียนหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน 2551 โดยดำเนินการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ ส4.3 ม.2/1 และ ส4.3 ม.2/2 โดยผู้วิจัยนำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 12 ชั่วโมง ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การปกครองสมัยอยุธยา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจสมัยอยุธยา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สังคมสมัยอยุธยา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง

3. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์

การศึกษาและวิจัยของผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความหมายของการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ขั้นตอนของการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ บทบาทครูและนักเรียน รวมไปถึงประโยชน์ของวิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายของการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

การศึกษาถึงความหมายของการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและค้นคว้าจากนักวิชาการ นักการศึกษานักประวัติศาสตร์และสำนักวิชาการทางการศึกษาที่ได้นำเสนอข้อมูลไว้ โดยผู้วิจัยได้สรุปรายละเอียดดังต่อไปนี้

R.G. Collingwood. (1956, น.12) ได้อธิบายความหมายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไว้ว่าเป็นศาสตร์ที่เป็นการวิจัยและมีขั้นตอนในการแสวงหาคำตอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ในอดีต

ลาวัญญ์ วิทยาวุฑฒิกุลและคณะ (2543,น.7) วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีการวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ทางวิชาประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านการรวบรวมมาอย่างเป็นระบบและถูกต้องซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหลักฐานโดยมีการตั้งประเด็นปัญหาหรือสมมติฐานและมีการตีความหลักฐานอย่างเป็นเหตุเป็นผลซึ่งมีความน่าเชื่อถือ

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2551,น.9) กล่าวว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึงวิธีการแสวงหาความรู้ซึ่งนักศึกษานำวิธีการที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการค้นคว้าหาคำตอบมา กำหนดเป็นขั้นตอนการสอนโดยมีลำดับขั้นตอน คือ การกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน ขั้นรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของมูลหรือหลักฐาน ขั้นตีความและสังเคราะห์ ชี้นำเสนอผลการค้นคว้า

นิธิ เอียวศรีวงศ์(2545,น.47) กล่าวว่า การเรียนประวัติศาสตร์ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การบันทึกว่าอะไรจะเกิดขึ้นจริงในอดีตแต่เป็นการอธิบายว่าสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การเรียนประวัติศาสตร์จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช่วิธีการแสวงหาความรู้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเรียกว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์จำเป็นต้องใช้กระบวนการในการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับอดีตของมนุษยชาติ

สิริวรรณ ศรีพหล(2554,น.50) กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีการสอนโดยใช้วิธีการที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ทางประวัติศาสตร์มาจากขั้นตอนการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับเพื่อให้นักเรียนได้องค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของการกำหนดประเด็นปัญหาการตั้งสมมติฐานการรวบรวมวิเคราะห์สังเคราะห์และตีความหลักฐานหรือข้อมูลเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปหรือผลของการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาสรุปได้ว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีการสอนหรือวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ทางประวัติศาสตร์มาจัดขั้นตอนการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับเพื่อให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของการกำหนดประเด็นปัญหาการตั้งสมมติฐานการรวบรวมวิเคราะห์สังเคราะห์และตีความหลักฐานหรือข้อมูลเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปหรือผลของการศึกษาค้นคว้าที่ผ่านการรวบรวมมาอย่างเป็นระบบและถูกต้อง

3.2 ขั้นตอนของการสอนโดยใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์

การศึกษาถึงขั้นตอนของการสอนโดยใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและค้นคว้าจากนักวิชาการหลายๆท่าน ซึ่งได้นำเสนอข้อมูลไว้ โดยผู้วิจัยขอสรุป ดังนี้

Leonard H. Clark,1973 (อ้างถึงในวิภาดา พินลา,2560,น.13) ได้เสนอกิจกรรมการสอนและยุทธวิธีในการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. สอนให้นักเรียนมีโอกาสที่จะฝึกวิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูลทั้งภายนอกและภายใน โดยการพิจารณาว่าข้อมูลเหล่านั้นเชื่อถือได้มากเพียงใด

2. ให้แบบฝึกหัดที่นักเรียนได้มีการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ เช่น นำเอาตัวอย่างข้อความบางตอนออกมาให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า หลักฐานที่กล่าวมานั้นเป็นหลักฐานชั้นแรกหรือชั้นที่สอง ผู้เขียนนำข้อมูลเหล่านั้นมาจากไหน ข้อมูลที่นำมาถูกต้องเพียงใด ผู้เขียนใส่ความคิดมากน้อยเพียงใด มีการโฆษณาชวนเชื่อมากน้อยเพียงใดเปรียบเทียบข้อความในตอนนี้กับข้อความในแบบเรียนอื่น

3. ชี้แนะให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีที่จะตรวจสอบความจริงจากสิ่งที่นักเรียนได้อ่านและได้เห็น นักเรียนจะได้พบว่า เขามีโอกาสที่จะพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ไม่จริงเสมอไป วิธีหนึ่งก็คือให้นักเรียนได้รู้จักเปรียบเทียบข้อความที่ได้จากหนังสือประวัติศาสตร์กับหลักฐานอื่น ๆ

4. ใช้วิธีการสอนแบบอุปมาน ในการสอนแบบนี้ นักเรียนจะสามารถถึงความจริงต่าง ๆ จากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์และพัฒนาความคิดรวบยอดออกมาได้ซึ่งในกรณีนี้ครูไม่สามารถที่จะสอนโดยวิธีให้ข้อเท็จจริงหรือสรุปเป็นหลักการให้นักเรียนในขณะที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่

5. ให้แบบฝึกหัดซึ่งนักเรียนค้นคว้าหาความจริง หรือแสดงปัญหาออกมาได้โดยใช้วิธีวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ เช่น

5.1 แสดงหลักฐานจากแหล่งที่มาต่าง ๆ กันและพยายามให้นักเรียนได้สร้างขึ้นมาใหม่

5.2 ให้นักเรียนเขียนประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ ได้ เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เฉลิม มลิกา (2522, น.143) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. ขึ้นกำหนดปัญหาหรือข้อสมมติฐาน จุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ในขั้นนี้อยู่ที่การรู้จักการสังเกตของผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันเพื่อให้พบข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องราวของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของบุคคลในสมัยประวัติศาสตร์ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในเนื้อหาของบทเรียนโดยผู้สอนควรจะทำเนิการวางแผนและเตรียมการเอาไว้ล่วงหน้าเพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะช่วยให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้เกิดข้อคิดในขณะที่กำลังทำการเรียนการสอนซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดปัญหา หลังจากนั้นก็ดำเนินการการศึกษาตามขอบเขตและแนวทางของปัญหาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงอย่างละเอียดซึ่งผู้เรียนและผู้สอนจะกระทำด้วยความรอบคอบและระมัดระวังซึ่งผลที่จะออกมาในรูปคำถามที่เกี่ยวข้องด้วยปัญหาเป็นจำนวนมากและถ้าเป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีประสบการณ์อยู่แล้วก็อาจจะดำเนินการให้ผู้เรียนสามารถเดาคำตอบแนวทางที่คาดว่าจะเป็นไปได้เกี่ยวกับคำตอบของปัญหาในรูปแบบของการตั้งสมมติฐาน

2. การแสวงหาความรู้โดยการรวบรวมหลักฐาน ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องมีคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการค้นคว้าและบอกแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะสามารถแสวงหาคำตอบและรวบรวมหลักฐานได้ว่าจะกำหนดให้ในอยู่ในรูปแบบของการบอกบรรณานุกรมหรือหนังสืออ้างอิงและจะดีไปมากกว่านั้นถ้าผู้สอนมีการเตรียมหลักฐานหรือเอกสารเพื่อประกอบการเรียนและค้นคว้าหาโดยรวบรวมไว้ในห้องสมุดมีมุมของห้องเรียนซึ่งจะเกิดความสะดวกและเป็นการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนให้สามารถดำเนินการรวบรวมและทำเรื่องเอกสารหลักฐานที่มีคุณค่าตรงกับปัญหาของสมมติฐานได้ทันที ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งที่ไม่ควรจะขาดไปคือต้องมีการจำแนกประเภทของหลักฐานเป็นขั้นต้นเป็นขั้นรองและหลักฐานขั้นที่ 3 ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้โดยคำนึงถึงลำดับความเชื่อถือได้ของหลักฐานเป็นเกณฑ์สำคัญ

3. ชั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของข้อมูล ซึ่งจะแยกออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

3.1 การประเมินคุณค่าภายนอกได้แก่การพิจารณาเปรียบเทียบหลักฐานอื่นที่กล่าวถึงข้อเท็จจริงเดียวกันทั้งนี้ก็เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องหรือข้อ 15 ต่อหลักฐานที่ไม่ใช่หลักฐานขั้นต้นการค้นคว้าพิจารณาเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เขียนว่ามีความน่าเชื่อถือมากแค่ไหนการสำรวจคุณค่าจากข้อเสนอใน Book Review การพิจารณาเฉพาะส่วนที่เป็นบทคัดย่อ บทนำ บทสรุปและสารบัญเรื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้วิเคราะห์ข้อมูลสามารถเข้าใจเนื้อหาทั้งหมดได้อย่างคร่าวคร่าว

3.2 การประเมินคุณค่าภายในหมายถึงการที่ผู้วิเคราะห์ข้อมูลพยายามใช้ความเฉลียวฉลาดและความรอบรู้ในการค้นหาความมีเหตุผลความคงเส้นคงวาความเป็นจริงและที่สำคัญคือสิ่งที่เป็นวัตถุของหลักฐานทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในลักษณะที่ใกล้เคียงถูกต้องและตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด ในขั้นของการสังเคราะห์

4. ชั้นตีความและสังเคราะห์เป็นขั้นที่นำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์และประเมินคุณค่ามาแล้วมาทำการตีความและสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้อเท็จจริงในรูปของความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์เป็นเนื่องซึ่งกระทำได้โดยการนำหลักฐานหรือข้อเท็จจริงมาพิจารณาอธิบายวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นประกอบจึงดำเนินการสรุปผสมผสานและสังเคราะห์ข้อมูลเข้าด้วยกันเป็น Concept ของสิ่งที่เรารู้

5. ชั้นนำเสนอข้อมูล เป็นขั้นของการนำเสนอความรู้และแนวคิดที่ผ่านการวิเคราะห์และการสังเคราะห์แล้วต่อผู้อื่นกระทำได้โดยการบรรยายอภิปรายสัมมนาเขียนบทความทำรายงานหรืออื่นๆ ซึ่งความสำคัญของผู้นำเสนอจะต้องใช้ความสามารถในการสรุปโครงเรื่องแนะแนวทางที่เขียนอย่างรัดกุมเพื่อให้มีความน่าสนใจเกิดคุณค่าอย่างต่อเนื่องและเร้าใจแก่ผู้ฟังหรือผู้ติดตามในการนำเสนอซึ่งเป็นการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ในขั้นสุดท้ายครบตามกระบวนการ

สมโซติ อ่องสกุล(2540,น.12) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์มีขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาการตั้งคำถามที่ดีจะต้องมีผลให้งานมีคุณภาพคำถามที่ดีในประวัติศาสตร์ต้องมีคุณภาพ ดังนี้ตั้ง

1. เป็นคำถามที่ชัดเจนและรัดกุม
2. เป็นคำถามที่สามารถตอบได้ได้ตามความเป็นจริงประสบการณ์
3. เป็นคำถามที่ไม่ขัดต่อตรรกศาสตร์ ไม่เป็นคำถามที่ได้คำตอบไม่ชัดเจน
4. เป็นคำถามที่คาดหวังคำตอบได้ช่วยให้ความกระจ่างถึงข้อเท็จจริง มีลักษณะเปิดกว้าง

พอสมควรเพื่อเปิดโอกาสให้นักประวัติศาสตร์ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างกว้างขวาง

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลเมื่อได้หลักฐานจนสามารถกำหนดปัญหาขอบเขตความสนใจของผู้ศึกษาได้แล้วต้องดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่สนใจทุกประเภทเก็บรวบรวมไว้เป็นระบบโดยดำเนินการ ดังนี้

1. สํารวจหลักฐานทุกประเภทจากแหล่งบริการสารสนเทศ
2. ศึกษาหลักฐานที่เกี่ยวข้องแต่ละชั้นและเก็บความสำคัญและข้อสังเกตที่ได้จากหลักฐานอย่างเป็นระบบ
3. กรณีที่ศึกษาเป็นเรื่องร่วมสมัยซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องยังมีชีวิตอยู่ควรเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสาร ด้วยการสัมภาษณ์บุคคลนั้นตามขั้นตอนของประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า
4. กรณีหลักฐานไม่เป็นลายลักษณ์อักษรเช่นโบราณวัตถุควรมีการบันทึกภาพบันทึกแหล่งที่พบในข้อสนเทศที่พบไว้อย่างเป็นระบบ

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกข้อมูล โดยการนำข้อมูลทุกประเภทที่บันทึกไว้มาคัดแยกเป็น 2 กลุ่มใหญ่

1. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยตรง
 2. ข้อมูลที่เป็นส่วนประกอบการเก็บข้อมูลเป็นระบบจะทำให้การทำงานสะดวกยิ่งขึ้น
- ขั้นที่ 4 ชั้นประเมินความสำคัญของห้องข้อมูลที่รวบรวมไว้ทั้งหมดต้องผ่านการ

วิพากษ์ทางประวัติศาสตร์แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ

1. การวิพากษ์ภายนอก ต้องพิจารณาจากส่วนสำคัญ 5 ประการ ได้แก่
 - 1.1 อายุของหลักฐาน
 - 1.2 สถานที่หลักฐานนั้นถูกสร้างหรือเขียนขึ้น
 - 1.3 ผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานคือใคร
 - 1.4 จุดมุ่งหมายของการสร้างหรือเขียนขึ้นเพื่ออะไร
 - 1.5 รูปเดิมของหลักฐานต้องพิจารณาว่าหลักฐานนั้นอยู่ในรูปเดิมอย่างไร
2. การวิพากษ์ภายใน คือ การวิพากษ์ข้อสนเทศพิจารณาในเรื่องของความน่าเชื่อถือ คำนึงถึงความถูกต้องและคุณค่าของหลักฐานนั้น โดยมีการวิพากษ์ลักษณะนี้ 2 ประการ
 - 2.1 การตีความหลักฐานเพื่อให้ได้ความหมายชั้นลึก สามารถทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ทัศนะของผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานนั้น เจตนาที่แอบแฝงอยู่เบื้องหลังของการสร้างหลักฐานแต่ละชั้นสามารถเปรียบเทียบหลักฐานในแต่ละสมัยจนพบข้อสนเทศที่หลักฐานไม่ได้ตั้งใจบอก
 - 2.2 การตีความหลักฐานที่ได้ให้ความหมายขั้นต้นคือการอ่านเพื่อให้เข้าใจของแท้ไม่เข้าใจอย่างแท้จริงหลักฐานชั้นนั้นต้องตามตัวอักษรหรือตามรูปแบบภายนอกต้องการบ่งบอกอะไร

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ในขั้นนี้ต้องนำข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาประมวลเป็นเรื่องราวหรือคำอธิบายปัญหาที่สนใจอาจตั้งสมมติฐานในรูปคำถามหรือกลุ่มคำถามที่ไม่มีลักษณะผูกมัดเกินไปเพื่อเป็นแนวทางการความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากและหลากหลายให้ถึงเรื่องราวหรือคำอธิบายปัญหาดังกล่าวเรียกว่า การสังเคราะห์ทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 6 การรายงานผลถือเป็นขั้นสุดท้ายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ คือ การรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลและหลักฐานที่ใช้ในการอ้างอิง โดยอาจกำหนดเป็นประเด็นหลักและประเด็นรองอย่างให้ความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน

ลาวัญญ์ วิทยายุทธพิภูลและคณะ(2543,น.9) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประเด็น/ปัญหา/เรื่องที่จะศึกษา โดยผู้เรียนต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะศึกษาอะไร สมัยไหน เพราะเหตุใด กล่าวคือ จะต้องมีการตั้งคำถาม การตั้งคำถามที่จะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบด้วยเหตุผล

2. การค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและแนวคิดจากหลักฐานต่างๆโดยผู้เรียนต้องเก็บรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาที่มีอยู่หลายประการ ทั้งหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานชั้นรองให้ได้มากที่สุด

3. การตรวจสอบเชิงประวัติศาสตร์ โดยนักเรียนต้องมีการตรวจสอบ วิเคราะห์ประเมินคุณค่า และตีความหลักฐาน ซึ่งหมายถึง การตรวจสอบหลักฐานด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อประเมินคุณค่าของหลักฐานว่าน่าเชื่อถือเพียงใด ผู้เรียนต้องแยกประเภทของหลักฐานและทำความเข้าใจหลักฐานแต่ละประเภท โดยใช้หลักการตรวจสอบกว้างๆ ได้แก่ ทำขึ้นเมื่อใด (ช่วงเวลา) ใครเป็นผู้สอบหรือเขียนขึ้น (ผู้สร้าง) เขียนขึ้นทำไม (จุดมุ่งหมายของหลักฐาน) การพิจารณาข้อมูลในหลักฐานความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับหลักฐานอื่นๆ เป็นต้น แล้วจึงเลือกสรรข้อเท็จจริงตามหลักฐานต่าง ๆ นั้น

4. การสังเคราะห์/ตีความ การตีความเพื่อตอบปัญหาเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ (แยกแยะ) การสังเคราะห์ (รวบรวม) ข้อเท็จจริงในอดีตจากหลักฐานต่างๆ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อที่จะอธิบายประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ นับเป็นขั้นตอนของการตอบปัญหาโดยสามารถอธิบายได้ว่าเกิดอะไรขึ้น อย่างไร และทำไม

5. การนำเสนอ โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ที่จัดระเบียบข้อเท็จจริงต่างๆ แล้วทำการนำเสนอประเด็นทางประวัติศาสตร์นั้นให้มีความน่าสนใจ มีความต่อเนื่อง และมีความเป็นจริงให้มากที่สุด การนำเสนอข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ อาจอยู่ในรูปการเขียนหรือการบอกเล่า ซึ่งต้องอาศัยทักษะทางภาษา

ตลอดจนการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผลซึ่งจะทำให้เป็นผลงานออกมาเป็นผลงานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าและน่าสนใจ

สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา (2551, น.160) ได้กล่าวถึงวิธีการทางประวัติศาสตร์ว่ามีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษา แสวงหาคำตอบ(ศึกษาอะไร ช่วงเวลาไหน สมัยใดและเพราะเหตุใด)
2. การค้นหาและรวบรวมหลักฐานประเภทต่างๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งได้แก่ วัตถุโบราณร่องรอยถิ่นที่อยู่อาศัยหรือการดำเนินชีวิต
3. การวิเคราะห์หลักฐาน การตรวจสอบหลักฐานการประเมินความน่าเชื่อถือการประเมินคุณค่าของหลักฐาน และตีความอย่างเป็นเหตุเป็นผลมีความเป็นกลางและปราศจากอคติ
4. การสรุปข้อเท็จจริงเพื่อตอบคำถามด้วยการเลือกสรรข้อเท็จจริงจากหลักฐานอย่างเคร่งครัดโดยไม่ใช้ค่านิยมไปตัดสินพฤติกรรมของคนในอดีตโดยพยายามเข้าใจความคิดของคนในยุคนั้นหรือนำตัวเขาไปอยู่ในยุคสมัยที่ตนศึกษา
5. การนำเสนอเรื่องที่ศึกษาและอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล โดยใช้ภาษาที่ เข้าใจง่ายมีความต่อเนื่องและน่าสนใจตลอดจนมีการอ้างอิงข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้งานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าและมีความหมาย

สิริวรรณ ศรีพหล (2553, น.142) ได้กล่าวว่า วิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ประกอบด้วย ขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอนตามรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหาขั้นตอนแรกของวิธีสอนโดยใช้วิธีทางประวัติศาสตร์ไปก่อนที่ผู้เรียนจะกำหนดปัญหาได้ นะลูกครูผู้สอนต้องให้นักเรียนฝึกการสังเกตและตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องราวของเหตุการณ์ในอดีตหรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์เพื่อให้เกิดข้อคิดว่ามีจุดใดหรือประเด็นที่สามารถนำมากำหนดเป็นปัญหาเพื่อการศึกษาและค้นหาคำตอบได้ การกำหนดปัญหานี้ผู้สอนอาจช่วยให้ข้อแนะนำหรือร่วมกับผู้เรียนในการกำหนดปัญหาที่จะศึกษาเมื่อกำหนดปัญหาได้โดยผู้สอนจะแนะนำให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐานเพื่อการค้นคว้าหาข้อสรุปต่อไป

การตั้งสมมติฐานเมื่อผู้เรียนกำหนดปัญหาได้แล้วผู้เรียนจะร่วมกันกำหนดขอบเขตของปัญหาและกำหนดแนวทางการศึกษาปัญหาในขั้นนี้จะกำหนดเป็นสมมติฐานซึ่งเป็นการคาดเดาคำตอบหรือกำหนดแนวทางที่คาดว่าจะเป็นไปได้ทั้งนี้ผู้สอนควรให้ผู้เรียนอาศัยพื้นฐานจากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาตั้งสมมติฐานสมมติฐานที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางในการศึกษาให้ตรงประเด็น

2. รวบรวมหลักฐานผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการค้นคว้าและบอกสิ่งที่ผู้เรียนจะสามารถแสวงหาและรวบรวมหลักฐานได้ เช่น

2.1 แนะนำประเภทของหลักฐานได้แก่หลักฐานขั้นต้นหลักฐานชั้นรองหรือหลักฐานชั้นที่สาม

2.2 แนะนำวิธีการค้นคว้าหาข้อมูลหรือหลักฐานในห้องสมุด

2.3 แนะนำบรรณานุกรมเกี่ยวกับเอกสารทางวิชาการได้แก่ หนังสือ บทความ

2.4 แนะนำการค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา

เมื่อผู้เรียนได้สำรวจเอกสารและหลักฐานแล้วต่อไปคือการรวบรวมและคัดเลือกหลักฐานผู้เรียนจะทำการรวบรวมและคัดเลือกข้อมูลและหลักฐานว่าหลักฐานหรือข้อมูลใดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาและคัดแยกข้อมูลหรือหลักฐานดังกล่าวว่าหลักฐานใดเป็นหลักฐานขั้นต้นชั้นรองหรือชั้นที่ 3 และลำดับความสำคัญของหลักฐานหรือข้อมูลเหล่านั้น

3. ขั้นการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของมูลและหลักฐาน เมื่อรวบรวมหลักฐานได้มากพอสมควรแล้วผู้เรียนจะต้องนำข้อมูลและหลักฐานนั้นๆมาวิเคราะห์และประเมินคุณค่า ในขั้นนี้ผู้สอนต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์และการประเมินคุณค่าของข้อมูลและหลักฐานโดยใช้วิธีการวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยการวิพากษ์ภายนอกและการวิพากษ์ภายใน

3.1 การวิพากษ์ภายนอก มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบข้อมูลหรือตัวหลักฐานว่ามีความถูกต้องมีข้อบกพร่องของหลักฐานที่จะนำมาใช้หรือไม่ ทั้งนี้อาจพิจารณาในเรื่องต่างๆเช่น อายุของหลักฐาน สภาพแวดล้อมที่หลักฐานนั้นถูกสร้างหรือเขียนขึ้น ผู้สร้างหรือผู้เขียนหลักฐาน จุดประสงค์ของการสร้างหลักฐานนั้น สภาพเดิมของหลักฐานนั้น

3.2 การวิพากษ์ภายใน คือ การศึกษาถึงความน่าเชื่อถือของเอกสารหลักฐานว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดเช่นพิจารณาแยกแยะสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นออกจากการเป็นต้น

4. ขั้นตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลและหลักฐานเมื่อหลักฐานหรือข้อมูลได้มีการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าแล้วผู้สอนจะให้ผู้เรียนตีความหลักฐานหรือข้อมูลแล้วทำการสังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นการสังเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องพยายามเรียบเรียงความคิดของตนเองโดยอาศัยข้อมูลผ่านการวิเคราะห์และขั้นตอนนี้เพราะๆใหม่ๆผู้เรียนสามารถย้อนกลับไปศึกษาหลักฐานหรือข้อมูลเพิ่มเติมได้เพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์เพื่อสังเคราะห์แนวผู้เรียนจะเรียบเรียงเนื้อหาใหม่ในลักษณะการอธิบายโดยมีความคิดเห็นของผู้ศึกษาประกอบและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงและแนวคิดเข้าด้วยกันในขั้นตอนนี้คาดว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

5. ชื่อนำเสนอผลการศึกษานับเป็นขั้นตอนสำคัญของวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นขั้นของการนำเสนอข้อมูลที่ผ่านการค้นคว้าและสังเคราะห์มาแล้วมาเรียบเรียงเป็นความรู้และแนวคิดสำคัญการนำเสนอเนื้อหา ในขั้นนี้ผู้เรียนสามารถเสนอเนื้อหาได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดทำเป็นรายงาน การเขียนเป็นบทความ การบรรยาย การอภิปราย การสัมมนาหรือเสนอในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์ต่างๆ ทั้งนี้ผู้เรียนต้องเสนอผลการศึกษาให้มีความน่าสนใจมีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือ

จากแนวคิดและลักษณะของขั้นตอนตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักการศึกษาและนักวิชาการหลายๆ ท่าน ให้ความเห็นไว้ สามารถสรุปได้ดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2.1 กระบวนการสอนตามขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

นักวิชาการ					
ขั้นที่	เฉลิม มลิลลา (2522)	ลาวัณย์ วิทยา วุฑฒิกุล (2543)	สมโชค อ่องสกุล (2540)	สำนักวิชาการ และมาตรฐาน การศึกษา(2551)	สิริวรรณ ศรีพหล (2553)
ขั้นที่ 1	การกำหนด ปัญหาหรือข้อ สมมติฐาน	การกำหนด ประเด็น/ ปัญหา/เรื่องที่จะศึกษา	การตั้งคำถาม หรือกำหนด ต่างหาก	การกำหนด เป้าหมายหรือ ประเด็นคำถามที่ ต้องการศึกษา	การกำหนด ปัญหาและการ ตั้งสมมติฐาน
ขั้นที่ 2	แสวงหาความรู้ โดยการรวบรวม หลักฐาน	การค้นคว้า และรวบรวม ข้อมูล	รวบรวมข้อมูล	การค้นหาและ รวบรวมหลักฐาน	การรวบรวม หลักฐาน
ขั้นที่ 3	ขั้นวิเคราะห์ และประเมิน คุณค่าข้อมูล	การตรวจ สอบเชิงประ วัติศาสตร์	คัดเลือก หลักฐานและ ประเมิน ความสำคัญของ ข้อมูล	การวิเคราะห์ หลักฐาน	การวิเคราะห์ และประเมิน คุณค่าข้อมูล และหลักฐาน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

นักวิชาการ					
ชั้นที่	เฉลิม มลิลลา (2522)	ลาวัณย์ วิทยา วุฒิมิกุล (2543)	สมโชคติ อ่องสกุล (2540)	สำนักวิชาการ และมาตรฐาน การศึกษา(2551)	สิริวรรณ ศรีพหล (2553)
ชั้นที่ 4	การตีความและ สังเคราะห์	การสัง เคราะห์/ ตีความ	การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ทางประวัติ ศาสตร์	การสรุป ข้อเท็จจริงเพื่อ ตอบคำถาม	การตีความและ สังเคราะห์ข้อมูล
ชั้นที่ 5	การนำเสนอ ข้อมูล	การนำเสนอ	การรายงานผล	การนำเสนอเรื่อง ที่ศึกษา	การนำเสนอผล การศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดและวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ซึ่งได้กำหนดรูปแบบและกระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับอาจารย์วินัย พงศ์ศรีเพียร ที่กล่าวถึงกระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการวิจัยเอกสารและหลักฐานอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ บนพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ เพราะวิธีการทางประวัติศาสตร์มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนเข้าใจน้ำหนักความน่าเชื่อถือของหลักฐาน และการนำหลักฐานนั้นมาใช้ฝึกวิเคราะห์และอภิปรายผล (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543, น.11) ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปกระบวนการสอนออกมาเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา คือ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนร่วมกันกำหนดประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่มีความสนใจและยังไม่มีคำตอบชัดเจนในประเด็นที่ต้องการทราบ โดยเป็นประเด็นที่สามารถหาคำตอบได้จริงและมีแนวทางการหาข้อมูลเพื่อตอบประเด็นคำถามได้
2. การรวบรวมหลักฐาน คือ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการค้นคว้าหาคำตอบที่ได้กำหนดไว้

3. การประเมินคุณค่าของหลักฐาน คือ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาทำการประเมินคุณค่าหรือความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการประเมินภายนอกและภายในของข้อมูล ดังนี้

3.1 การวิพากษ์ภายนอก เป็นการตรวจสอบข้อมูลหรือตัวหลักฐานว่ามีความถูกต้อง มีข้อบกพร่องของหลักฐานที่จะนำมาใช้ พิจารณาจากส่วนสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

3.1.1 อายุของหลักฐาน

3.1.2 สถานที่หลักฐานนั้นถูกสร้างหรือเขียนขึ้น

3.1.3 ผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานคือใคร

3.1.4 จุดมุ่งหมายของการสร้างหรือเขียนขึ้นเพื่ออะไร

3.1.5 รูปเดิมของหลักฐานต้องพิจารณาว่าหลักฐานนั้นอยู่ในรูปเดิมอย่างไร

3.2 การวิพากษ์ภายใน คือ การวิพากษ์ข้อสนเทศพิจารณาในเรื่องของความน่าเชื่อถือ คำนึงถึงความถูกต้องและคุณค่าของหลักฐานนั้น โดยมีการวิพากษ์ลักษณะนี้ 2 ประการ

3.2.1 การตีความหลักฐานเพื่อให้ได้ความหมายชั้นลึก สามารถทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ทัศนะของผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานนั้น เจตนาที่แอบแฝงอยู่เบื้องหลังของการสร้างหลักฐานแต่ละชิ้นสามารถเปรียบเทียบหลักฐานในแต่ละสมัยจนพบข้อสนเทศที่หลักฐานไม่ได้ตั้งใจบอก

3.2.2 การตีความหลักฐานที่ได้ให้ความหมายขั้นต้นคือการอ่านเพื่อให้เข้าใจของแท้ไม่เข้าใจอย่างแท้จริงหลักฐานชิ้นนั้นต้องตามตัวอักษรหรือตามรูปแบบภายนอกต้องการบ่งบอกอะไร

4. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล คือ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนนำหลักฐานและข้อมูลที่ผ่านการประเมินคุณค่ามาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ซึ่งคำตอบที่ได้ตั้งประเด็นไว้

5. การสรุปและนำเสนอ คือ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทำการสรุปคำตอบจากประเด็นที่ตั้งไว้โดยใช้คำตอบจากข้อมูลที่ได้ค้นคว้าและผ่านการประเมินคุณค่าซึ่งมีความน่าเชื่อถือ

3.3 บทบาทครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์

การศึกษาถึงบทบาทครูในการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและค้นคว้าจากนักวิชาการหลายๆ ท่านที่ได้นำเสนอข้อมูลไว้ โดยผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

สมนทิพย์ บุญสมบัติ (2533, น.36) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ไว้ว่า บทบาทด้านกิจกรรมการเรียนการสอนหลักการที่ดีในปัจจุบันควรเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ให้เกิดความน่าสนใจแก่นักเรียนเป็นอย่างมากมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

1. การให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้เรียน
3. การรู้จักให้ผู้เรียนใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนในการค้นคว้าหาคำตอบ
4. การฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักอยู่ร่วมกันอย่างประชาธิปไตย

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543, น.2) กล่าวถึงครูสังคมนี่จะต้องสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีการปรับตัวในการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ครูที่ดีต้องมีทัศนคติต่อวิชาที่ตนเองสอนมีความภาคภูมิใจว่าการสอนประวัติศาสตร์ไทยเป็นภารกิจอันยิ่งใหญ่กล่าวคือจะทำให้เยาวชนของชาติมีความผูกพันทางด้านจิตใจและอารมณ์ของประเทศชาติสังคมชุมชนของผู้เรียนเกิดความรู้และเข้าใจในประวัติศาสตร์ไทยทำให้เกิดความหวงเห็นและต้องการที่จะรับมรดกทางวัฒนธรรมของชาติและชุมชน

2. พื้นฐานความรู้เรื่องไทยและประวัติศาสตร์ของไทยครูผู้สอนประวัติศาสตร์ไทยในอุดมคติต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ 2 ประการกล่าวคือ

- 2.1 มีพื้นฐานความรู้เรื่องไทยและประวัติศาสตร์ไทยที่ดี

- 2.2 มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ขึ้นกับการเรียนการสอนมีความกระตือรือร้นในการได้รับความรู้ใหม่อยู่ตลอดเวลา

3. การเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจชุมชนสังคมประเทศชาติความเข้าใจได้มาจากการศึกษาและวิพากษ์ข้อมูลสามารถทำได้ในหลายระดับทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน

4. การฝึกหัดและวัดผลควรเน้นวัดผลแบบอัตนัยแบบฝึกหัดสำหรับนักเรียนวิชาประวัติศาสตร์ทั่วไปมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้อ่านเองเพื่อฝึกจับใจความสำคัญได้คิดวิเคราะห์ได้เองได้เขียนเองและฝึกทักษะในการแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจนส่งเสริมแนวคิดให้นักเรียนแสดงแพมงานอย่างต่อเนื่องและการกล่าวถึงแหล่งข้อมูลที่ได้ไปศึกษาหรือค้นคว้ามาโดยไม่ต้องทำรายงานส่งทั้งประเภทบุคคลหรือกลุ่มไปให้เตรียมตัวเพื่อเข้ามาเขียนเรียงความภายใต้เงื่อนไขตามกำหนดของเวลาทำให้เด็กเกิดทักษะในการจัดระบบความคิดได้ดียิ่งขึ้น

วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2565, สัมภาษณ์) ได้กล่าวถึงบทบาทครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่จะส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ไว้ดังนี้

1. ครูผู้สอนจะต้องเตรียมตัวและเป็นผู้มีความรู้พื้นฐานทางด้านประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้อย่างดี

2. ครูผู้สอนต้องมีการจัดเตรียมหลักฐานหรือแหล่งความรู้ที่สามารถให้ผู้เรียนไปค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองได้

3. ครูผู้สอนต้องให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้เรียนในการค้นคว้าข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์

4. ครูผู้สอนกำหนดคำถามที่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันหรือเป็นกระแสสังคมเพื่อกระตุ้นความคิดของนักเรียน

5. ครูผู้สอนใช้คำถามที่สามารถทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงไปสู่การหาหลักฐานหรือข้อมูลเพื่ออธิบายถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่างๆได้

6. ครูผู้สอนเตรียมทักษะการค้นคว้าหลักฐานหรือข้อมูลตามขอบเขตของเนื้อหาให้กับผู้เรียน

7. ครูผู้สอนกำหนดคำถามที่มีการกระตุ้นความคิดและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนโดยคำนึงถึงช่วงวัยอายุที่เหมาะสม

จากแนวคิดของนักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์สามารถสรุปเพื่อนำมาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในการศึกษาของผู้วิจัยได้ว่า บทบาทของครูผู้สอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบันมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้พื้นฐานในข้อมูลด้านประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

2. ครูผู้สอนทำหน้าที่ในการชี้แนะผู้เรียนในการสืบค้นหรือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง

3. ครูผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาประวัติศาสตร์จากเรื่องที่ศึกษาโดยใช้หลักฐานหรือข้อมูลที่ค้นคว้าอย่างมีเหตุผล

4. ครูต้องคำนึงถึงระดับและวุฒิภาวะที่เหมาะสมของผู้เรียน

3.4 ประโยชน์ของการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

การศึกษาประโยชน์ของการสอนโดยโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและค้นคว้าจากนักวิชาการหลายๆ ท่าน ซึ่งได้นำเสนอข้อมูลไว้ โดยผู้วิจัยขอสรุป ดังนี้

दनัย ไชโยธา (2522) กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. ทำให้รู้จักพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่ได้เห็นได้ยินได้ฟังทำให้รับรู้ถึงอะไรได้กว้างขวางมีความเข้าใจและกล้าที่จะตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ว่ามีความเท็จจริงเพียงใดเกิดการจินตนาการและรับฟังสิ่งต่างๆ โดยรู้จักการลำดับใจความสำคัญตลอดจนรู้จักคิดแนะนำมาพูดอ่านเขียนได้

2. ทำให้รู้จักการศึกษาที่มาของความสำคัญต้องคำนึงอยู่เสมอว่าอดีตต้องสำคัญกับปัจจุบันและปัจจุบันต้องสัมพันธ์กับอนาคต

3. ทำให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดความเหมาะสมโดยการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ และกระแสข่าวข้อมูลต่างๆ

4. เพื่อให้มีความรักชาติบ้านเมืองของตนเองมีความภาคภูมิใจในเอกราชรู้จักเสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเคารพยกย่องเชิดชูเกียรติคุณของบรรพบุรุษมีความรู้สึกจิตใจสูงตลอดจนสร้างนิสัยที่ดี

5. เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ

6. ให้รู้สึกใดเป็นการรู้จักไม่ใช่แบบว่าง่ายหรือแบบเดาศุ่ม

สิริวรรณ ศรีพหล (2553, น.201) ได้กล่าวถึง คุณค่าของวิธีสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล โดยการตั้งปัญหาและตั้งสมมติฐาน แล้วคิดหาคำตอบตามสมมติฐานนั้น ทำให้นักเรียนเกิดคำถามและคำตอบขึ้น

2. ช่วยฝึกทักษะการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ วิธีสอน โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีขั้นตอนการสอนที่อาศัยพื้นฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาและค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ ระเบียบและมีขั้นตอนที่น่าเชื่อถือได้

3. ช่วยพัฒนาทักษะการคิดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินและการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

4. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนและการทำงานอย่างมีระบบ วิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์นั้น มีขั้นตอนการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนต้องฝึกฝนการวางแผน เช่น การวางแผนในการแสวงหาข้อมูล การวางแผนในการรวบรวมข้อมูล วางแผนวิธีวิเคราะห์ สังเคราะห์หรือประเมินข้อมูลว่าจะใช้วิธีใด ตลอดจนวางแผนในการนำเสนอผลการศึกษา เป็นต้น

5. เป็นการให้ประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองภายใต้การแนะนำของครูผู้สอน

6. ทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์ มองว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีการศึกษาที่น่าเชื่อถือ มีระบบระเบียบในการศึกษา มิใช่เลื่อนลอยหรือเน้นแต่ความจำอย่างเดียว

จากการศึกษาของแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับประโยชน์ของการศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาทักษะการคิดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. ผู้เรียนรู้จักการวางแผนและการทำงานอย่างมีระบบ
3. ทำให้รู้จักพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่ได้เห็นได้ยินได้ฟังทำให้รับรู้ถึงอะไรได้กว้างขวางมีความเข้าใจและกล้าที่จะตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ว่ามีความแท้จริงเพียงใด
4. เป็นการให้ประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนจากการลงมือปฏิบัติค้นคว้าหาคำตอบ
5. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล

4. แนวคิดเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นตัวแปรตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากนักวิชาการหลายและนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศที่ได้นำเสนอข้อมูลไว้ โดยผู้วิจัยขอสรุป ดังนี้

4.1 ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การศึกษาถึงความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและค้นคว้าจากนักวิชาการ นักการศึกษาทางสังคมศึกษา นักประวัติศาสตร์และสำนักวิชาการทางการศึกษาที่ได้นำเสนอข้อมูลไว้ โดยผู้วิจัยได้สรุปรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยศึกษาความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้ช่วยศาสตราจารย์วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2551) ซึ่งได้ทำการศึกษา รวบรวมและสรุปข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากผลงานของนักวิชาการ นักการศึกษา นักวิชาการทางสังคมศึกษาในต่างประเทศหลายๆ ท่านเกี่ยวกับความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถสรุปได้ดังนี้

John Dewey, 1933 (อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2551, น.46) การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนระมัดระวังในเรื่องของความเชื่อถือความรู้ซึ่งจะต้องมีหลักฐานยืนยันหรือพิสูจน์เพื่อตัดสินใจข้อสรุปซึ่งจะต้องมีการคิดอย่างไตร่ตรอง

Massialas and Cox, 1960 (อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2551, น.46) การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการปฏิบัติทางสมองที่ซับซ้อนและมีหลายรูปแบบความคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะหนึ่งที่บุคคลใช้ความคิดของเขาในการประเมินความคิดของผู้อื่น

Ennis, 1962 (อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2551, น.46) การประเมินความถูกต้องของข้อความต่างๆ โดยเขาอธิบายความคิดวิเคราะห์วิจารณ์มีด้วยกันทั้งหมด 12 ลักษณะดังนี้

1. การเข้าใจความหมายของข้อความ
2. การตัดสินใจว่าเหตุผลที่เสนอมานั้นมีความครอบคลุมหรือไม่
3. การตัดสินใจว่าข้อความต่างๆไม่มีความขัดแย้งกันเอง
4. การตัดสินใจว่าจำเป็นจะต้องมีข้อสรุปหรือไม่
5. การตัดสินใจว่าข้อความนั้นมีความหมายเฉพาะเจาะจงหรือไม่
6. การตัดสินใจว่าข้อความนั้นนำไปใช้ได้เฉพาะกฎเกณฑ์บางอย่างเท่านั้นหรือไม่
7. การตัดสินใจว่าข้อความที่สังเกตนั้นเชื่อถือได้
8. การตัดสินใจว่าการสรุปผลหรือเชื่อถือได้หรือไม่
9. การตัดสินใจว่าปัญหาได้รับการอ้างอิงหรือไม่
10. การตัดสินใจว่ามีการตั้งข้อสมมติฐานหรือไม่
11. การตัดสินใจว่าคำนิยามนั้นเพียงพอหรือไม่
12. การตัดสินใจว่าข้อความซึ่งๆโดยมีผู้อ่านจหน้าทีนั้นน่าเชื่อถือหรือไม่

Watson and Glaser, 1964 (อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2551, น.47) การคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วยความสามารถได้ย่อย 5 ประการคือการรู้จักอ้างหลักฐานการรู้จักตั้งข้อสมมติฐานการรู้จักคิดแบบอนุมานการรู้จักแปลความหมายและการประเมินข้อโต้แย้งต่างๆ

Hunt and metcalf, 1968 (อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2551, น.47) ได้อธิบายวิธีคิดอย่างมีวิจารณญาณดังนี้

1. ให้เหตุผลที่ดีในการสนับสนุนข้อสรุปและความเชื่อของตนเอง
2. มีความสามารถในการตั้งคำถาม
3. มีข้อสรุปต่างๆที่ต้องสอดคล้องกัน
4. หลักฐานทั้งหมดต้องพิสูจน์ได้ไม่ลำเอียงหรือบิดเบือนความจริง
5. การสังเกตและการทดลองสามารถนำมาใช้ได้
6. การค้นหาหลักฐานจะต้องกระทำอย่างเปิดเผย

Dunfee and Sagl, 1968 (อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555, น.48) การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับกระบวนการแก้ปัญหาโดยเริ่มตั้งแต่การเรียนรู้ปัญหาจนกระทั่งการตัดสินใจแก้ปัญหาเพราะกระบวนการแก้ปัญหาคือการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆโดยนำไปสู่การหาข้อสรุปที่เชื่อถือได้

Skinner,1976(อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา,2551,น.48) การคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณจะต้องครอบคลุมทั้งกระบวนการและความสามารถโดยเฉพาะบางอย่างกระบวนการหมายถึงวิธีการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งรวมแนวทางการแก้ปัญหาและการมีทัศนคติคือการสอบหาเหตุผลความสามารถนั้นหมายถึงความรู้ในเรื่องข้อมูลต่างๆที่เป็นความจริงกฎเกณฑ์ข้อสรุปและแนวคิดต่างๆรวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้ออ้างอิงการตั้งสมมติฐานการคิดแบบอนุมานการแปลความหมายการประเมินผลอย่างวิเคราะห์หรือข้อโต้แย้งจะต้องมีความเข้าใจรู้จักการนำไปใช้รู้จักวิเคราะห์วิเคราะห์และสรุปผลด้วยดังนั้นจึงเห็นว่าทั้งกระบวนการและความสามารถจะต้องไปด้วยกันแยกกันไม่ได้จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนกันและกัน

นอกจากนี้ผู้ช่วยศาสตราจารย์วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา(2551น.48) ได้มีการสรุปข้อสังเกตเพิ่มเติมจากที่นักวิชาการและนักการศึกษาหลายๆท่านได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ ดังนี้

1. มีเกณฑ์หรือมาตรฐานที่จะนำมาพิจารณาในสิ่งที่ต้องตัดสินใจวิเคราะห์เพื่อประเมินได้
2. มีการเก็บข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อถือได้โดยพิจารณาความถูกต้องและความสอดคล้องของข้อมูลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
3. แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นและแยกสาเหตุและผลกระทบได้
4. ตรวจสอบความลำเอียงรวมทั้งการนำเสนอข้อมูลในลักษณะต่างๆเช่นการแสดงความรู้สึกอารมณ์ในสิ่งที่นำเสนอหรือนำเสนอข้อมูลที่มีลักษณะเหมือนกันหรือไม่ขณะที่ไม่ตรงกัน
5. มีการตัดสินใจลงความเห็นจากการพิจารณาสารสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกันเพื่อหาเหตุผลที่มีหลักฐาน

Good, 1973 (อ้างถึงใน เสาวนีย์ แสนคำ, 2552, น.7) ได้ให้ความหมายของทักษะการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณว่า เป็นการคิดซึ่งดำเนินการตามหลักการประเมินต่อข้ออ้างและหลักฐานอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่เป็นไปได้อย่างแท้จริง ตลอดจนการพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและการใช้กระบวนการตรรกวิทยาได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

Hilgard,1962 (อ้างถึงใน ธราดล รานรินทร์,2554,น.33) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะการคิดวิจาร์ณญาณ คือ ความสามารถในการตัดสินใจ ข้อความหรือปัญหาได้ว่าสิ่งใดเป็นเหตุเป็นผล

ชาลิณี เอี่ยมศรี (2536, น.6) ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณไว้ว่าคือความสามารถทางสมองของบุคคล ที่แสดงออกมาโดยใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและตรรกะอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจที่จะเชื่อหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ความสามารถ

ย่อย คือ ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต ความสามารถในการนิรนัย ความสามารถในการอุปนัย ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น

ทิตินา แชมมณี (2557, น.266) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นเป็นการคิดสะท้อนอย่างมีเหตุผลเพื่อแสดงการตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือทำอะไร ความคิดใดจะมีเหตุผลก็ต่อเมื่อสามารถอธิบายข้อโต้แย้งหรือถกเถียงอย่างสมเหตุสมผล โดยมีหลักฐานยืนยันที่น่าเชื่อถือ

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการคิดเพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นอย่างน่าเชื่อถือโดยมีการเก็บข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อถือได้โดยพิจารณาความถูกต้องและความสอดคล้องระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นและแยกสาเหตุและผลกระทบได้ โดยมีการตัดสินใจลงความเห็นจากการพิจารณาความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกันเพื่อหาเหตุผลที่มีหลักฐาน ซึ่งกำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานที่จะนำมาพิจารณาในสิ่งที่ต้องตัดสินใจวิเคราะห์เพื่อประเมินได้

4.2 องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนในยุคปัจจุบันต้องบรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถและทักษะต่างๆ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักวิชาการและนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

Dressel and Mayhew,1954 (อ้างถึงใน พิชชาติ แก้วพวง, 2554, น.44) ได้กล่าวถึง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในเชิงทักษะของการคิด ซึ่งเน้นที่ความสามารถของบุคคลในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นั้น ประกอบด้วยความสามารถ 5 ประการ คือ

1. การนิยามปัญหา ประกอบด้วย

1.1 การตระหนักถึงความเป็นไปของปัญหา ได้แก่ การล่วงรู้ถึงเงื่อนไขต่างๆที่มีความสัมพันธ์กันในสภาพการณ์ การรู้ถึงความขัดแย้ง และเรื่องราวที่สำคัญในสภาพการณ์ระบุจุดเชื่อมต่อที่ขาดหายไปของชุดเหตุการณ์

1.2 การนิยามปัญหา ได้แก่ การระบุถึงธรรมชาติของปัญหา ความเข้าใจ ถึงสิ่งที่เกี่ยวข้อง และจำเป็นในการแก้ปัญหา นิยามองค์ประกอบของปัญหา ซึ่งมีความยุ่งยาก และเปลี่ยนนามธรรม ให้เป็นรูปธรรม

2. การเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหา คือ การตัดสินใจว่ามีข้อมูลใดมีความจำเป็นต่อการแก้ปัญหา การจำแนกแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้กับแหล่งข้อมูลที่ไม่ได้เป็นการระบุว่าข้อมูลใดควรยอมรับหรือไม่

3. การระบุข้อตกลงเบื้องต้น ประกอบด้วย การระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่ผู้อ้างเหตุผลไม่ได้กล่าวไว้ การระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่คัดค้านเหตุผลและการระบุข้อตกลงที่ไม่เกี่ยวข้องกับการอ้าง

4. การกำหนดและเลือกสมมติฐาน ประกอบด้วย การค้นหา การชี้แนะ (Clues) ต่อคำตอบปัญหา การกำหนดสมมติฐานต่างๆ โดยอาศัยข้อมูล และข้อตกลงเบื้องต้น การเลือกสมมติฐานที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดมาพิจารณาเป็นอันดับแรก

5. การสรุปอย่างสมเหตุสมผล และการตัดสินความสมเหตุสมผลของการค้นหาเหตุผล ประกอบด้วย

5.1 การสรุปอย่างสมเหตุสมผล โดยอาศัยข้อตกลงเบื้องต้นสมมติฐาน และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

5.2 การพิจารณาตัดสินความสมเหตุสมผลของกระบวนการที่นำไปสู่ข้อสรุป

5.3 การประเมินข้อสรุปโดยอาศัยเกณฑ์การประยุกต์ใช้

Decaroli,1973 (อ้างถึงในสิริลักษณ์ ตามพันธ์ุ,2558,น.69) ได้ทำการศึกษาและจัดกลุ่มทักษะย่อยที่ประกอบกันเป็นการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็น 7 กลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. การนิยาม ประกอบด้วย การกำหนดปัญหา และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำ

2. การกำหนดสมมติฐาน ประกอบด้วย การคิดถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล การแสวงหาทางเลือก และการพยากรณ์

3. กระบวนการข้อมูล ประกอบด้วย การระบุข้อมูลที่จำเป็น การเก็บรวบรวมข้อมูล และการแสวงหาหลักฐาน

4. การตีความหมายและลงข้อสรุปอ้างอิง ประกอบด้วย การตีความข้อเท็จจริงการสรุปอ้างอิงจากหลักฐาน และการระบุความมีอคติ

5. การใช้เหตุผล ประกอบด้วย การตระหนักถึงข้อผิดพลาด การพิจารณาตัดสิน ความคิดเห็น การระบุเหตุและผล การระบุความสัมพันธ์เชิงตรรกศาสตร์

6. การประเมิน ประกอบด้วย การประเมินโดยอาศัยเกณฑ์ การจัดอันดับข้อความเรื่องราวและความคิดเห็น การตัดสินความเชื่อถือได้ของข้อมูล และการประเมินข้อสรุป

7. การประยุกต์ ประกอบด้วย การทดสอบข้อสรุปและการค้นหาเหตุผลเชิงอนุมาน การประยุกต์ การสรุปอ้างอิงและการนำพิจารณาตัดสินไปสู่การปฏิบัติจริง

Watson G.and Glaser, E.M.1964a (อ้างถึงใน ญัฐวรรณ เวียนทอง, 2554, น.9) ได้ทำการสรุปการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. เจตคติ (Attitude) หมายถึง ความสนใจในการแสวงหาความรู้ ตลอดจนการค้นหาหลักฐานมาสนับสนุนสิ่งที่อ้างว่าเป็นจริง

2. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการอนุมาน การสรุปใจความสำคัญ และการสรุปนัยทั่วไปโดยพิจารณาจากหลักฐาน และการใช้หลักตรรกวิทยา

3. ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่จะนำเอาเจตคติ และความรู้ไปประยุกต์ใช้พิจารณาตัดสินปัญหาหรือข้อสรุปต่างๆได้

ทั้งนี้ Watson and Glaser, E.M. 1964a (อ้างถึงในสิริลักษณ์ ตามพันธุ์, 2558, น.70) ได้เน้นเจตคติในการแสวงหาความรู้ไปประยุกต์ใช้พิจารณา ตัดสิน ปัญหาข้อสรุปต่างๆ โดยอาศัยองค์ประกอบที่เป็นทักษะสำคัญ 5 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. การสรุปอ้างอิง (Inference) เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวตามข้อมูลที่ปรากฏในข้อความที่กำหนดไว้ ซึ่งความคิดเห็นนั้นอาจเป็นจริงหรืออาจบอกไม่ได้ว่าเป็นความจริงในกรณีข้อมูลไม่เพียงพอ

2. การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Recognition of Assumption) เป็นการคิดข้อความที่สมมติขึ้นหรือคาดการณ์ไวล่วงหน้า เพื่อรับรู้และตระหนักถึงข้อตกลงเบื้องต้น

3. การตีความ (Interpretation) เป็นการคิดอธิบายลักษณะของข้อมูลภายใต้เรื่องราวที่กำหนดไว้

4. การนิรนัย (Deduction) เป็นการคิดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับเหตุและผลโดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่เป็นสาเหตุและอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุทั้งหมดเพื่อสรุปเป็นผลของข้อความนั้น

5. การประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluation of Argument) เป็นการตีคุณค่า หรือประเมินคำตอบ หรือข้อสรุปของข้อความที่กำหนดเพื่อพิจารณาความสอดคล้องด้วยเหตุผล

Paul and Elder, 2008 (อ้างถึงในวรุตม์ อินทฤทธิ์, 2558, น.89) เสนอว่ากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีองค์ประกอบดังนี้

1. จุดหมายหรือเป้าหมาย (Purpose or goal) เมื่อใดก็ตามที่เราให้เหตุผล เราให้เหตุผลเพื่อนำไปสู่ข้อสรุป เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเติมเต็มความต้องการ แหล่งกำเนิดของปัญหาในการให้เหตุผล คือ การย้อนไปติดตามข้อบกพร่องของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ให้ได้ หากเราตั้งเป้าหมายที่ไม่เป็นจริงหรือขัดแย้งกับเป้าหมายอื่นๆที่เรามี วิธีการให้เหตุผลของเราก็คงยังเป็นปัญหา

2. ประเด็นปัญหา หรือ ปัญหาที่ต้องการแก้ไข (Question at issue or problem to be resolved) เมื่อใดก็ตามที่เราพยายามให้เหตุผลมักต้องมีประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นผู้

ที่ทำให้เหตุผลควรสร้างหรือกำหนดปัญหาที่ต้องการคำตอบให้ชัดเจน หากเราไม่ชัดเจนในประเด็นปัญหา หรือไม่ชัดเจนว่าปัญหานั้นสัมพันธ์กับเป้าหมายพื้นฐานของเราอย่างไร เราก็จะไม่สามารถหาคำตอบที่สมเหตุสมผลหรือคำตอบที่ตรงกับวัตถุประสงค์ได้ หากเราเป็นแหล่งกำเนิดของประเด็นคำถาม เราจะเป็นผู้สร้างความคลุมเครือ ความยุ่งเหยิงหรือความกระจ่างของปัญหานั้นเอง

3. มุมมองหรือกรอบของการสรุปอ้างอิง (Point of view or frame of reference) เมื่อใดก็ตามที่เราให้เหตุผล เราต้องให้เหตุผลภายใต้มุมมองหรือกรอบของการสรุปอ้างอิง มุมมองหรือกรอบของการสรุปอ้างอิงนี้สร้างโดยความคิดในใจ (Mind) ข้อบกพร่องอาจจะเป็นแหล่งกำเนิดของปัญหาที่เกิดจากการสรุปอ้างอิงของเราแคบเกินไป เกร็งเกินไป หรืออาจจะอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ผิด หรือเราอาจจะไม่แม่นยำเพียงพอ หรืออาจข้อมูลมีความขัดแย้งกัน คุณภาพของการคิดจะนำไปสู่การกระทำโดยการสรุปอ้างอิงไม่ได้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่สร้างขึ้นจากความคิดในใจของมนุษย์(Human mind)

4. ข้อมูลที่ใช้ในการให้เหตุผล (The information we use in reasoning) เมื่อใดก็ตามที่เราให้เหตุผล เราให้เหตุผลเกี่ยวกับบางสิ่งหรือปรากฏการณ์บางอย่าง เมื่อการให้เหตุผลของเราอยู่บนหลักการใดก็ตามมักจะมีข้อบกพร่องเกิดขึ้นจากประสบการณ์ ข้อมูล หลักฐาน หรือข้อมูลดิบที่เราได้มา ข้อบกพร่องเหล่านี้มันอาจจะเป็นจุดกำเนิดของปัญหาต่างๆได้ ดังนั้นเราต้องตัดสินใจว่าประสบการณ์ ข้อมูลและหลักฐานใดที่เราจะใช้ การตัดสินใจนี้เป็นการสร้างความคิดในการทำงานข้อมูลนี้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แต่สร้างขึ้นเองจากความคิดของมนุษย์เช่นกัน

5. มิติความคิดของการให้เหตุผล (The conceptual dimension of our reasoning) ทุกๆการให้เหตุผลต้องใช้แนวคิดหรือความคิดรวบยอด โดยแนวคิดหรือความคิดรวบยอดนี้สร้างขึ้นจากความคิดในใจ (Mind) แนวคิด ทฤษฎี หลักการ สัจพจน์หรือกฎเกณฑ์ใดๆก็ตามที่มีข้อบกพร่องอาจจะเป็นแหล่งกำเนิดของปัญหาได้ พลังหรือความอ่อนแอทางความคิดนั้นเป็นผลโดยตรงของคุณภาพทางความคิดของเรา ความคิดรวบยอดหรือแนวคิดไม่ได้มาโดยธรรมชาติแต่ถูกสร้างจากความคิดของมนุษย์เช่นเดียวกัน

6. การตั้งสมมติฐาน-จุดเริ่มต้นของการให้เหตุผล (Assumptions-the start point of reasoning) ทุกๆการให้เหตุผลต้องเริ่มต้นจากจุดใดจุดหนึ่งด้วยการตั้งสมมติฐาน และต้องได้มาอย่างไม่ตั้งใจ จุดเริ่มต้นของการให้เหตุผลเป็นแหล่งกำเนิดของปัญหา เราสามารถสร้างข้อสันนิษฐานบนสิ่งที่เราจะให้เหตุผลได้ซึ่งจุดเริ่มต้นของความคิด

7. การสรุปอ้างอิง การตีความและการสรุป (Our inferences, interpretations and conclusions) การดำเนินการให้เหตุผลแต่ละขั้นตอนเรียกว่าการสรุปอ้างอิง เพื่อที่จะสร้างข้อสรุปอ้างอิง

นั้นจะต้องคิดตามกระบวนการว่า "เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนั้นจึงมี" เมื่อใดที่เราให้เหตุผลมักจะเกิดข้อบกพร่องที่อาจนำไปสู่ปัญหา เราจึงไม่สามารถอนุมานจากทุกข้อมูล ข่าวสารและสถานการณ์บางอย่างได้ เราสร้างการสรุปอ้างอิง การตีความและข้อสรุปโดยการใช้ความคิดรวบยอดและข้อสันนิษฐานที่เรานำมาใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วเกิดขึ้นจากความคิดในใจเท่านั้น

8. การนำไปใช้และผลที่ตามมา (Implications and consequence) ทุกการให้เหตุผลเริ่มต้นจุดจุดหนึ่ง และดำเนินต่อไปในจุดอื่นๆ ไม่มีการให้เหตุผลใดที่คงที่ ดังนั้นการให้เหตุผลเชิงนัยแนวคิดจะเกิดตามมาหลังจากการให้เหตุผล สิ่งนี้จะเกิดขึ้นถ้าเราให้เหตุผลแนวทางนี้หรือแนวทางนั้นหรือเราตัดสินใจแบบนี้หรือแบบนั้น ผลสืบเนื่องเป็นผลของการแสดงที่ขึ้นอยู่กับการให้เหตุผล ความคิดต้องสามารถคิดให้ออก (Figure out) ว่าอะไรจะเกิดขึ้นจากผลของการกระทำในสถานการณ์ต่างๆ การคิดออกให้นี้คือความคิดสร้างสรรค์

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537, น.86) ได้แบ่งองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณเป็น 7 ด้าน คือ

1. การระบุประเด็นปัญหา เป็นการระบุหรือทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหา ข้อคำถาม ข้ออ้าง หรือข้อโต้แย้ง ประกอบด้วย ความสามารถในการพิจารณาข้อมูลหรือสถานการณ์ ที่ปรากฏรวมทั้งความหมายของคำหรือความชัดเจนของข้อความ เพื่อกำหนดประเด็นข้อสงสัย และประเด็นหลักที่ควรพิจารณา และการแสวงหาคำตอบ

2. การรวบรวมข้อมูล เป็นความสามารถในการรวบรวมข้อมูลทั้งทางตรงและทางอ้อมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ รวมถึงการรวมข้อมูลจากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ซึ่งได้จากการคิด การพูดคุยการสังเกตที่เกิดขึ้นจากตนเองและผู้อื่น

3. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล เป็นการวัดความสามารถในการพิจารณาประเมิน ตรวจสอบ ตัดสินข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยพิจารณาถึงที่มาของ ข้อมูลสถิติและหลักฐานที่ปรากฏ รวมทั้งความเพียงพอของข้อมูลในแง่มุมต่างๆ ที่จะนำไปสู่การลงข้อสรุปอย่างมีเหตุผล หากยังไม่เกี่ยวข้องที่จะใช้พิจารณาลงข้อสรุป ก็จะต้องรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

4. การระบุลักษณะของข้อมูล เป็นการวัดความสามารถในการจำแนกประเภทของข้อมูล ระบุแนวคิดที่อยู่เบื้องต้นหลังข้อมูลที่ปรากฏ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการพิจารณาแยกแยะเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูล การตีความข้อมูล ประเมินว่าข้อมูลใดเป็น ข้อเท็จจริง ข้อมูลใดเป็น ข้อคิดเห็นรวมถึงการระบุข้อสันนิษฐานหรือข้อตกลงเบื้องต้นที่อยู่เบื้องหลังข้อมูลที่ปรากฏเป็นการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่อาศัยข้อมูลจากประสบการณ์เดิมมาร่วมพิจารณา เพื่อทำการสังเคราะห์ จัดกลุ่มและจัดลำดับความสำเร็จของ ข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการพิจารณาตั้งสมมติฐานต่อไป

5. การตั้งสมมติฐานเป็นการวัดความสามารถเหนือกำหนดขอบเขต แนวทางการพิจารณาหาข้อสรุปของคำถาม ประเด็นปัญหา และข้อโต้แย้ง ประกอบด้วยความสามารถในการคิดถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ โดยเน้นที่ความสามารถพิจารณาเชื่อมโยงเหตุการณ์และสถานการณ์

6. การลงข้อมูล เป็นการวัดความสามารถในการลงข้อสรุปโดยใช้เหตุผลซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลนั้นอาจใช้เหตุผลเชิงอุปนัยหรือเหตุผลเชิงนิรนัย

7. การประเมินผล เป็นการวัดความสามารถในการพิจารณา ประเมินความถูกต้องสมเหตุสมผลของข้อสรุป ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินอย่างไตร่ตรองรอบคอบ เพื่อพิจารณาความสมเหตุสมผลเชิงตรรกะจากข้อมูลที่มีอยู่ ข้อสรุปนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ มีผลตามมาอย่างไร มีการตัดสินใจคุณค่าได้อย่างไร และมีหลักเกณฑ์อย่างไรกล่าวถึงความเข้าใจกับประเด็นปัญหา คำถาม หรือสถานการณ์ที่พบ แล้วมีการรวบรวมข้อมูลหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการพิจารณาว่าข้อมูลใดมีเหตุผลน่าเชื่อถือหรือไม่ น่าเชื่อถือ แล้วจึงสรุปเพื่อตัดสินใจ

สมศักดิ์ มลิวัลย์ (2540, น.95) ได้กำหนดองค์ประกอบกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมีแนวคิดหลายทฤษฎีและขั้นตอนหลายรูปแบบ ในที่นี้จะนำแนวคิดทฤษฎีหลายทฤษฎีมาสรุปเป็นขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การนิยามปัญหา หมายถึงการกำหนดประเด็นปัญหาโดยพิจารณาจากข้อมูลข้อโต้แย้งเพื่อกำหนดปัญหาซึ่งการนิยามปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นของการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพราะกระตุ้นให้คนเริ่มตระหนักถึงปัญหาข้อโต้แย้งเพื่อหาคำตอบที่สมเหตุสมผล

2. การรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับประเด็นปัญหาข้อโต้แย้งที่คลุมเครือ รวมทั้งการดึงข้อมูลหรือความรู้จากประสบการณ์เดิมมาใช้เมื่อพบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา การรวบรวมข้อมูลถือว่ามีความจำเป็นต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. การจัดระบบข้อมูล หมายถึง การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลความเพียงพอของข้อมูลและสามารถแยกแยะข้อมูลได้ว่าข้อมูลใดเป็นความคิดเห็นข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐาน

4. การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การนำข้อมูลที่จัดระบบแล้วมาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์เพื่อกำหนดแนวทางการสรุปที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดหรือตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล

5. การสรุปอ้างอิงโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ หมายถึง การพิจารณาทางเลือกที่สมเหตุสมผลที่สุดจากข้อมูลและหลักฐานที่มีอยู่เพื่อนำไปสู่การสรุปที่สมเหตุสมผล

6. การประเมินสรุปอ้างอิง หมายถึง การประเมินความสมเหตุสมผลของการสรุปอ้างอิง รวมทั้งพิจารณาว่าข้อสรุปนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ ผลจะเป็นอย่างไรหากข้อสรุปนั้นมีการเปลี่ยนแปลง หรือได้รับข้อมูลเพิ่มเติมซึ่งจะนำไปสู่การรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่อีกครั้งหนึ่งหรือตั้งสมมติฐาน และการสรุปอ้างอิงใหม่

ชนาธิป พรกุล (2554, น.15) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณมี 4 องค์ประกอบ และในแต่ละองค์ประกอบจะมีทักษะที่สามารถนำมาใช้ในชั้นเรียน ได้แก่

1. การให้คำจำกัดความและการทำให้กระจ่าง ทักษะที่ฝึก ได้แก่ การระบุข้อสรุปการระบุเหตุผลที่กล่าวถึง การระบุเหตุผลที่ไม่ได้กล่าวถึง การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง การระบุและการจัดการกับสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องและการสรุปย่อ

2. การตั้งคำถามที่เหมาะสมเพื่อให้กระจ่างหรือท้าทาย เช่น ข้อความสำคัญคือ อะไร หมายความว่าอย่างไร ตัวอย่างคืออะไร อะไรไม่ใช่ตัวอย่างจะนำเรื่องนี้ไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างไรอะไรคือข้อเท็จจริง นี่คือนี่ที่กำลังพูดถึงหรือไม่ มีอะไรที่ยังไม่ได้พูดถึง

3. การตัดสินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล โดยพิจารณาจากคามมีชื่อเสียงความสอดคล้องกันระหว่างแหล่งข้อมูล ความไม่ขัดแย้งประโยชน์ ความสามารถในการให้เหตุผล

4. การแก้ปัญหาและการลงข้อสรุป โดยวิธีการนิรนัยและตัดสินอย่างเที่ยงตรง วิธีการอุปนัยและตัดสินข้อสรุปการคาดคะเนผลที่จะเกิดตามมา

จากแนวคิดข้างต้นสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณได้ตามตารางที่ 2.2 ดังนี้

ตารางที่ 2.2 องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณตามแนวคิดของนักวิชาการ

ผู้เชี่ยวชาญ	องค์ประกอบที่ 1	องค์ประกอบที่ 2	องค์ประกอบที่ 3	องค์ประกอบที่ 4	องค์ประกอบที่ 5
Dressel and Mayhew (2500)	การนิยามปัญหา	การเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบ	การระบุข้อตกลงเบื้องต้น	การกำหนดและการเลือกสมมติฐาน	การสรุปอย่างสมเหตุสมผล

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ผู้เชี่ยวชาญ	องค์ประกอบที่ 1	องค์ประกอบที่ 2	องค์ประกอบที่ 3	องค์ประกอบที่ 4	องค์ประกอบที่ 5
Decaroli (2516)	การนิยามและ กำหนด สมมติฐาน	การรวบรวม ข้อมูลและ แสวงหา หลักฐาน	การ ตีความหมาย และการใช้ เหตุผล	การประเมิน และทดสอบ ข้อสรุป	การประยุกต์ และสรุปอ้างอิง
Watson and Glaser (2523)	การสรุปอ้างอิง	การยอมรับ ข้อตกลง เบื้องต้น	การตีความ	การนิรนัย	การประเมินข้อ โต้แย้ง
Paul and Elder (2551)	จุดหมายหรือ เป้าหมาย ประเด็นปัญหา	ข้อมูลที่ใช้ใน การให้เหตุผล	ความคิดและ การ ตั้งสมมติฐาน	ข้อสันนิษฐาน และการคิด อย่างมีเหตุผล	การสรุปอ้างอิง และการ นำไปใช้
เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2536)	การระบุ ประเด็นปัญหา	การรวบรวม ข้อมูลและระบุ ลักษณะข้อมูล	การพิจารณา ความน่าเชื่อถือ	การลงข้อสรุป	การประเมินผล
มลิวัดย์ สมศักดิ์ (2540)	การนิยาม ปัญหา	การรวบรวม และจัดระบบ ข้อมูล	การ ตั้งสมมติฐาน	การสรุปอ้างอิง	การประเมิน สรุปอ้างอิง
ชนาธิป พรกุล (2554)	การให้คำจำกัด ความ	การตั้งคำถาม ที่เหมาะสม	การตัดสิน ความน่าเชื่อถือ	การแก้ปัญหา และลงข้อสรุป	-

จากการศึกษาองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการต่างๆ สามารถสรุปองค์ประกอบที่สำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การระบุประเด็นปัญหา คือ ความสามารถในการกำหนดและตั้งประเด็นคำถามที่เป็นปัญหาเบื้องต้นที่มีลักษณะกระจ่างและชัดเจน เพื่อทราบถึงแนวทางและวัตถุประสงค์ในการหาคำตอบจากแหล่งข้อมูลต่างๆที่มีความน่าเชื่อถือรวมไปถึงเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์เกี่ยวกับสมมติฐานเพื่อกำหนดแนวทางการสรุปที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดหรือตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล

2. การรวบรวมข้อมูล คือ ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่มีความครอบคลุมและจากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย

3. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล คือ ความสามารถในการพิจารณา ประเมิน ตรวจสอบและจัดอันดับข้อมูลที่ผ่านการค้นคว้าอย่างมีความสมเหตุสมผล

4. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล คือ ความสามารถในการจำแนกประเภทของข้อมูล และจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นปัญหา และพิจารณาถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามประเด็นปัญหาและตัดสินใจพิจารณาความถูกต้องระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นระบุผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ตามปัญหาหรือคำถาม

5. การสรุปผล คือ ความสามารถในการนำข้อมูลที่ผ่านกระบวนการที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นเหตุเป็นผลมาทำการสรุปผลการค้นคว้าจากประเด็นปัญหาที่ได้รับไว้

2.3 การวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการและลักษณะการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านเพื่อให้ได้หลักการสำคัญและวิธีการวัดผลที่เหมาะสมในการดำเนินการวิจัย โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

Wasson and Glaser (1964 อ้างถึงใน เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์, 2537, น.45) สร้างการพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและใช้กันอย่างแพร่หลาย แบบทดสอบนี้มีสองชุดคือ ชุด Ym และ Zm เป็นแบบที่ใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึงระดับผู้ใหญ่ แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 5 ฉบับ แต่ละฉบับวัดความสามารถแต่ละด้าน โดยลักษณะของข้อสอบประกอบด้วยสถานการณ์ ซึ่งอาจเปลี่ยนเป็นปัญหาข้อโต้แย้ง หรือข้อมูลที่พบในชีวิตประจำวันในสังคมระบอบประชาธิปไตย ที่อาจได้จากการทำงาน การอ่านหนังสือพิมพ์ หรือวารสารต่างๆการได้ฟังหรือมีส่วนร่วมในการอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ข้อโต้แย้งและข้อสรุปที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดให้ ส่วนวิธีการตอบแบบทดสอบผู้ตอบต้องตัดสินใจความถูกต้องของข้อสรุปที่เสนอมมาให้ในแต่ละสถานการณ์โดยใช้ความสามารถแต่ละด้านคือการอนุมาน การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น การนิรนัย การตีความ และการประเมินข้อโต้แย้ง

ต่อมา Wasson and Galser, 1964 (อ้างถึงในสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540,น.88) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณฉบับปรับปรุงล่าสุด ใช้สำหรับนักเรียนระดับระดับชั้นมัธยมศึกษา ถึงระดับผู้ใหญ่ แบบทดสอบมี 2 แบบคือ แบบ A และแบบ B ซึ่งคู่นานกันแต่ละแบบประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 5 ชุด รวม 80 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 50 นาที แต่ละแบบทดสอบย่อยใช้วัดความสามารถในการคิดแบบต่างๆ ดังนี้คือ

1. ความสามารถในการสรุปอ้างอิง เป็นการวัดความสามารถในการตัดสินใจแนกความน่าจะเป็นของข้อสรุปว่าข้อสรุปใดเป็นจริงหรือเท็จ ลักษณะของแบบทดสอบย่อยนี้มีการกำหนดสถานการณ์มาให้ แล้วมีข้อสรุปของสถานการณ์ 3-5 ข้อสรุป จากนั้นผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่าข้อสรุปแต่ละข้อเป็นเช่นไร โดยเลือกจากตัวเลือก 5 ตัวเลือก

2. ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น เป็นการวัดความสามารถในการจำแนกว่าข้อความใดเป็นข้อความเบื้องต้น หรือไม่เป็นข้อความเบื้องต้น แบบทดสอบย่อยนี้มีการกำหนดสถานการณ์มาให้แล้วมีข้อความตามสถานการณ์ละ 2-3 ข้อ ผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่าข้อความในแต่ละข้อ ข้อใดเป็นหรือไม่เป็นข้อตกลงเบื้องต้นของสถานการณ์ทั้งหมด

3. ความสามารถในการนิรนัย เป็นการวัดความสามารถในการหาข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลจากข้ออ้างโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ ลักษณะของแบบทดสอบย่อยนี้มีการกำหนดข้ออ้างมาให้ 1 ย่อหน้า แล้วมีข้อสรุปตามมาข้ออ้างละ 2-4 ข้อ จากนั้นผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่าข้อสรุป ในแต่ละข้อเป็นข้อสรุปที่จำเป็นเป็นไปได้ หรือไม่เป็นไปตามข้ออ้างนั้น

4. ความสามารถในการแปลความ เป็นการวัดความสามารถในการให้นำหนักข้อมูล/หลักฐาน เพื่อตัดสินความเป็นไปได้ของข้อสรุป ลักษณะของแบบทดสอบย่อยนี้มีการกำหนดสถานการณ์มาให้แล้วมีข้อสรุปตามสถานการณ์ละ 2-3 ข้อ จากนั้นผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่าข้อสรุปในแต่ละข้อ น่าเชื่อถือหรือไม่น่าเชื่อถือภายใต้สถานการณ์นั้น

5. ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง เป็นการวัดความสามารถในการจำแนกการใช้เหตุผลว่าสิ่งใดเป็นความสมเหตุสมผล ลักษณะของแบบทดสอบย่อยนี้มีการกำหนดชุดของคำถามเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสำคัญมาให้ซึ่งแต่ละคำถามมีชุดของคำตอบพร้อมเหตุผลกำกับ จากนั้นผู้ตอบต้องพิจารณาว่าคำตอบใดมีความสำคัญ เกี่ยวข้องโดยตรงกับคำถามหรือไม่และเหตุผลประกอบ

Ennis and Millman,1985 (อ้างถึงในวรุตม์ อินทฤทธิ์, น.123) ได้พัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2 ชุดดังนี้

1. แบบทดสอบ Cornell Critical Thinking Test, Level X ใช้สำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษา ประกอบด้วยข้อสอบแบบเลือกตอบ 71 ข้อ โดยวัดองค์ประกอบของ

การคิด 4 ด้าน คือด้านตัดสินใจแบบอุปนัยและการอ้างอิงการตัดสินใจความเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต การนิรนัย และการระบุข้อตกลงเบื้องต้น มีค่าความเที่ยงอยู่ในช่วง 0.67-0.97 มีเนื้อหาตรงตามเกณฑ์และการวิเคราะห์องค์ประกอบ

2. แบบทดสอบ Cornell Critical Thinking Test, Level Z ใช้ในระดับนักศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย นักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตวิทยาลัย รวมทั้งผู้ใหญ่ ประกอบด้วยข้อสอบแบบเลือกตอบ 52 ข้อ โดยวัดองค์ประกอบการคิด 7 ด้าน คือการนิรนัย การให้ความหมายความน่าเชื่อถือของข้อมูล การสรุปโดยอ้างอิงเหตุผลที่สนับสนุนข้อมูล การสรุปโดยการทดสอบ สมมติฐานและการทำนาย การนิยามและการใช้เหตุที่ไม่ปรากฏ และการระบุข้อตกลงเบื้องต้น มีค่าความเที่ยงอยู่ในช่วง 0.05-0.77 มีเนื้อหาตรงตามเกณฑ์และการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ทิสนา แคมณี และคณะ (2544 อ้างถึงในวรุตม์ อินทฤทธิ์, น.116) ได้สรุปขั้นตอนการดำเนินการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการวัด ว่าแบบทดสอบต้องการวัดความสามารถทางการคิดทั่วไปหรือวัดความสามารถทางการคิดเฉพาะ

2. กำหนดกรอบของการวัดและนิยามเชิงปฏิบัติการโดยควรศึกษาเอกสาร

3. สร้างผังข้อสอบ เป็นการกำหนดเค้าโครงของแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดที่ต้องการสร้างให้ครอบคลุมโครงสร้างใดบ้างตามทฤษฎีและกำหนดว่าแต่ละส่วนมีน้ำหนักตามความสำคัญมากน้อยเพียงใด เช่น ผังข้อสอบสำหรับวัดความสามารถทางความคิดทั่วไปมี 4 ด้าน แต่ละด้านประกอบด้วยข้อสอบ 25 ข้อ ตามสัดส่วนความสำคัญ ถ้าต้องการข้อสอบ 40 ข้อ แต่ละด้านจะประกอบด้วยข้อสอบ 10 ข้อ ตามสัดส่วนความสำคัญที่กำหนดไว้ การกำหนดความยาวของแบบทดสอบควรพิจารณาให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่ต้องการใช้ในการทดสอบ และลักษณะของผู้สอบ

4. เขียนข้อสอบ กำหนดการเขียนรูปแบบข้อสอบ ตัวคำถาม ตัวคำตอบ และวิธีการตรวจให้คะแนน เช่นตัวคำถามเป็นลักษณะเหตุการณ์ สภาพปัญหาหรือข้อมูลสั้นๆ อาจได้มาจากบทความ รายงานต่างๆบนสนทนาที่พบในชีวิตประจำวันหรืออาจเขียนขึ้นเอง ส่วนคำตอบอาจเป็นข้อสรุปของสถานการณ์หรือปัญหานั้นๆ 3-5 ข้อสรุป เพื่อให้ผู้ตอบพิจารณาตัดสินใจว่าข้อสรุปใด น่าเชื่อถือกว่ากันน่าจะเป็นจริงหรือไม่ เป็นต้น ส่วนการตรวจให้คะแนนมีการกำหนดสถานการณ์การตรวจไว้ เช่น ตรวจถูกต้องตรงเฉลยได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่มีคำตอบให้ 0 คะแนน เป็นต้น

5. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบเป็นรายข้อในด้านความยากและอำนาจจำแนก เพื่อคัดเลือกข้อที่มีความยากพอเหมาะและมีอำนาจจำแนกสูงไว้และปรับปรุงข้อที่ไม่เหมาะสม จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพเหมาะสม และหรือข้อสอบที่ปรับปรุงแล้ว

ให้ได้จำนวนตามผังข้อสอบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และนำไปทดลองใช้อีกครั้ง เพื่อวิเคราะห์แบบทดสอบในด้านความเที่ยงซึ่งมีความเที่ยงอย่างน้อย 0.50 จึงเหมาะสมที่จะนำไปใช้ ส่วนการตรวจสอบความตรง ถ้าสามารถหาเครื่องมือวัดทางการคิดที่เป็นมาตรฐานสำหรับใช้เปรียบเทียบ ก็คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความตรงสภาพ

6. นำแบบทดสอบไปใช้จริงหลังจากการวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบเป็นรายข้อและวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบทั้งฉบับว่าเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพที่ต้องการแล้วจึงนำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง

แบบทดสอบ Watson-Glaser Critical Thinking Test สร้างขึ้นโดย Watson และ Glaser ตั้งแต่ปี 1937 และพัฒนาต่ออย่างต่อเนื่อง ใช้กับนักเรียน Grade 9 เป็นต้นไปลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบคู่ขนานคือแบบทดสอบ From A และ From B ชนิดเลือกตอบหลายลักษณะ จำนวน 80 ข้อใช้เวลาสอบ 50 นาทีวัดความสามารถ 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ความสามารถในการอ้างอิง เป็นการวัดความสามารถในการตัดสินใจแนกความน่าจะเป็นของข้อสรุป ว่าข้อสรุปเป็นจริงหรือเป็นเท็จ ลักษณะของแบบทดสอบจะกำหนดสถานการณ์มาให้ แล้วมีข้อสรุป 3-5 ข้อ ผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่าข้อสรุปแต่ละข้อเป็นเช่นไรโดยเลือกจากตัวเลือก 5 ตัวดังนี้ เป็นจริง น่าเป็นจริง ข้อมูลที่ให้ไม่เพียงพอ น่าจะเป็นเท็จ

ด้านที่ 2 การระบุข้อตกลงเบื้องต้น เป็นการวัดความสามารถด้านการจำแนกว่า ข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น ข้อความใดไม่เป็นข้อตกลงเบื้องต้น ลักษณะของแบบทดสอบจะกำหนดสถานการณ์มาให้ แล้วมีข้อความ 2-3 ข้อผู้ตอบต้องพิจารณา ตัดสินว่า ข้อความแต่ละข้อ ข้อใดเป็นไม่ เป็น ข้อตกลงเบื้องต้นของสถานการณ์นั้น

ด้านที่ 3 การนิรนัย เป็นการวัดความสามารถในการหาข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลจากข้ออ้าง โดยใช้หลักตรรกศาสตร์ ลักษณะของแบบทดสอบจะกำหนดข้ออ้างไว้แล้วมีข้อสรุป 2 - 4 ข้อ ผู้ตอบต้องพิจารณา ตัดสินว่า ข้อสรุปในแต่ละข้อ เป็นข้อสรุปที่เป็นไปได้หรือเป็นไปได้ไม่ได้ตามข้ออ้างนั้น

ด้านที่ 4 การตีความ เป็นการวัดความสามารถในการลงความเห็นและอธิบายความ เป็นไปได้ของข้อสรุป ลักษณะของแบบทดสอบจะกำหนดสถานการณ์มาให้ แล้วมีข้อความ 2-3 ข้อผู้ตอบต้องพิจารณา ตัดสินว่า ข้อสรุปในแต่ละข้อใช่ หรือไม่ใช่ ข้อสรุปที่จำเป็นของสถานการณ์นั้น

ด้านที่ 5 การประเมินข้อโต้แย้ง เป็นการวัดความสามารถในการตอบคำถามและอ้างเหตุผลได้อย่างสมเหตุสมผล ลักษณะของแบบทดสอบจะกำหนดสถานการณ์มาให้ซึ่งแต่ละคำถามจะมีคำตอบพร้อมเหตุผล ผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่าคำตอบใดมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับข้อคำถามโดยตรงกับคำถาม

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถสรุปได้ว่า การวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวัดได้โดยการทำแบบทดสอบที่มีความท้าทายทางความคิดของผู้เรียนในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีการไตร่ตรองคำตอบผ่านการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหลักฐานหรือแหล่งข้อมูลต่างๆ จากนั้นนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบความน่าเชื่อถือของข้อมูลซึ่งนำมาเป็นสาเหตุที่มีความเหมาะสมที่จะสามารถยืนยันคำตอบหรือข้อมูลของผู้เรียนได้อย่างน่าเชื่อถือซึ่งผู้วิจัยใช้หลักการสร้างแบบทดสอบ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกสร้างแบบทดสอบการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ตามแนวแบบสอบ Cornell Critical Thinking Test, Level X ตามแนวคิดของ Ennis and Millman (2005) ฉบับปรับปรุงล่าสุดปี ค.ศ.2005 (อ้างถึงในวรุตม์ อินทฤทธิ์, 2558, น.127) ที่ต้องการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในเกรด 4 ถึง เกรด 14 หรือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับมหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยได้สร้างแบบทดสอบการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาหลายๆท่าน ซึ่งนำมาเป็นองค์ประกอบในการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ตามองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. การระบุประเด็นปัญหา คือ ความสามารถในการกำหนดและตั้งประเด็นคำถามที่เป็นปัญหาเบื้องต้นที่มีลักษณะกระจ่างและชัดเจน เพื่อทราบถึงแนวทางและวัตถุประสงค์ในการหาคำตอบจากแหล่งข้อมูลต่างๆที่มีความน่าเชื่อถือ

2. การรวบรวมข้อมูล คือ ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่มีความครอบคลุมและจากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย

3. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล คือ ความสามารถในการพิจารณา ประเมิน ตรวจสอบและจัดอันดับข้อมูลที่ผ่านการค้นคว้าอย่างมีความสมเหตุสมผล

4. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล คือ ความสามารถในการจำแนกประเภทของข้อมูล และจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นปัญหา และพิจารณาถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับประเด็นปัญหา

5. การสรุปผล คือ ความสามารถในการนำข้อมูลที่ผ่านกระบวนการที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นเหตุเป็นผลมาทำการสรุปผลการค้นคว้าจากประเด็นปัญหาที่ได้ระบุไว้

ผู้วิจัยสรุปอัตราส่วนจำนวนข้อต่อองค์ประกอบของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

ตารางที่ 2.3 อัตราส่วนจำนวนข้อสอบต่อองค์ประกอบของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

องค์ประกอบของแบบทดสอบวัดความสามารถในการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ (5 องค์ประกอบ)	จำนวนข้อ (30 ข้อ)	คิดเป็น ร้อยละ
1. การระบุประเด็นปัญหา	6	20
2. การรวบรวมข้อมูล	6	20
3. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล	6	20
4. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	6	20
5. การสรุปผล	6	20

โดยแบบทดสอบการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณฉบับนี้มีความครอบคลุมบริบทองค์ประกอบของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สำคัญในการดำรงชีวิตของผู้เรียนอันเกิดจากกิจกรรมการเรียนรู้และมีความสอดคล้องกับแบบทดสอบมาตรฐานฉบับอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของเนื้อหาสาระที่ตรงกับช่วงวัยของผู้เรียน นำมาออกแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.83

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักวิจัย นักการศึกษาและนักวิชาการหลายๆท่าน เพื่อให้ได้ซึ่งลักษณะวิธีการวิจัยที่มีผลน่าเชื่อถือโดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้วิจัยในครั้งนี้ได้มีการศึกษาถึงผลการศึกษานักวิชาการและนักวิจัยภายในประเทศหลายๆท่าน ซึ่งยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

อารียา ศิโรตม (2545, น.66) ศึกษาผลของการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า รูปแบบและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสอดคล้องกับขั้นตอนของการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณอันเป็นกระบวนการของความคิดและความสามารถซึ่งกระบวนการของความคิดหมายถึงวิธีการแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ และมีทัศนคติในการแสวงหาความรู้ความสามารถหมายถึงความรู้ในข้อเท็จจริงหลักการสรุปในกรณีทั่วไปซึ่งการแก้ปัญหาแบบกระบวนการของวิทยาศาสตร์มีความสอดคล้องกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมี 5 ขั้นตอนคือการกำหนดประเด็นปัญหาการค้นหารวบรวมหลักฐานการวิเคราะห์การประเมินคุณค่าหลักฐานการตีความเพื่อตอบปัญหาการสรุปผลและนำเสนอ ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าในกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยตรง จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของการทดลองของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีค่าเท่ากับ 29.49 สูงกว่าค่าเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติซึ่งมีค่าคะแนนเท่ากับ 22.57 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยสถิติทดสอบ t-test ค่าคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สูงกว่าคะแนนที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับจุด 05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

อัจฉราพร ตันบรรจง (2546, น.39) ศึกษากระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนได้ปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ทุกขั้นตอนคือการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานการรวบรวมข้อมูลการประเมินคุณค่าของหลักฐานการวิเคราะห์และตีความสังเคราะห์และนำเสนอผลการค้นคว้าเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละครั้งพบว่าค่าร้อยละของกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนในครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 สูงกว่าครั้งที่ 1 แสดงว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ในทุกขั้นตอนสูงขึ้นตามลำดับโดยผลการวิเคราะห์ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยรวมทุกด้านสูงขึ้นตามลำดับจากครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 แสดงว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณในทุกด้านสูงขึ้น

จิราพร ยมนา(2554,น.65) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่สอนด้วยวิธีสอนโดยใช้วิธีการสอนทางประวัติศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การทดลองได้วางลำดับขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมและศึกษาในแหล่งการเรียนรู้ตามวิธีการที่เหมาะสม ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง จนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะพบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 23.00 คะแนน และ 31.61 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีสอนโดยวิธีใช้ประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จึงสามารถกล่าวได้ว่า การสอนที่ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการสอนที่ให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยพัฒนาความสามารถของนักเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น และคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 หลังการใช้แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการใช้แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

นงลักษณ์ ธาตุอินทร์ (2555, น.118) ศึกษา การจัดการเรียนรู้เรื่องโบราณสถานเวียงท่ากาน โดยวิธีทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตามรอยเวียงท่ากาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องอารยธรรมเวียงท่ากาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง มรดกเวียงท่ากาน และแผนการจัดการเรียนรู้ที่5 เรื่อง ภูมิปัญญา เวียงท่ากานโดยทุกแผนได้ใช้วิธีทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดวิจาร์ณญาณ จำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขึ้นกำหนดประเด็นปัญหา 2. ขึ้นรวบรวมข้อมูลต่างๆ 3.ขึ้นประเมินคุณค่าข้อมูลหรือหลักฐาน 4. ขึ้นวิเคราะห์ตีความและสังเคราะห์ 5. ขึ้นนำ เสนอผลการค้นคว้า สรุปผลการประเมินความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ โดยรวมทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ 0.75 – 1.00 ซึ่งมีความเหมาะสมมากสามารถนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ได้

สมนึก อ่อนแสงและสุจิตรา แบบประเสริฐ (2555, บทคัดย่อ) ศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิด

อย่างมีวิจารณ์ญาณและเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์มีเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.26 ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยหรือปฏิบัติมาก
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถทางการเรียนสูงปานกลางและต่ำเมื่อได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และมีเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของผู้วิจัยภายในประเทศหลายๆท่าน ซึ่งผลจากการศึกษาของนักวิจัยได้อธิบายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ในลำดับขั้นตอนต่างๆ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณในรายวิชาประวัติศาสตร์ให้มีระดับที่สูงขึ้นได้ โดยในกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีกระบวนการและขั้นตอนที่ส่งเสริมการคิดในระดับต่างๆของนักเรียน โดยใช้คำถามและการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่ออธิบายประเด็นคำถามอย่างน่าเชื่อถือ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของผู้วิจัยในครั้งนี้ได้มีการศึกษาถึงผลการศึกษานักวิชาการและนักวิจัยในต่างประเทศหลายๆท่าน ซึ่งยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

Hunkins (1970, อ้างถึงในเกียรติพร สิ้นพิบูลย์, 2560, น.75) ศึกษาผลของคำถามประเภทวิเคราะห์และประเมินค่าตามแนวคิดด้านพุทธิพิสัยของบลูมที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนโดยแบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่ม A ได้รับการสอนโดยการใช้คำถามระเภทวิเคราะห์

และประเมินค่า กลุ่ม B ซึ่งได้รับการสอนที่เน้นการสอนโดยใช้ โดยใช้คำถามความรู้ความจำ ซึ่งในแต่ละคาบของการเรียน ทั้งกลุ่ม A และกลุ่ม B ได้ฝึกทำกิจกรรม คือการตอบคำถามจากเอกสารกิจกรรมเมื่อนักเรียนอ่านเนื้อหาที่ครูมอบหมายให้เสร็จสิ้น ซึ่งการตอบคำถามใช้ระยะเวลาประมาณ 30-35 นาที ผลของการวิจัยพบว่า การใช้คำถามประเภทวิเคราะห์และประเมินค่าไม่สามารถที่จะพัฒนาความคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณได้เนื่องจากนักเรียนทำกิจกรรมโดยการตอบคำถามในเอกสารกิจกรรมเป็นการจำกัดคำตอบของนักเรียน ทำให้นักเรียนขาดการอภิปราย ซึ่งจะลดความกระตือรือร้นและปิดกั้นการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ แต่การค้นพบจากการวิจัยอีกประเด็นคือ การใช้คำถามระดับสูงช่วยพัฒนาการคิด ประเมินค่าได้ดีกว่าและพัฒนาความเข้าใจของนักเรียนต่อข้อเท็จจริงต่างๆ ได้ดีขึ้น

Moss Jean Dirtz, 1977 (อ้างถึงในปรียา บุตรโธสงค์, 2558, น.54) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนประวัติศาสตร์พบว่าการสอนประวัติศาสตร์แบบเกาเน้นการบรรยาย อภิปรายที่เต็มไปด้วยเนื้อหาขาดความน่าสนใจ จึงมีการพัฒนาการสอนแบบใหม่คือ การสอนระบบบุคคล (personalized System of Instruction) ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้การเรียนการสอนประวัติศาสตร์เป็นที่น่าสนใจของนักเรียนและครู

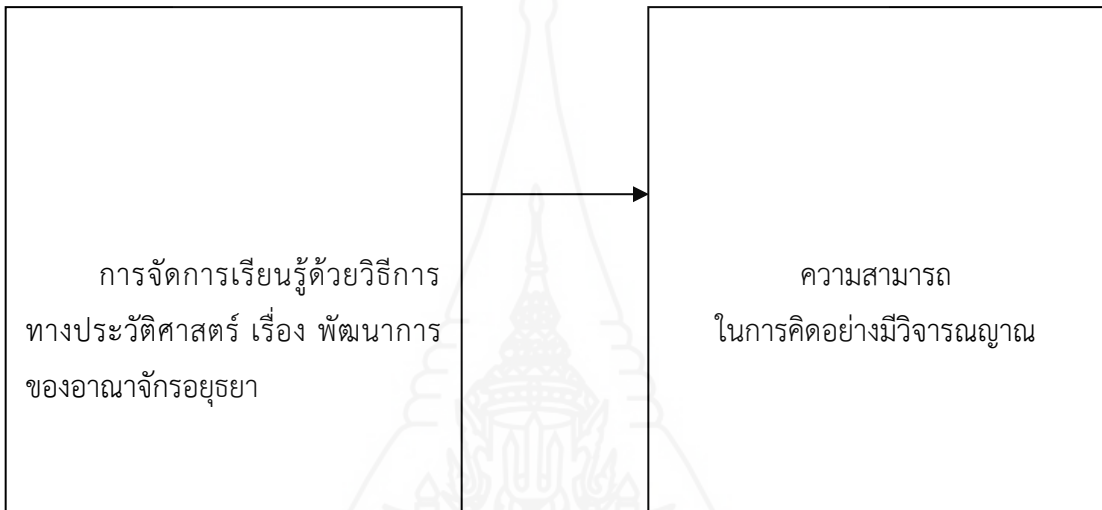
Ferrell, 1992 (อ้างถึงในเกียรติพร สิ้นพิบูลย์, 2560, น.75) ศึกษาผลการใช้คำถามของครูต่อความคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณของนักเรียนและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณคำถามของครูกับปริมาณของคำตอบของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลอง นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยครูใช้คำถามมีคะแนนการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างปริมาณคำถามของครูและปริมาณคำตอบของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Johnson Pual Franklin, 1992 (อ้างถึงใน ปรียา บุตรโธสงค์, 2558, น.54) ได้ทำการวิจัยการสอนเชิงประวัติศาสตร์ พบว่าการสอนเชิงประวัติศาสตร์เป็นวิธีการจำเป็นและเหมาะสมในการทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันถึงแม้การวิเคราะห์จะมีข้อผิดพลาด แต่ก็พัฒนาให้ดีขึ้นโดยอาศัยความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์เป็นบรรทัดฐาน

จากการศึกษาผลการค้นคว้าของงานวิจัยในต่างประเทศของนักวิชาการและนักการศึกษาหลายๆ ท่าน ยังไม่พบการวิจัยที่ตรงกับที่ตัวผู้วิจัยกำลังศึกษาทั้งตัวแปรต้นและตัวแปรตาม แต่จากการศึกษาก็มีการค้นพบเกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนรู้อุปเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณของผู้เรียนโดยมีการใช้คำถามประเภทต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาประวัติศาสตร์มีการทดลองใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นการอภิปรายจากข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า เพื่อเป็นการกระตุ้นระดับความคิดของผู้เรียนซึ่งผลปรากฏว่าได้ผลอยู่ในระดับที่สูงกว่าคำถามประเภทความจำที่ขาดกระบวนการ

อภิปราย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัย
ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาครได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาครครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยกึ่งทดลอง แบบหนึ่งกลุ่มวัดสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์
 - 2.2 แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวน 350 คน ซึ่งจัดชั้นเรียนแบบความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 แผน 12 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การปกครองสมัยอยุธยา เวลา 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจสมัยอยุธยา เวลา 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สังคมสมัยอยุธยา เวลา 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง เวลา 3 ชั่วโมง

2.1.1 การดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 12 ชั่วโมง ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” สาระประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา รวมทั้งได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

2) กำหนดขั้นตอนที่สำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน (ใช้กระบวนการกลุ่ม) โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวม 12 ชั่วโมง ตามโครงสร้างการสอนเรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา ด้วยวิธีการสอนทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 4 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมเวลา 12 ชั่วโมง ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 กระบวนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้รวม 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้	ชั่วโมงที่	ขั้นการสอน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การปกครองสมัยอยุธยา ประกอบด้วย 3 ชั่วโมง	1	1. การกำหนดประเด็นที่จะศึกษานักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษาในด้านการปกครอง ของอาณาจักรอยุธยา 2. การรวบรวมหลักฐานนักเรียนทำการรวบรวมหลัก ฐานจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	ชั่วโมงที่	ชั้นการสอน
	2	3. การประเมินคุณค่าของหลักฐานนักเรียนนำข้อมูลที่ค้นคว้า นำมาทำการประเมินความน่าเชื่อถือ ด้วยการวิพากษ์ภายในและภายนอก
		4. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนักเรียนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเพื่อนำไปสรุปถึงประเด็นที่กำหนดไว้
	3	5. การสรุปและนำเสนอให้นักเรียนร่วมกันนำเสนอผลการค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็นพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา
	1	1. การกำหนดประเด็นที่จะศึกษานักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษาในด้านเศรษฐกิจสมัยอยุธยา
		2. การรวบรวมหลักฐานนักเรียนทำการรวบรวมหลักฐานจากแหล่งข้อมูลต่างๆ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจสมัยอยุธยา ประกอบด้วย 3 ชั่วโมง	2	3. การประเมินคุณค่าของหลักฐานนักเรียนนำข้อมูลที่ค้นคว้า นำมาทำการประเมินความน่าเชื่อถือ ด้วยการวิพากษ์ภายในและภายนอก
		4. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนักเรียนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเพื่อนำไปสรุปถึงประเด็นที่กำหนดไว้
	3	5. การสรุปและนำเสนอให้นักเรียนร่วมกันนำเสนอผลการค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็นพัฒนาการด้านเศรษฐกิจสมัยอยุธยา

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	ชั่วโมงที่	ชั้นการสอน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สังคมสมัยอยุธยา ประกอบด้วย 3 ชั่วโมง	1	1. การกำหนดประเด็นที่จะศึกษานักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษาในด้านสังคมสมัย อยุธยา 2. การรวบรวมหลักฐานนักเรียนทำการรวบรวมหลัก ฐานจากแหล่งข้อมูลต่างๆ
	2	3. การประเมินคุณค่าของหลักฐานนักเรียนนำข้อมูลที่ ค้นคว้า นำมาทำการประเมินความน่าเชื่อถือ ด้วยการ วิพากษ์ภายในและภายนอก 4. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนักเรียนร่วม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเพื่อนำไปสรุปถึง ประเด็นที่กำหนดไว้
	3	5. การสรุปและนำเสนอให้นักเรียนร่วมกันนำเสนอผล การค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็นพัฒนาการด้านสังคมสมัย อยุธยา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรือง ประกอบด้วย 3 ชั่วโมง	1	1. การกำหนดประเด็นที่จะศึกษานักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษาในปัจจุบันที่ส่งผลต่อ ความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง 2. การรวบรวมหลักฐานนักเรียนทำการรวบรวมหลัก ฐานจากแหล่งข้อมูลต่างๆ
	2	3. การประเมินคุณค่าของหลักฐานนักเรียนนำข้อมูลที่ ค้นคว้า นำมาทำการประเมินความน่าเชื่อถือ ด้วยการ วิพากษ์ภายในและภายนอก 4. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนักเรียนร่วม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเพื่อนำไปสรุปถึง ประเด็นที่กำหนดไว้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	ชั่วโมงที่	ชั้นการสอน
	3	5. การสรุปและนำเสนอให้นักเรียนร่วมกันนำเสนอผล การค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความ มั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง

3) กำหนดสาระสำคัญในการจัดการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
4) ดำเนินการออกแบบกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2
เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา จำนวน 4 แผน เวลา 12 ชั่วโมง

5) กำหนดขั้นตอนกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการทาง
ประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา การรวบรวมหลักฐาน การประเมินคุณค่า
ของหลักฐาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลและการสรุปและนำเสนอ

6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ดำเนินการออกแบบไว้ตามขั้นตอนของวิธีการ
ทางประวัติศาสตร์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความ
ครอบคลุมและให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงและแก้ไขให้แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ดำเนินการออกแบบไว้และได้รับการปรับปรุงตาม
ที่อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระแนะนำแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน(รายชื่อผู้ทรง
คุณวุฒิ
ระบุในภาคผนวก) เพื่อให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความตรงของเนื้อหากับ
วัตถุประสงค์ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบจัด
อันดับคุณภาพ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีคุณภาพมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีคุณภาพมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีคุณภาพน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีคุณภาพน้อยที่สุด

8) นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน วิเคราะห์หา
ค่าเฉลี่ยตามรายการประเมิน และการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553, น.99-100)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีคุณภาพมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีคุณภาพมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีคุณภาพน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีคุณภาพน้อยที่สุด

ผลจากการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีคุณภาพเฉลี่ย 4.33 – 4.92 อยู่ในเกณฑ์ระหว่างมีคุณภาพมากถึงมากที่สุด รวมทั้งเสนอแนะวิธีการการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ โดยผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความตรงของเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์ดีมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้น่าสนใจ จัดการเรียนรู้แบบ Active learning มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ใช้สื่อที่หลากหลาย ชิ้นงานเป็นการกระตุ้นการคิดของผู้เรียน

9) ทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ในการขอทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

10) นำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นเครื่องมือในการทดลองไป จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 12 ชั่วโมง

2.2 แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.2.1 การดำเนินการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นข้อสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบฉบับเดียวใช้วัดก่อนเรียนและหลังเรียน

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2) กำหนดองค์ประกอบของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและทำตารางสรุปองค์ประกอบของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

(1) การระบุประเด็นปัญหา คือ ความสามารถในการกำหนดและตั้งประเด็นคำถามที่เป็นปัญหาเบื้องต้นที่มีลักษณะกระฉ่างและชัดเจน เพื่อทราบถึงแนวทางและวัตถุประสงค์ในการหาคำตอบจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ

(2) การรวบรวมข้อมูล คือ ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่มีความครอบคลุมและจากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย

(3) การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล คือ ความสามารถในการพิจารณาประเมิน ตรวจสอบและจัดอันดับข้อมูลที่ผ่านการค้นคว้าอย่างมีความสมเหตุสมผล

(4) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล คือ ความสามารถในการจำแนกประเภทของข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นปัญหา และพิจารณาถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับประเด็นปัญหา

(5) การสรุปผล คือ ความสามารถในการนำข้อมูลที่ผ่านกระบวนการที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นเหตุเป็นผลมาทำการสรุปผลการค้นคว้าจากประเด็นปัญหาที่ได้รับไว้

3) ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

4) ผู้วิจัยหาคูณภาพของแบบทดสอบการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

(1) การตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจสอบความครอบคลุมขององค์ประกอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และนำแบบทดสอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผ่านการอนุมัติจากสาขาวิชาตรวจเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 ท่าน(รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิระบุในภาคผนวก) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ตามสูตรการหาค่า IOC ตรวจสอบความสมบูรณ์ความสอดคล้องขององค์ประกอบข้อคำถาม และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ข้อสอบที่ใช้ในการวิจัยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67-1 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้โดยมีข้อสอบที่ควรนำไปปรับปรุงมี 5 ข้อ เนื่องจากมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

(2) การตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson:KR) KR-20 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้นที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ จำนวน 40 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผลการตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น พบว่า แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

3.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ทำแบบทดสอบก่อนเรียนวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทำ 60 นาที

3.2 ผู้วิจัยทำการตรวจแบบทดสอบก่อนเรียนการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและบันทึกคะแนน

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จำนวน 36 คน จำนวน 4 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง เริ่มตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2565 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2565 มีรายละเอียดดังนี้

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การปกครองสมัยอยุธยา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจสมัยอยุธยา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สังคมสมัยอยุธยา
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง

3.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ทำแบบทดสอบหลังเรียนวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทำ 60 นาที

3.5 ผู้วิจัยทำการตรวจแบบทดสอบหลังเรียนวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและบันทึกคะแนน

3.6 ผู้วิจัยนำผลการตรวจแบบทดสอบของนักเรียน มาเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

4.1.1 ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์จำนวน 4 แผน 12 ชั่วโมง เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบจัดอันดับคุณภาพ แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิระบุในภาคผนวก)

4.1.2 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน(รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิระบุในภาคผนวก) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ โดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20)

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที แบบ t-test Dependent Sample

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน“วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

1.2 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

ผู้วิจัยได้วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำมาเปรียบเทียบหาค่า t -test dependent sample

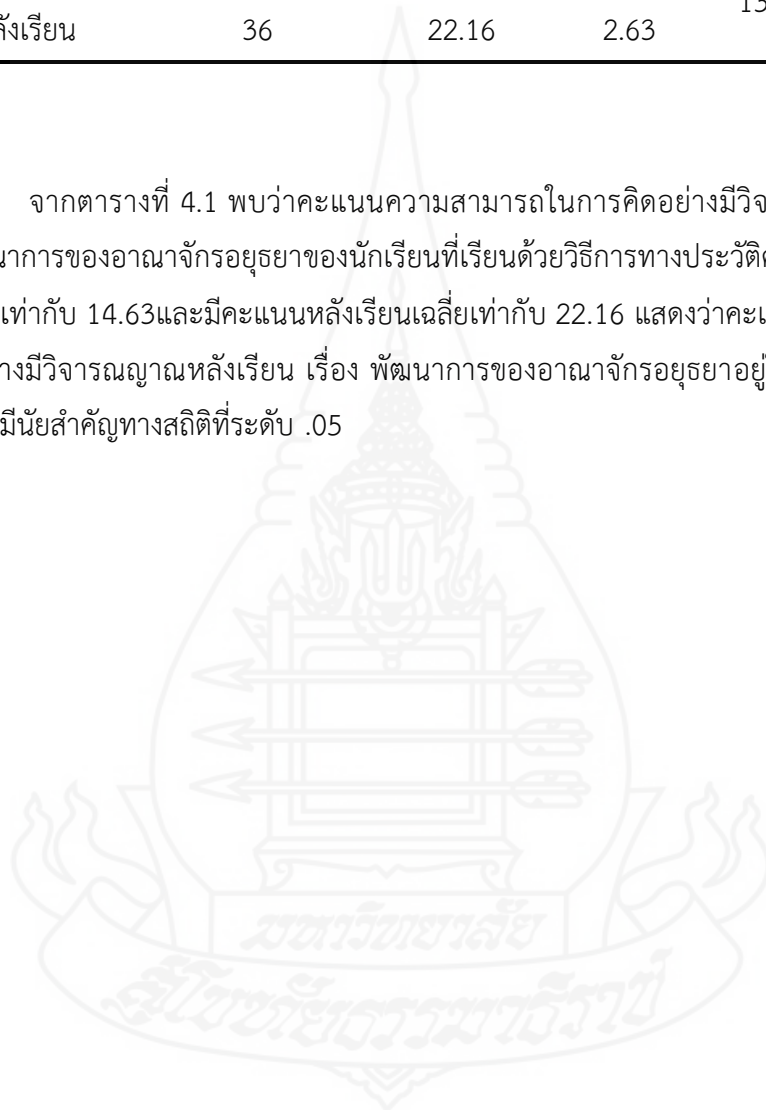
ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีแบบ t -test Dependent Sample

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

คะแนน	N	\bar{X}	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	36	14.63	2.05	13.14	0
หลังเรียน	36	22.16	2.63		

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.1 พบว่าคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 14.63 และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 22.16 แสดงว่าคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาอยู่ในระดับสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การเสนอผลงานวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาครครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบวัดก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

1.2 สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวน 350 คน ซึ่งจัดชั้นเรียนแบบละความสามารถ

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 แผน 12 ชั่วโมง ดังนี้

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การปกครองสมัยอยุธยา
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจสมัยอยุธยา

3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สังคมสมัยอยุธยา

4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความ

เจริญรุ่งเรือง

1.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและแบบบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1.5.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ทำแบบทดสอบก่อนเรียนวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทำ 60 นาที

1.5.2 ผู้วิจัยทำการตรวจแบบทดสอบก่อนเรียนที่ใช้วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและบันทึกคะแนน

1.5.3 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จำนวน 36 คน โดยใช้แผนการเรียนรู้จำนวน 4 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง เริ่มตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2565 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2565 มีรายละเอียดดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การปกครองสมัยอยุธยา

2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจสมัยอยุธยา

3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สังคมสมัยอยุธยา

4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความ

เจริญรุ่งเรือง

1.5.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ทำแบบทดสอบหลังเรียนวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทำ 60 นาที

1.5.5 ผู้วิจัยทำการตรวจแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและบันทึกคะแนน

1.5.6 ผู้วิจัยนำผลการตรวจแบบทดสอบของนักเรียน มาเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณจากนั้นนำผลการทดสอบมาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งนำมาวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที่แบบ t-test Dependent Sample

1.7 สรุปผลวิจัย

ผลการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณหลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนด

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ้มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยอภิปรายผลจากการสรุปข้อมูลของผลการวิจัยในครั้งนี้ ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักร อยุธยา มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ คือ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราพร ต้นบรรจง(2546,น.76) และงานวิจัยของจิราพร ยมนา(2554,น.65) ที่ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ทักษะการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีทักษะการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นเพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้ตลอด 12 ชั่วโมงที่ผู้วิจัยได้จัดขึ้นตามขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างครบกระบวนการในแผนการจัดการเรียนรู้จากขั้นตอนในกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การคัดเลือกหลักฐาน การประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในมิติต่างๆ การวิพากษ์ภายนอก การวิพากษ์ภายใน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นที่คำถามที่ศึกษา เป็นต้น ดังปรากฏในสรุปผลการวิจัยที่เกิดขึ้น ดังที่วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543, น.11) อธิบายไว้ว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการวิจัยเอกสารและหลักฐาน

อื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ บนพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ เพราะวิธีการทางประวัติศาสตร์มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนเข้าใจน้ำหนักความน่าเชื่อถือของหลักฐาน และการนำหลักฐานนั้นมาใช้ฝึกวิเคราะห์และอภิปรายผล กระบวนการเหล่านี้จะเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและมีผลการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 12 ชั่วโมง สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกัน ตามกระบวนการและขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ตามประเด็นปัญหาที่กำหนดขึ้นและข้อคำถามที่เกิดจากครู ซึ่งนักเรียนจะต้องมีความละเอียด รอบคอบในการพิจารณาข้อมูลและหลักฐานที่นำมาใช้ในการศึกษาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ มีการแสดงความคิดเห็นของตนเองในขณะที่เพื่อนร่วมชั้นเรียนกำลังนำเสนอผลงานหากข้อมูลมีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับการศึกษาของตนเองโดยใช้เหตุผลจากหลักฐานที่ปรากฏจากการค้นคว้ามาใช้ในการอธิบายและโต้แย้งกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนเพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลที่ชัดเจนโดยครูผู้สอนต้องทำการสร้างความเข้าใจและหาข้อสรุปให้กับผู้เรียนตามจำนวนของหลักฐานและความทันสมัยของข้อมูลด้วย ซึ่งพฤติกรรมลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของตนเองได้สูงขึ้นซึ่งมีความสอดคล้องกับ สิริวรรณ ศรีพหล (2553, น.132) ที่ได้สรุปถึงคุณค่าของวิธีสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ คือ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ ระเบียบและมีขั้นตอนที่น่าเชื่อถือได้ พัฒนาทักษะการคิดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักการวางแผนและการทำงานอย่างมีระบบ ให้ประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์ มองว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีการศึกษาที่น่าเชื่อถือ มิใช่เลื่อนลอยหรือเน้นแต่ความจำอย่างเดียว ซึ่งส่งผลให้ผลการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนสูงขึ้นและเป็นไปตามคุณภาพผู้เรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมกำหนด

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์นำกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ ในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนโดยคำนึงความเหมาะสมของเนื้อหาและช่วงวัยของผู้เรียน

3.1.2 ครูผู้สอนคำนึงถึงบทบาทของผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการใช้คำถามที่ส่งผลต่อการกระตุ้นและส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษาบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน

3.2.2 ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อเจตคติตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ ทักษะในการแสวงหาความรู้ การวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กลุ่มบริหารวิชาการ. (2562) รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียน (SAR) ประจำปีการศึกษา 2562 โรงเรียนกระทุ่มแบน“วิเศษสมุทคุณ” สมุทรสาคร.
- เกียรติพร สิ้นพิบูลย์. (2560). *การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- จิราพร ยมนา. (2554). *ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภูเก็ต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองกลาง จังหวัดภูเก็ต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เฉลิม มลิลลา. (2522). *หลักการและวิธีการสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิดทฤษฎีและการนำไปใช้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). วีพริ้นต์.
- ชาลิณี เอี่ยมศรี. (2538). *การพัฒนาแบบสอบถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ณัฐวรรณ เวียนทอง. (2554). *การศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น 5 ตามคู่มือครู*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- दनัย ไชโยธธา. (2534). *หลักการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา การสอนสังคมศึกษา การสอนประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียนส์โตร์.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: สถาบันคุณภาพวิชาการ.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทุติยาภรณ์ ภูมิดอนมิ่ง. (2551). *ความรู้ ความเข้าใจในวิธีการทางประวัติศาสตร์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยม ศึกษาในจังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธราดล รานรินทร์. (2554). *ผลของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยกลวิธีสืบสอบที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นิธิ เอี้ยวศรีวงศ์. (2545). *ความรู้ความเข้าใจในวิธีการทางประวัติศาสตร์และความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 ถึง 4) ในจังหวัดขอนแก่น*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- นงลักษณ์ ธาตุอินทร์. (2555). *การจัดการเรียนรู้เรื่องโบราณสถานเวียงท่ากานโดยวิธีทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บรรดล สุขปิติ. (2552). *การเขียนข้อคำถามของแบบทดสอบวัดทักษะการคิด*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียา บุตรโธสงค์. (2558). *ผลการใช้รูปแบบการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการกรุงรัตนโกสินทร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองก๊กพิทยาคมจังหวัดบุรีรัมย์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปวรา วงศ์ปัญญา. (2551). *การเปรียบเทียบผลการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการใช้คำถามกับการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พิชาติ แก้วพวง. (2554). *ผลของจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการใช้ชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์. (2537). การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับ
นักศึกษาครู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.
- มลิวัลย์ สมศักดิ์. (2540). รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนใน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎี
บัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (2555). ผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิ๊ก
ซอว์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
และเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสาร
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- ลาวัญญ์ วิทยายุทธภูมิ และคณะ. (2543). *คู่มือการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย ส 028
ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วรุตม์ อินทฤทธิ์. (2558). *ผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาที่มีต่อมนทัศน์
ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2551). *ครูสังคมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน*. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (ผู้ให้สัมภาษณ์) 15 กรกฎาคม 2565
- วินัย พงศศรีเพียร. (2543). *ครูกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในคู่มือการจัดกิจกรรมการ
เรียนการสอนประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนกันอย่างไร*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- วิภาดา พินลา. (2560). *เทคนิคการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สำหรับครูสังคมศึกษาในยุค
คริสต์ศตวรรษที่ 21. วารสารปารีชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*.
- สมโชติ อ่องสกุล. (2540). *ประวัติศาสตร์การศึกษาในสังคมไทย*. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด
ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาการ
เรียนการสอนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2543). *ยุทธศาสตร์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *เพื่อนครูคิดมิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุนนทิพย์ บุญสมบัติ. (2533). ความหมายและความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาเอกสารการสอนชุดวิชาการสอนสังคมศึกษา. หน่วยที่ 1-7(พิมพ์ครั้งที่ 3) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิริลักษณ์ ตามพันธ์. (2558). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2553). *การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2554). *การจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสาวนีย์ แสนคำ. (2552). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านป่าก้อ.
- อัจฉราพร ต้นบรรจง. (2546). *ผลการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโป่งน้อยอำเภอเมืองเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อารีญา ศิโรตม. (2545). *ผลของการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objective: The Classification of Education Goal*. New York: David Mckay.
- R.G. Collingwood. (1956). *The Idea of History*. New York: Oxford University.
- Hilgard. (1962). *K.D. Introduction of psychology*. New York: Harcourt Brace and Warld.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw – Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. นางสาวพัสดราภรณ์ เศรษฐวัฒน์

การศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน(สังคมศึกษา)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถานที่ทำงาน โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. นางสาวสุจินตนา ดีบุกสุขลาภ

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาภูมิศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สถานที่ทำงาน โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3. นางสาวณิชาดา ภูชิตานุรักษ์

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

(สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สถานที่ทำงาน โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ภาคผนวก ข

แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง พัฒนาการทางการปกครองของอาณาจักรอยุธยา	รายวิชา ประวัติศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1	ปีการศึกษา 2565
ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา	เวลา 3 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรง ความเป็นไทย

1.2 ตัวชี้วัด

ส 4.3 ม.2/1 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา และธนบุรีในด้านต่างๆ

2. สาระสำคัญ

พัฒนาการด้านการเมืองการปกครองของอาณาจักรอยุธยา มีพระมหากษัตริย์ปกครองราชอาณาจักร ทั้งสิ้น 33 พระองค์ใน 5 ราชวงศ์ รวมทั้งมีระบบการบริหารราชการแผ่นดินและรูปแบบการปกครองที่ส่งผลให้อาณาจักรอยุธยาดำรงความเป็นปึกแผ่นตลอดระยะเวลา 417 ปี

3. สาระการเรียนรู้

พัฒนาการทางการปกครองของอาณาจักรอยุธยา

- การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา
- ลักษณะการปกครองของอาณาจักรอยุธยา
- พระมหากษัตริย์ของอาณาจักรอยุธยา
- การเสียกรุงของอาณาจักรอยุธยา

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 ด้านความรู้

ผู้เรียนอธิบายลักษณะพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยาได้

4.2 ด้านสมรรถนะ/ทักษะกระบวนการ

ผู้เรียนใช้กระบวนการของวิธีทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยาได้

4.3 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผู้เรียนเห็นความสำคัญของกระบวนการของวิธีทางประวัติศาสตร์ด้วยการศึกษา ค้นคว้าพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. หลักฐานการเรียนรู้

6.1 ชิ้นงาน

รายงานและไฟล์ Power point สรุปการค้นคว้าข้อมูลพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา

6.2 ภาระงาน

การค้นคว้าพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยาโดยใช้กระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์

6.3 กิจกรรมรวบรวม (ถ้ามี)

-

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 (เรียนที่ห้องสมุดโรงเรียน)

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนถึงเรื่องทั่วไป

1.2 ครูให้นักเรียนดูวิดีโอเพลง อยุธยา รำลึก

1.3 ครูให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามว่าจากเพลงที่ได้ฟังไปได้กล่าวถึงราชธานีใดของประเทศไทยและเนื้อเพลงเนื้อเพลงถ่ายทอดสิ่งใดให้นักเรียนรับทราบบ้าง

2. ขั้นการสอน

2.1 ครูแจ้งมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดให้นักเรียนทราบ พร้อมทั้งแนะนำเนื้อหาที่จะเรียนคือ เรื่อง พัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา โดยชี้แจงว่านักเรียนจะต้องใช้

กระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อค้นคว้าและศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการปกครองของอาณาจักรอยุธยาตามหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดซึ่งเป็นการทำงานกลุ่ม

2.2 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจโดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม และส่งตัวแทนออกมาจับฉลากประเด็นที่ต้องนำไปศึกษา ได้แก่

ประเด็นที่ 1 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

ประเด็นที่ 2 เรื่อง ลักษณะการปกครองของอาณาจักรอยุธยา

ประเด็นที่ 3 เรื่อง พระมหากษัตริย์ของอาณาจักรอยุธยา

ประเด็นที่ 4 เรื่อง การเสียกรุงของอาณาจักรอยุธยา

2.3 นักเรียนแยกที่นั่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 9 คน เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษาและตั้งสมมติฐานจากประเด็นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา (ขั้นการกำหนดประเด็นที่จะศึกษา)

2.4 นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นที่จะทำการศึกษา และช่วยกันค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งการค้นคว้าในห้องสมุดของโรงเรียน (ขั้นการรวบรวมหลักฐาน)

2.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำหนังสือที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษาและคาดว่าจะนำมาใช้ในการศึกษาได้มารวมไว้ที่กลางโต๊ะและบันทึกชื่อหนังสือลงในใบงานที่ครูแจกให้พร้อมทั้งถ่ายภาพเก็บไว้

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนทุกกลุ่มสรุปว่าประเด็นที่กลุ่มของนักเรียนเลือกจะศึกษาคือประเด็นอะไร ตั้งสมมติฐานว่าอย่างไรและได้ทำการค้นคว้าหลักฐานประเภทหนังสือมาแล้วกี่ชิ้น

3.2 ครูแนะนำให้นักเรียนทำการยืมหนังสือที่คัดเลือกมาจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและทำการค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่น เช่น เว็บไซต์ บุคคล เป็นต้น (นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมนอกชั่วโมงเรียน)

3.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามถึงข้อสงสัย

ชั่วโมงที่ 2

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1.1 ครูทบทวนขั้นตอนของกระบวนการวิธีการทางประวัติศาสตร์ ให้นักเรียนฟัง

ขั้นที่ 1 การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา

ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน

ขั้นที่ 3 การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 5 การสรุปและนำเสนอ

1.2 นักเรียนช่วยกันบอกว่าตอนนี้ นักเรียนได้ทำการค้นคว้าตามกระบวนการวิธีการทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนใดแล้ว

1.3 ครูแจ้งนักเรียนว่าวันนี้ นักเรียนจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าต่อในขั้นตอนที่ 3 คือ การประเมินคุณค่าของหลักฐาน และขั้นตอนที่ 4 คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

2. ขั้นการสอน

2.1 ครูให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 9 คน ตามที่ได้แบ่งไว้จากนั้นนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หาได้มาวางไว้บนโต๊ะเรียนเพื่อร่วมกันประเมินคุณค่าของหลักฐานและคัดเลือกหลักฐาน

2.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันประเมินและคัดเลือกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ทำการค้นคว้าจากห้องสมุดมาและการค้นคว้าเพิ่มเติม โดยเริ่มจากการจำแนกหลักฐานเป็นขั้นต้นและขั้นรองออกจากกันก่อน จากนั้นจึงทำการคัดเลือกหลักฐานโดยใช้เกณฑ์การประเมินภายนอกและประเมินภายในของหลักฐานและทำการบันทึกลงในใบงานที่ครูแจกให้ (การประเมินคุณค่าของหลักฐาน)

- การประเมินภายนอกของหลักฐาน โดยให้ผู้เรียนพิจารณาประเด็นที่ปรากฏจากหลักฐาน ได้แก่ อายุของหลักฐาน สถานที่หลักฐานนั้นถูกสร้างหรือเขียนขึ้น ผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานคือใคร จุดมุ่งหมายของการสร้างหรือเขียนขึ้นเพื่ออะไรและรูปลักษณ์ของหลักฐานต้องพิจารณาว่าหลักฐานนั้นอยู่ในรูปเดิม

- การประเมินภายในของหลักฐาน โดยให้ผู้เรียนพิจารณาข้อความหรือข้อมูลที่แสดงในหลักฐานเกี่ยวกับทัศนคติ อคติ ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนหรือการบิดเบือนของข้อมูลว่าเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด หากมากเกินไปถือว่าขาดความน่าเชื่อถือ

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการคัดเลือกหลักฐานที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ต่างๆ และนำมาวางไว้บนโต๊ะเพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการวิเคราะห์ แยะแยะข้อมูลที่ได้จากหลักฐานแต่ละชิ้น และบันทึกลงในเอกสารที่ครูแจกให้

2.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสังเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้าจากข้อมูลที่ทำกรวิเคราะห์ไว้เพื่อนำผลการสังเคราะห์ไปตอบประเด็นและสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ (ขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล)

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนบันทึกคำตอบที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ลงในเอกสาร

3.2 ครูแจ้งให้นักเรียนทำการสรุปผลการศึกษาตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ เพื่อทำการนำเสนอในช่วงโมเมนต์ถัดไปโดยทำการนำเสนอในรูปแบบของไฟล์ Power Point

ชั่วโมงที่ 3

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนถึงเรื่องทั่วไป

1.2 ครูแนะนำถึงขั้นตอนในการนำเสนองานการค้นคว้าดังนี้

- แต่ละกลุ่มมีเวลานำเสนอ 10 นาที
- การนำเสนอข้อมูลต้องเป็นไปตามความเข้าใจจากหลักฐานที่ได้ค้นคว้ามา
- ภายหลังจากการนำเสนอจะมีการสอบถามเพิ่มเติมจากครูและเพื่อนในชั้นเรียน

2. ขั้นการสอน

2.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอตามลำดับที่ครูจัดฉาก พร้อมกับเปิดไฟล์ power point สรุปการค้นคว้าพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา (ขั้นการสรุปและนำเสนอ)

2.2 เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอจบครูจะซักถามนักเรียนในหัวข้อที่นักเรียนนำเสนอยังไม่ชัดเจน เช่น

- ความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่นักเรียนนำมาใช้เป็นอย่างไร
- ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ทำอย่างไร
- ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่

2.3 ครูเปิดโอกาสเพื่อนในห้องเรียนซักถามข้อสงสัยหรือประเด็นที่ยังไม่เข้าใจจากกลุ่มที่นำเสนอ

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนตอบแบบสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา ว่ามีความสำคัญอย่างไรบ้าง โดยตอบผ่าน google form ที่ครูได้สร้างขึ้น นักเรียนสามารถสแกนคิวอาร์โค้ด เข้าไปตอบได้เลย

3.2 ครูสรุปผลการนำเสนอชิ้นงานการค้นคว้าของนักเรียนโดยกระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

8. การวัดและการประเมินผล

8.1 การวัดและประเมินผล (การศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางพัฒนาการด้านการปกครองของ
อาณาจักรอยุธยา โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์)

เป้าหมาย	หลักฐาน	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
ด้านความรู้	การอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา	<u>ระดับคะแนน</u> ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0	แบบสังเกต พฤติกรรมผู้เรียน รายบุคคล	<u>คะแนน</u> 5-10 คือ ผ่าน 0-4 คือ ไม่ผ่าน
ด้านทักษะ/ กระบวนการ	รายงานการค้นคว้าข้อมูลพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ การนำเสนอข้อมูลพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา	<u>ระดับคะแนน</u> 4 หมายถึง ดีมาก 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ 1 หมายถึง ปรับปรุง	แบบประเมินรายงานการค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอข้อมูลพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยาโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	<u>คะแนน</u> 17 -20 คือ ดีมาก 12-16 คือ ดี 10-11 คือ ผ่าน 0-9 คือ ไม่ผ่าน
ด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	การสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา	<u>ระดับคะแนน</u> 4 หมายถึง ดีมาก 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ 1 หมายถึง ปรับปรุง	แบบประเมินการสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา	<u>คะแนน</u> 17 -20 คือ ดีมาก 12-16 คือ ดี 10-11 คือ ผ่าน 0-9 คือ ไม่ผ่าน

8.2 เครื่องมือในการวัดและประเมินผล

8.2.1 การวัดและประเมินผล (แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนรายบุคคล)

ที่	พฤติกรรม ชื่อ-สกุล	ความสนใจ ในการเรียน				การแสดง ความ คิดเห็น				การตอบ คำถาม				การยอมรับ ฟังคนอื่น				การมีส่วน ร่วมในชั้น เรียน				หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1																						
2																						
3																						
4																						
5																						
6																						
7																						
8																						
9																						
10																						
11																						
12																						
13																						
14																						
15																						

เกณฑ์การประเมินผล ให้คะแนนระดับคุณภาพของแต่ละพฤติกรรมดังนี้

- ดีมาก = 4 สนใจฟังไม่หลับ ไม่พูดคุยในชั้น มีคำถามที่ดี ตอบคำถามถูกต้อง
- ดี = 3 การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 70%
- ปานกลาง = 2 การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 50%
- ปรับปรุง = 1 เข้าชั้นเรียน แต่มีส่วนร่วมในชั้นเรียนน้อยมาก

8.2.2 แบบประเมินรายงานการค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

หัวข้อการประเมิน	คะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1 เนื้อหาหรือข้อมูลที่น่าเสนอ	☐ ถูกต้อง ครบถ้วน และมี ความทันสมัย	☐ ถูกต้อง ครบถ้วน แต่ไม่ ทันสมัย	☐ ถูกต้องแต่ไม่ ครบถ้วน /ไม่ ทันสมัย	☐ ไม่ถูกต้อง ไม่ ครบถ้วน ไม่ว่า กรณีใดๆ
2. รูปแบบการนำเสนองาน	☐ เหมาะสมกับ ผู้ฟังและเนื้อหา มี ความคิดสร้างสรรค์ และมีความ น่าสนใจ	☐ เหมาะสมกับ ผู้ฟังและเนื้อหา มี ความคิดสร้างสรรค์ แต่ไม่น่าสนใจ	☐ เหมาะสมกับ ผู้ฟังและเนื้อหา แต่ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์ และ น่าสนใจ/ไม่ น่าสนใจ	☐ ไม่เหมาะสม กับผู้ฟังและ เนื้อหา ไม่ สร้างสรรค์ และ ไม่น่าสนใจ
3. การใช้สื่อในการนำเสนอ (PowerPoint คลิป วิดีโอ แผ่นพับ ฯลฯ)	☐ มีความชัดเจน อ้างอิงจาก แหล่งข้อมูลที่ น่าเชื่อถือ	☐ มีความชัดเจน อ้างอิงจาก แหล่งข้อมูลที่ไม่ น่าเชื่อถือ	☐ ไม่ชัดเจน แต่ อ้างอิงจาก แหล่งข้อมูลที่ น่าเชื่อถือ/ไม่ น่าเชื่อถือ	☐ ไม่ชัดเจน ไม่ มีการอ้างอิง แหล่งข้อมูล
4. การสื่อสาร	☐ พูดชัดเจน สบตาผู้ฟัง กระตุ้น ให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	☐ พูดชัดเจน สบตาผู้ฟัง ขาดการ กระตุ้นให้ผู้ฟังมี ส่วนร่วม	☐ พูดชัดเจน ไม่ สบตาผู้ฟัง ขาดการ กระตุ้นให้ผู้ฟังมี ส่วนร่วม	☐ พูดไม่ชัดเจน ไม่สบตาผู้ฟัง ขาดการกระตุ้น ให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม
5. การสรุป	☐ สรุปครบถ้วน และมีการ เสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์	☐ สรุปครบถ้วน แต่ขาดการ เสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์	☐ สรุปไม่ ครบถ้วน และ/ หรือไม่มี ข้อเสนอแนะ	☐ ไม่มีการสรุป ไม่มีข้อเสนอแนะ
รวม 5 ข้อ 20 คะแนน				
	รวม.....คะแนน			

8.2.3 แบบประเมินการสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยา

ที่	พฤติกรรม ชื่อ-สกุล	เห็นความสำคัญ ของวิธีการทาง ประวัติศาสตร์				เชื่อมโยงความ สำคัญต่อผล การศึกษาที่น่า เชื่อถือ				ยกตัวอย่าง กระบวนการ หรือขั้นตอนที่ สำคัญ				การ ประยุกต์ใช้ใน การเรียน ประวัติศาสตร์				ประโยชน์ใน การนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน				รวมคะแนน		
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1			
1																								
2																								
3																								
4																								
5																								
6																								
7																								
8																								
9																								
10																								
11																								
12																								
13																								
14																								
15																								

9. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้

9.1 สื่อ/อุปกรณ์

เพลงอยุธยารำลึก (https://www.youtube.com/watch?v=xRictOz09_8)

9.2 แหล่งเรียนรู้

ห้องสมุดโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”

แบบบันทึกการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน (ชั่วโมงที่ 2)

กลุ่มที่ ประเด็นที่ศึกษา.....

<p>1. หลักฐานชั้นที่</p> <p>2. ชื่อหลักฐาน.....</p> <p>3. ประเภทของหลักฐาน ☐ ชั้นปฐมภูมิ ☐ ชั้นทุติยภูมิ</p> <p>4. ลักษณะของหลักฐาน ☐ เป็นลายลักษณ์อักษร ☐ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>5. การประเมินภายนอก พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>6.การประเมินภายใน พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>7.ผลการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน</p> <p>☐ มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปศึกษาได้ ☐ ขาดความน่าเชื่อถือไม่สามารถนำไปศึกษาได้</p> <p>เพราะ</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>1. หลักฐานชั้นที่</p> <p>2. ชื่อหลักฐาน.....</p> <p>3. ประเภทของหลักฐาน ☐ ชั้นปฐมภูมิ ☐ ชั้นทุติยภูมิ</p> <p>4. ลักษณะของหลักฐาน ☐ เป็นลายลักษณ์อักษร ☐ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>5. การประเมินภายนอก พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>6.การประเมินภายใน พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>7.ผลการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน</p> <p>☐ มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปศึกษาได้ ☐ ขาดความน่าเชื่อถือไม่สามารถนำไปศึกษาได้</p> <p>เพราะ</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

เอกสารประกอบการศึกษาตามขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 1 การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา

สมมติฐานในการศึกษา

ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าหลักฐาน ดังนี้

ขั้นที่ 1

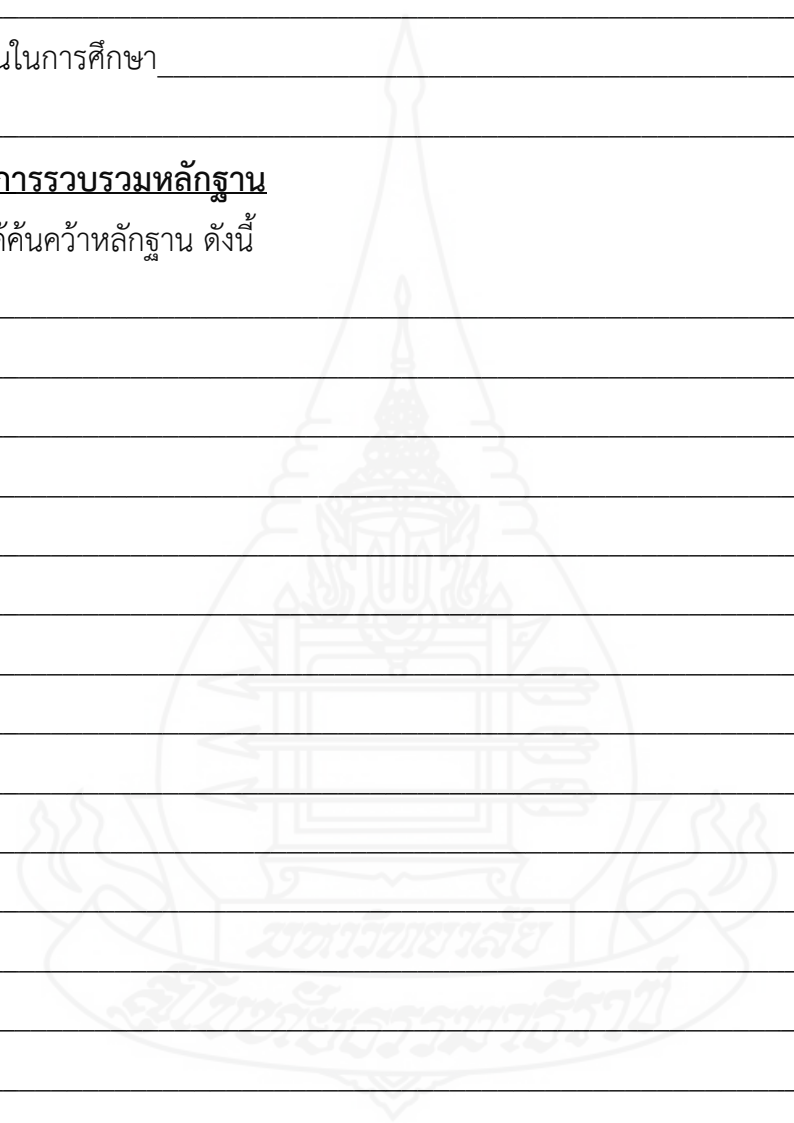
ขั้นที่ 2

ขั้นที่ 3

ขั้นที่ 4

ขั้นที่ 5

ขั้นที่ 6

ชั้นที่ 7 _____

ชั้นที่ 8 _____

ชั้นที่ 9 _____

ชั้นที่ 10 _____

ชั้นที่ 3 การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ชั้นที่ 1 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 2 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 3 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 4 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 5 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 6 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 7 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักฐาน พบว่า

1. _____

ให้คำตอบว่า _____

2. _____

ให้คำตอบว่า _____

3. _____

ให้คำตอบว่า _____

4. _____

ให้คำตอบว่า _____

5. _____

ให้คำตอบว่า _____

6. _____

ให้คำตอบว่า _____

7. _____

ให้คำตอบว่า _____

ชั้นที่ 5 การสรุปและนำเสนอ

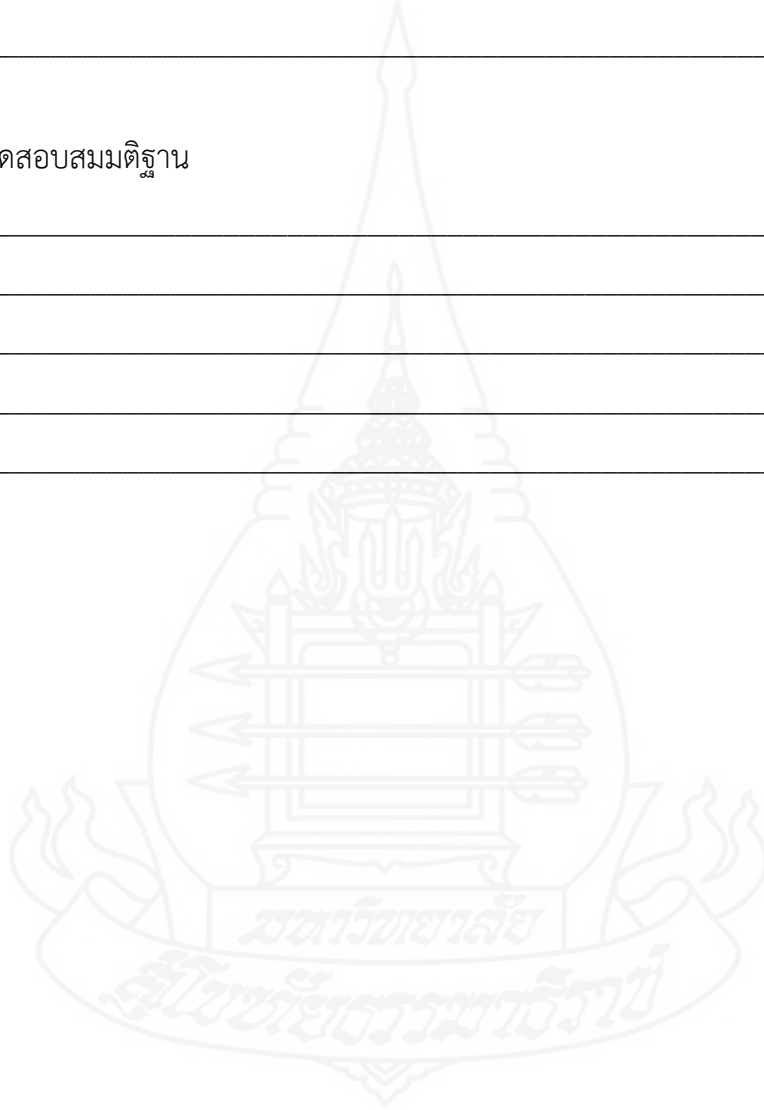
จากการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า _____

โดยมีหลักฐานสนับสนุน จำนวน _____ ชิ้น ดังนี้

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

จากการทดสอบสมมติฐาน

พบว่า _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง พัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา

รายวิชา ประวัติศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2565

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา

เวลา 3 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรง ความเป็นไทย

1.2 ตัวชี้วัด

ส 4.3 ม.2/1 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่างๆ

2. สาระสำคัญ

ความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยาขึ้นอยู่กับเกษตรกรรมและพาณิชย์ กรรมเป็นหลักเพราะพื้นที่บริเวณตอนกลางของอาณาจักรเป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำต่างๆ เหมาะแก่การทำนา ทำสวน ทำไร่และการที่อาณาจักรอยุธยามีที่ตั้งใกล้กับอ่าวไทยทำให้มีพ่อค้านอกราชอาณาจักรและอยู่ติดทะเลสามารถเข้ามาติดต่อค้าขายกับอาณาจักรอยุธยาได้สะดวก

3. สาระการเรียนรู้

พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา

- ลักษณะทางเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา
- การเก็บภาษีของอาณาจักรอยุธยา
- ปัจจัยส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา
- การติดต่อค้าขายกับชาติตะวันตกของอาณาจักรอยุธยา

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 ด้านความรู้

ผู้เรียนอธิบายลักษณะพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยาได้

4.2 ด้านสมรรถนะ/ทักษะกระบวนการ

ผู้เรียนใช้กระบวนการของวิธีทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยาได้

4.3 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผู้เรียนเห็นความสำคัญของกระบวนการของวิธีทางประวัติศาสตร์ด้วยการศึกษา
ค้นคว้าพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. หลักฐานการเรียนรู้

6.1 ชิ้นงาน

รายงานและไฟล์ Power point สรุปการค้นคว้าข้อมูลพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของ
อาณาจักรอยุธยา

6.2 ภาระงาน

การค้นคว้าพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยาโดยใช้กระบวนการของ
วิธีการทางประวัติศาสตร์

6.3 กิจกรรมรวบยอด (ถ้ามี)

-

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 (เรียนที่ห้องสมุดโรงเรียน)

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

- 1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนถึงเรื่องทั่วไป
- 1.2 ครูให้นักเรียนดูภาพลักษณะการค้าขายในสมัยกรุงศรีอยุธยา

1.3 ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าจากรูปภาพลักษณะการค้าขายในสมัยกรุงศรีอยุธยากับยุคปัจจุบันมีความเหมือนหรือแตกต่างอย่างไรบ้าง ในประเด็น สถานที่ เงินตรา การขนส่ง สินค้า เป็นต้น

2. ขั้นการสอน

2.1 ครูแจ้งมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดให้นักเรียนทราบ พร้อมทั้งแนะนำเนื้อหาที่จะเรียนคือ เรื่อง พัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา โดยชี้แจงว่านักเรียนจะต้องใช้กระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อค้นคว้าและศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยาตามหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดซึ่งเป็นการทำงานกลุ่ม

2.2 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจโดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม และส่งตัวแทนออกมาจับฉลากประเด็นที่ต้องนำไปศึกษา ได้แก่

ประเด็นที่ 1 เรื่อง ลักษณะทางเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา

ประเด็นที่ 2 เรื่อง การเก็บภาษีของอาณาจักรอยุธยา

ประเด็นที่ 3 เรื่อง การติดต่อค้าขายกับชาติตะวันตกของอาณาจักรอยุธยา

ประเด็นที่ 4 เรื่อง ปัจจัยส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา

2.3 นักเรียนแยกที่นั่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 9 คน เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษาและตั้งสมมติฐานจากประเด็นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา (ขั้นการกำหนดประเด็นที่จะศึกษา)

2.4 นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นที่จะทำการศึกษา และช่วยกันค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งการค้นคว้าในห้องสมุดของโรงเรียน (ขั้นการรวบรวมหลักฐาน)

2.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำหนังสือที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษาและคาดว่าจะนำมาใช้ในการศึกษาได้มารวมไว้ที่กลางโต๊ะและบันทึกชื่อหนังสือลงใบงานที่ครูแจกให้พร้อมทั้งถ่ายภาพเก็บไว้

3. ขั้นสรุป

3.1. ครูให้นักเรียนทุกกลุ่มสรุปว่าประเด็นที่กลุ่มของนักเรียนเลือกจะศึกษาคือ ประเด็นอะไร ตั้งสมมติฐานว่าอย่างไรและได้ทำการค้นคว้าหลักฐานประเภทหนังสือมาแล้วกี่ชิ้น

3.2. ครูแนะนำให้นักเรียนทำการยืมหนังสือที่คัดเลือกมาจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและทำการค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่น เช่น เว็บไซต์ บุคคล ภาพถ่าย บทความทางวิชาการ เป็นต้น (นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมนอกชั่วโมงเรียน)

3.3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามถึงข้อสงสัย

ชั่วโมงที่ 2

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1.1. ครูทบทวนขั้นตอนของกระบวนการวิธีการทางประวัติศาสตร์ ให้นักเรียนฟัง

ขั้นที่ 1 การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา

ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน

ขั้นที่ 3 การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 5 การสรุปและนำเสนอ

1.2. นักเรียนช่วยกันบอกว่าตอนนี้ นักเรียนได้ทำการค้นคว้าตามกระบวนการวิธีการทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนใดแล้ว

1.3. ครูแจ้งนักเรียนว่าวันนี้ นักเรียนจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าต่อในขั้นตอนที่ 3 คือ การประเมินคุณค่าของหลักฐานโดยการนำหลักฐานประเภทหนังสือที่ได้มารวมถึงขั้นที่ไปค้นคว้ามาเพิ่มเติมด้วยมาทำการประเมินภายนอกและภายใน และขั้นตอนที่ 4 คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำการนำผลการศึกษาที่น่าเชื่อถือไปตอบประเด็นที่กำหนดไว้

2. ขั้นการสอน

2.1. ครูให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 9 คน ตามที่ได้แบ่งไว้จากนั้นนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หาได้มาวางไว้บนโต๊ะเรียนเพื่อร่วมกันประเมินคุณค่าของหลักฐานและคัดเลือกหลักฐาน

2.2. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันประเมินและคัดเลือกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ทำการค้นคว้าจากห้องสมุดมาและการค้นคว้าเพิ่มเติม โดยเริ่มจากการจำแนกหลักฐานเป็นขั้นต้นและชั้นรองออกจากกันก่อน จากนั้นจึงทำการคัดเลือกหลักฐานโดยใช้เกณฑ์การประเมินภายนอกและประเมินภายในของหลักฐาน และทำการบันทึกลงในใบงานที่ครูแจกให้ (การประเมินคุณค่าของหลักฐาน)

- การประเมินภายนอกของหลักฐาน โดยให้ผู้เรียนพิจารณาประเด็นที่ปรากฏจากหลักฐาน ได้แก่ อายุของหลักฐาน สถานที่หลักฐานนั้นถูกสร้างหรือเขียนขึ้น ผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานคือใคร จุดมุ่งหมายของการสร้างหรือเขียนขึ้นเพื่ออะไรและรูปแบบของหลักฐานต้องพิจารณาว่าหลักฐานนั้นอยู่ในรูปเดิม

- การประเมินภายในของหลักฐาน โดยให้ผู้เรียนพิจารณาข้อความหรือข้อมูลที่แสดงในหลักฐานเกี่ยวกับทัศนคติ อคติ ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนหรือการบิดเบือนของข้อมูลว่าเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด หากมากเกินไปถือว่าขาดความน่าเชื่อถือ

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการคัดเลือกหลักฐานที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ต่างๆ และนำมาวางไว้บนโต๊ะเพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการวิเคราะห์ แยะแยะข้อมูลที่ได้จากหลักฐานแต่ละชิ้น และบันทึกลงในเอกสารที่ครูแจกให้

2.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสังเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้าจากข้อมูลที่ทำกรวิเคราะห์ไว้เพื่อนำผลการสังเคราะห์ไปตอบประเด็นและสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ (ขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล)

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนบันทึกคำตอบที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ลงในเอกสาร

3.3 ครูแจ้งให้นักเรียนทำการสรุปผลการศึกษาตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ เพื่อทำการนำเสนอในช่วงถัดไปโดยทำการนำเสนอในรูปแบบของไฟล์ Power Point

ชั่วโมงที่ 3

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียน

1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนถึงเรื่องทั่วไป

1.2 ครูแนะนำถึงขั้นตอนในการนำเสนองานการค้นคว้าดังนี้

- แต่ละกลุ่มมีเวลานำเสนอ 10 นาที
- การนำเสนอข้อมูลต้องเป็นไปตามความเข้าใจจากหลักฐานที่ได้ค้นคว้ามา
- ภายหลังจากนำเสนอจะมีการสอบถามเพิ่มเติมจากครูและเพื่อนในชั้นเรียน

2. ขั้นการสอน

2.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอตามลำดับที่ครูจับฉลาก พร้อมกับเปิดไฟล์ power point สรุปการค้นคว้าพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา (ขั้นการสรุปและนำเสนอ)

2.2 เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอจบ ครูจะซักถามนักเรียนในหัวข้อที่นักเรียนนำเสนอยังไม่ชัดเจน เช่น

- ความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่นักเรียนนำมาใช้เป็นอย่างไร
- ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ทำอย่างไร
- ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่

2.3 ครูเปิดโอกาสเพื่อนในห้องเรียนซักถามข้อสงสัยหรือประเด็นที่ยังไม่เข้าใจจากกลุ่มที่นำเสนอ

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนตอบแบบสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยาว่ามีความสำคัญอย่างไรบ้าง โดยตอบผ่าน google form ที่ครูได้สร้างขึ้น นักเรียนสามารถสแกนคิวอาร์โค้ดและกดเข้าไปตอบคำถามได้เลย

3.2 ครูสรุปผลการนำเสนอชิ้นงานการค้นคว้าของนักเรียนโดยกระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

8. การวัดและการประเมินผล

8.1 การวัดและประเมินผล (การศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์)

เป้าหมาย	หลักฐาน	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
ด้านความรู้	การอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา	<u>ระดับคะแนน</u> ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0	แบบสังเกตพฤติกรรมการผู้เรียนรายบุคคล	<u>คะแนน</u> 5-10 คือ ผ่าน 0-4 คือ ไม่ผ่าน
ด้านทักษะ/ กระบวนการ	รายงานการค้นคว้าข้อมูลพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา	<u>ระดับคะแนน</u> 4 หมายถึง ดีมาก 3 หมายถึง ดี	แบบประเมินรายงานการค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอ	<u>คะแนน</u> 17-20 คือ ดีมาก 12-16 คือ ดี

ที่	ชื่อ-สกุล	ความสนใจในการเรียน				การแสดงความคิดเห็น				การตอบคำถาม				การยอมรับฟังคนอื่น				การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน				หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
10																						
11																						
12																						
13																						
14																						
15																						

เกณฑ์การประเมินผล ให้คะแนนระดับคุณภาพของแต่ละพฤติกรรมดังนี้

ดีมาก	=	4	สนใจฟัง ไม่หลับ ไม่พูดคุยในชั้น มีคำถามที่ดี ตอบคำถามถูกต้อง
ดี	=	3	การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 70%
ปานกลาง	=	2	การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 50%
ปรับปรุง	=	1	เข้าชั้นเรียน แต่มีส่วนร่วมในชั้นเรียนน้อยมาก

8.2.2 แบบประเมินรายงานการค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

หัวข้อการประเมิน	คะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1 เนื้อหาหรือข้อมูลที่นำเสนอ	☐ ถูกต้อง ครบถ้วน และมีความทันสมัย	☐ ถูกต้อง ครบถ้วน แต่ไม่ทันสมัย	☐ ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน / ไม่ทันสมัย	☐ ไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ไม่ว่าจะกรณีใดๆ
2. รูปแบบการนำเสนองาน	☐ เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความน่าสนใจ	☐ เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา มีความคิดสร้างสรรค์ แต่ไม่น่าสนใจ	☐ เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา แต่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ และน่าสนใจ/ไม่น่าสนใจ	☐ ไม่เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา ไม่สร้างสรรค์ และไม่น่าสนใจ
3. การใช้สื่อในการนำเสนอ (PowerPoint)	☐ มีความชัดเจน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	☐ มีความชัดเจน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	☐ ไม่ชัดเจน แต่อ้างอิงจากแหล่งข้อมูล	☐ ไม่ชัดเจน ไม่มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล

ที่	ชื่อกิจกรรม ชื่อ-สกุล	เห็นความสำคัญ ของวิธีการทาง ประวัติศาสตร์				เชื่อมโยงความ สำคัญต่อผล การศึกษาที่น่า เชื่อถือ				ยกตัวอย่าง กระบวนการ หรือขั้นตอนที่ สำคัญ				การ ประยุกต์ใช้ใน การเรียน ประวัติศาสตร์				ประโยชน์ใน การนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน				รวมคะแนน
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
11																						
12																						
13																						
14																						
15																						

9. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้

9.1 สื่อ/อุปกรณ์

ภาพลักษณะการค้าขายในสมัยกรุงศรีอยุธยา (เพจเฟซบุค:ประวัติศาสตร์ชาติไทยและ
ข่าวสาร)

9.2 แหล่งเรียนรู้

ห้องสมุดโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”

แบบบันทึกการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน (ชั่วโมงที่ 2)

กลุ่มที่ ประเด็นที่ศึกษา.....

1. หลักฐานชั้นที่
2. ชื่อหลักฐาน
3. ประเภทของหลักฐาน ☐ ชั้นปฐมภูมิ ☐ ชั้นทุติยภูมิ
4. ลักษณะของหลักฐาน ☐ เป็นลายลักษณ์อักษร ☐ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
5. การประเมินภายนอก พบว่า
6.การประเมินภายใน พบว่า
7.ผลการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ☐ มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปศึกษาได้ ☐ ขาดความน่าเชื่อถือไม่สามารถนำไป ศึกษาได้ เพราะ
.....

1. หลักฐานชั้นที่
2. ชื่อหลักฐาน.....
3. ประเภทของหลักฐาน ☐ ชั้นปฐมภูมิ ☐ ชั้นทุติยภูมิ
4. ลักษณะของหลักฐาน ☐ เป็นลายลักษณ์อักษร ☐ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
5. การประเมินภายนอก พบว่า
6.การประเมินภายใน พบว่า
7.ผลการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ☐ มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปศึกษาได้ ☐ ขาดความน่าเชื่อถือไม่สามารถนำไปศึกษาได้ เพราะ

เอกสารประกอบการศึกษาตามขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 1 การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา _____

สมมติฐานในการศึกษา _____

ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าหลักฐาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 _____

ชั้นที่ 2 _____

ชั้นที่ 3 _____

ชั้นที่ 4 _____

ชั้นที่ 5 _____

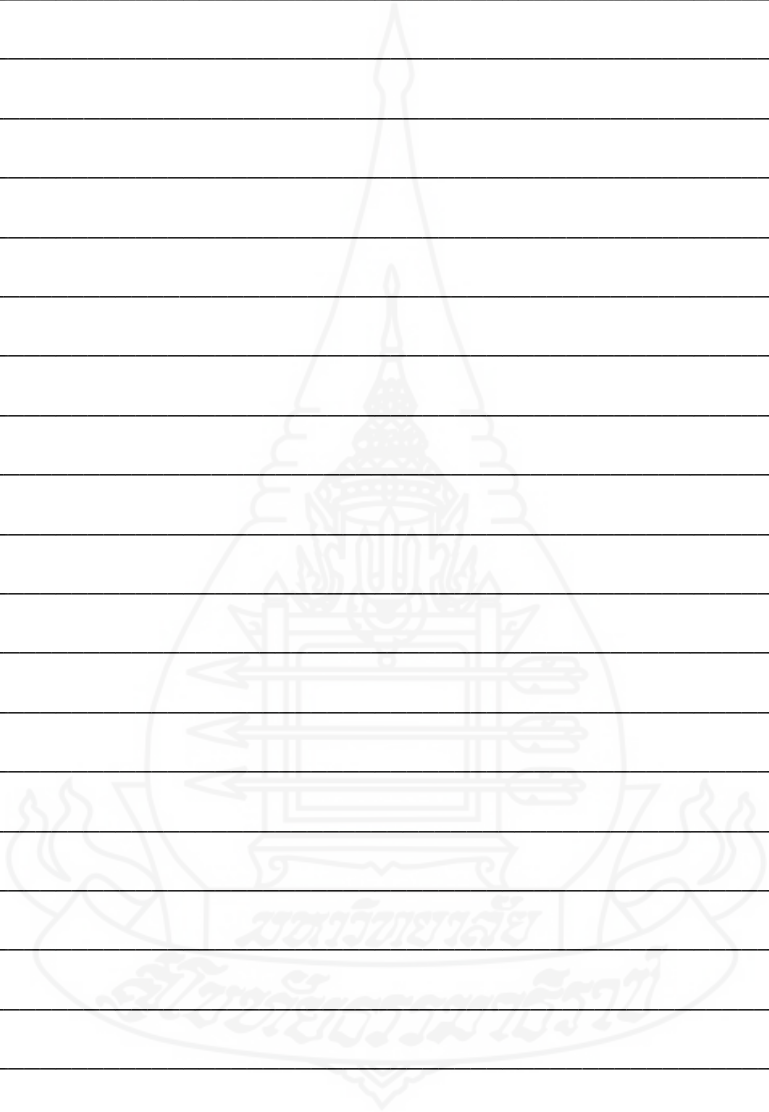
ชั้นที่ 6 _____

ชั้นที่ 7 _____

ชั้นที่ 8 _____

ชั้นที่ 9 _____

ชั้นที่ 10 _____

ขั้นที่ 3 การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ขั้นที่ 1 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ขั้นที่ 2 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ขั้นที่ 3 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ขั้นที่ 4 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ขั้นที่ 5 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ขั้นที่ 6 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ขั้นที่ 7 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักฐาน พบว่า

1. _____

ให้คำตอบว่า _____

2. _____

ให้คำตอบว่า _____

3. _____

ให้คำตอบว่า _____

4. _____

ให้คำตอบว่า _____

5. _____

ให้คำตอบว่า _____

6. _____

ให้คำตอบว่า _____

7. _____

ให้คำตอบว่า _____

ขั้นที่ 5 การสรุปและนำเสนอ

จากการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า _____

โดยมีหลักฐานสนับสนุน จำนวน _____ ชิ้น ดังนี้

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง พัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา	รายวิชา ประวัติศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1	ปีการศึกษา 2565
ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา	เวลา 3 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรง ความเป็นไทย

1.2 ตัวชี้วัด

ส 4.3 ม.2/1 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่างๆ

2. สาระสำคัญ

พัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา มีลักษณะโครงสร้างทางสังคมเป็นรูปแบบศักดินา เพราะได้มีการตรากฎหมายกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลชนชั้นต่างๆในสังคมตามฐานะ ซึ่งทำให้สังคมของอาณาจักรอยุธยาดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีความเจริญก้าวหน้าตามลำดับ

3. สาระการเรียนรู้

พัฒนาการทางด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา

- โครงสร้างทางสังคมของอาณาจักรอยุธยา
- ลักษณะสังคมศักดินาของอาณาจักรอยุธยา
- ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของอาณาจักรอยุธยา

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 ด้านความรู้

ผู้เรียนอธิบายลักษณะพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยาได้

4.2 ด้านสมรรถนะ/ทักษะกระบวนการ

ผู้เรียนใช้กระบวนการของวิธีทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยาได้

4.3 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผู้เรียนเห็นความสำคัญของกระบวนการของวิธีทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. หลักฐานการเรียนรู้

6.1 ชิ้นงาน

รายงานและไฟล์ Power point สรุปการค้นคว้าข้อมูลพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา

6.2 ภาระงาน

การค้นคว้าพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยาโดยใช้กระบวนการของวิธีทางประวัติศาสตร์

6.3 กิจกรรมรวบยอด (ถ้ามี)

-

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 (เรียนที่ห้องสมุดโรงเรียน)

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนถึงเรื่องทั่วไป

1.2 ครูให้นักเรียนดูภาพการหมอบคลานของไพร่และทาสในสมัยอยุธยา

การมอบความแสดงความเคารพชนชาติผู้ใหญ

1.3 ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าจากรูปภาพว่าทำไมคนต้องมีการหมอบคลาน

2. ขั้นตอนการสอน

2.1 ครูแจ้งมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดให้นักเรียนทราบ พร้อมทั้งแนะนำเนื้อหาที่จะเรียนคือ เรื่อง พัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา โดยชี้แจงว่านักเรียนจะต้องใช้กระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อค้นคว้าและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยาตามหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดซึ่งเป็นการทำงานกลุ่ม

2.2 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจโดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม และส่งตัวแทนออกมาจับฉลากประเด็นที่ต้องนำไปศึกษา ได้แก่

ประเด็นที่ 1 เรื่อง โครงสร้างทางสังคมของอาณาจักรอยุธยา

ประเด็นที่ 2 เรื่อง ลักษณะสังคมศักดินาของอาณาจักรอยุธยา

ประเด็นที่ 3 เรื่อง ภูมิปัญญาของอาณาจักรอยุธยา

ประเด็นที่ 4 เรื่อง วัฒนธรรมของอาณาจักรอยุธยา

2.3 นักเรียนแยกที่นั่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 9 คน เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษาและตั้งสมมติฐานจากประเด็นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา (ขั้นการกำหนดประเด็นที่จะศึกษา)

2.4 นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นที่จะทำการศึกษา และช่วยกันค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งการค้นคว้าในห้องสมุดของโรงเรียน (ขั้นการรวบรวมหลักฐาน)

2.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำหนังสือที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษาและคาดว่าจะนำมาใช้ในการศึกษาได้มารวมไว้ที่กลางโต๊ะและบันทึกชื่อหนังสือลงในใบงานที่ครูแจกให้พร้อมทั้งถ่ายภาพเก็บไว้

3. ขั้นสรุป

3.1. ครูให้นักเรียนทุกกลุ่มสรุปว่าประเด็นที่กลุ่มของนักเรียนเลือกจะศึกษาคือ ประเด็นอะไร ตั้งสมมติฐานว่าอย่างไรและได้ทำการค้นคว้าหลักฐานประเภทหนังสือมาแล้วกี่ชิ้น

3.2. ครูแนะนำให้นักเรียนทำการยืมหนังสือที่คัดเลือกมาจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและทำการค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่น เช่น เว็บไซต์ บุคคล บทความทางวิชาการ เป็นต้น (นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมนอกชั่วโมงเรียน)

3.3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามถึงข้อสงสัย

ชั่วโมงที่ 2

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1.1 ครูทบทวนขั้นตอนของกระบวนการวิธีการทางประวัติศาสตร์ ให้นักเรียนฟัง

ขั้นที่ 1 การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา

ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน

ขั้นที่ 3 การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 5 การสรุปและนำเสนอ

1.2 นักเรียนช่วยกันบอกว่าตอนนี้ นักเรียนได้ทำการค้นคว้าตามกระบวนการวิธีการทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนใดแล้ว

1.3 ครูแจ้งนักเรียนว่าวันนี้ นักเรียนจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าต่อในขั้นตอนที่ 3 คือ การประเมินคุณค่าของหลักฐานโดยการนำหลักฐานประเภทหนังสือที่ได้มารวมถึงขั้นที่ไปค้นคว้ามาเพิ่มเติมด้วยมาทำการประเมินภายนอกและภายใน และขั้นตอนที่ 4 คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำการนำผลการศึกษาที่น่าเชื่อถือไปตอบประเด็นที่กำหนดไว้

2. ขั้นการสอน

2.1 ครูให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 9 คน ตามที่ได้แบ่งไว้จากนั้นนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หาได้มาวางไว้บนโต๊ะเรียนเพื่อร่วมกันประเมินคุณค่าของหลักฐานและคัดเลือกหลักฐาน

2.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันประเมินและคัดเลือกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ทำการค้นคว้าจากห้องสมุดมาและการค้นคว้าเพิ่มเติม โดยเริ่มจากการจำแนกหลักฐานเป็นขั้นต้นและชั้นรองออกจากกันก่อน จากนั้นจึงทำการคัดเลือกหลักฐานโดยใช้เกณฑ์การประเมินภายนอกและประเมินภายในของหลักฐาน และทำการบันทึกลงในใบงานที่ครูแจกให้ (การประเมินคุณค่าของหลักฐาน)

- การประเมินภายนอกของหลักฐาน โดยให้ผู้เรียนพิจารณาประเด็นที่ปรากฏจากหลักฐาน ได้แก่ อายุของหลักฐาน สถานที่หลักฐานนั้นถูกสร้างหรือเขียนขึ้น ผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานคือใคร จุดมุ่งหมายของการสร้างหรือเขียนขึ้นเพื่ออะไรและรูปแบบของหลักฐานต้องพิจารณาว่าหลักฐานนั้นอยู่ในรูปเดิม

- การประเมินภายในของหลักฐาน โดยให้ผู้เรียนพิจารณาข้อความหรือข้อมูลที่แสดงในหลักฐานเกี่ยวกับทัศนคติ อคติ ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนหรือการบิดเบือนของข้อมูลว่าเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด หากมากเกินไปถือว่าขาดความน่าเชื่อถือ

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการคัดเลือกหลักฐานที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ต่างๆ และนำมาวางไว้บนโต๊ะเพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการวิเคราะห์ แยะแยะข้อมูลที่ได้จากหลักฐานแต่ละชิ้น และบันทึกลงในเอกสารที่ครูแจกให้

2.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสังเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้าจากข้อมูลที่ทำกรวิเคราะห์ไว้เพื่อนำผลการสังเคราะห์ไปตอบประเด็นและสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ (ขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล)

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนบันทึกคำตอบที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ลงในเอกสาร

3.2 ครูแจ้งให้นักเรียนทำการสรุปผลการศึกษิตตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ เพื่อทำการนำเสนอในช่วงถัดไปโดยทำการนำเสนอในรูปแบบของไฟล์ Power Point

ชั่วโมงที่ 3

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียน

1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนถึงเรื่องทั่วไป

1.2 ครูแนะนำถึงขั้นตอนในการนำเสนองานการค้นคว้าดังนี้

- แต่ละกลุ่มมีเวลานำเสนอ 10 นาที
- การนำเสนอข้อมูลต้องเป็นไปตามความเข้าใจจากหลักฐานที่ได้ค้นคว้ามา
- ภายหลังจากนำเสนอจะมีการสอบถามเพิ่มเติมจากครูและเพื่อนในชั้นเรียน

2. ขั้นการสอน

2.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอตามลำดับที่ครูจับฉลาก พร้อมกับเปิดไฟล์ power point สรุปการค้นคว้าพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา (ขั้นการสรุปและนำเสนอ)

2.2 เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอจบ ครูจะซักถามนักเรียนในหัวข้อที่นักเรียนนำเสนอยังไม่ชัดเจน เช่น

- ความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่นักเรียนนำมาใช้เป็นอย่างไร
- ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ทำอย่างไร
- ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่

2.3 ครูเปิดโอกาสเพื่อนในห้องเรียนซักถามข้อสงสัยหรือประเด็นที่ยังไม่เข้าใจจากกลุ่มที่นำเสนอ

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนตอบแบบสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยาว่ามีความสำคัญอย่างไรบ้าง โดยตอบผ่าน google form ที่ครูได้สร้างขึ้น นักเรียนสามารถสแกนคิวอาร์โค้ดและกดเข้าไปตอบคำถามได้เลย

3.2 ครูสรุปผลการนำเสนอชิ้นงานการค้นคว้าของนักเรียนโดยกระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

8. การวัดและการประเมินผล

8.1 การวัดและประเมินผล (การศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางพัฒนาการด้านสังคมของ
อาณาจักรอยุธยา โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์)

เป้าหมาย	หลักฐาน	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
ด้านความรู้	การอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา	<u>ระดับคะแนน</u> ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0	แบบสังเกตพฤติกรรมการผู้เรียนรายบุคคล	<u>คะแนน</u> 5-10 คือ ผ่าน 0-4 คือ ไม่ผ่าน
ด้านทักษะ/ กระบวนการ	รายงานการค้นคว้าข้อมูลพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ การนำเสนอข้อมูลพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา	<u>ระดับคะแนน</u> 4 หมายถึง ดีมาก 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ 1 หมายถึง ปรับปรุง	แบบประเมินรายงานการค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอข้อมูลพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	<u>คะแนน</u> 17-20 คือ ดีมาก 12-16 คือ ดี 10-11 คือ ผ่าน 0-9 คือ ไม่ผ่าน
ด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	การสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา	<u>ระดับคะแนน</u> 4 หมายถึง ดีมาก 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ 1 หมายถึง ปรับปรุง	แบบประเมินการสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา	<u>คะแนน</u> 17-20 คือ ดีมาก 12-16 คือ ดี 10-11 คือ ผ่าน 0-9 คือ ไม่ผ่าน

8.2 เครื่องมือในการวัดและประเมินผล

8.2.1 การวัดและประเมินผล (แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนรายบุคคล)

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม				ความสนใจในการเรียน				การแสดงความคิดเห็น				การตอบคำถาม				การยอมรับฟังคนอื่น				การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน				หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1					
1																										
2																										
3																										
4																										
5																										
6																										
7																										
8																										
9																										
10																										
11																										
12																										
13																										
14																										
15																										

เกณฑ์การประเมินผล ให้คะแนนระดับคุณภาพของแต่ละพฤติกรรมดังนี้

- ดีมาก = 4 สนใจฟัง ไม่หลับ ไม่พูดคุยในชั้น มีคำถามที่ดี ตอบคำถามถูกต้อง
- ดี = 3 การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 70%
- ปานกลาง = 2 การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 50%
- ปรับปรุง = 1 เข้าชั้นเรียน แต่มีส่วนร่วมในชั้นเรียนน้อยมาก

8.2.2 แบบประเมินรายงานการค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

หัวข้อการประเมิน	คะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1 เนื้อหาหรือข้อมูลที่นำเสนอ	☐ ถูกต้องครบถ้วน และมีความทันสมัย	☐ ถูกต้องครบถ้วน แต่ไม่ทันสมัย	☐ ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน /ไม่ทันสมัย	☐ ไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ไม่ว่าจะกรณีใดๆ
2. รูปแบบการนำเสนองาน	☐ เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความน่าสนใจ	☐ เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา มีความคิดสร้างสรรค์ แต่ไม่น่าสนใจ	☐ เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา แต่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ และน่าสนใจ/ไม่น่าสนใจ	☐ ไม่เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา ไม่สร้างสรรค์ และไม่น่าสนใจ
3. การใช้สื่อในการนำเสนอ (PowerPoint คลิป วิดีโอ แผ่นพับ ฯลฯ)	☐ มีความชัดเจน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	☐ มีความชัดเจน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	☐ ไม่ชัดเจน แต่อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ/ไม่น่าเชื่อถือ	☐ ไม่ชัดเจน ไม่มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล
4. การสื่อสาร	☐ พูดชัดเจน สบตาผู้ฟัง กระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	☐ พูดชัดเจน สบตาผู้ฟัง ขาดการกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	☐ พูดชัดเจน ไม่สบตาผู้ฟัง ขาดการกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	☐ พูดไม่ชัดเจน ไม่สบตาผู้ฟัง ขาดการกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม
5. การสรุป	☐ สรุปครบถ้วน และมีการเสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์	☐ สรุปครบถ้วน แต่ขาดการเสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์	☐ สรุปไม่ครบถ้วน และ/หรือไม่มีข้อเสนอแนะ	☐ ไม่มีการสรุป ไม่มีข้อเสนอแนะ
รวม 5 ข้อ				
20 คะแนน	รวม.....คะแนน			

8.2.3 แบบประเมินการสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา

ที่	พฤติกรรม ชื่อ-สกุล	เห็นความสำคัญ ของวิธีการทาง ประวัติศาสตร์				เชื่อมโยงความ สำคัญต่อผล การศึกษาที่น่า เชื่อถือ				ยกตัวอย่าง กระบวนการ หรือขั้นตอนที่ สำคัญ				การประยุกต์ใช้ใน การเรียน ประวัติศาสตร์				ประโยชน์ใน การนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน				รวมคะแนน		
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1			
1																								
2																								
3																								
4																								
5																								
6																								
7																								
8																								
9																								
10																								
11																								
12																								
13																								
14																								
15																								

9. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้

9.1 สื่อ/อุปกรณ์

ภาพการหมอบคลานของไพร่และทาสในสมัยอยุธยา

(https://www.matichon.co.th/entertainment/arts-culture/news_92351/attachment/2131)

9.2 แหล่งเรียนรู้

ห้องสมุดโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”

แบบบันทึกการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน (ชั่วโมงที่ 2)

กลุ่มที่ ประเด็นที่ศึกษา.....

<p>1. หลักฐานชั้นที่</p> <p>2. ชื่อหลักฐาน.....</p> <p>3. ประเภทของหลักฐาน ☐ ชั้นปฐมภูมิ ☐ ชั้นทุติยภูมิ</p> <p>4. ลักษณะของหลักฐาน ☐ เป็นลายลักษณ์อักษร ☐ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>5. การประเมินภายนอก พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>6.การประเมินภายใน พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>7.ผลการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน</p> <p>☐ มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปศึกษาได้ ☐ ขาดความน่าเชื่อถือไม่สามารถนำไปศึกษาได้</p> <p>เพราะ</p> <p>.....</p>
--

<p>1. หลักฐานชั้นที่</p> <p>2. ชื่อหลักฐาน.....</p> <p>3. ประเภทของหลักฐาน ☐ ชั้นปฐมภูมิ ☐ ชั้นทุติยภูมิ</p> <p>4. ลักษณะของหลักฐาน ☐ เป็นลายลักษณ์อักษร ☐ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>5. การประเมินภายนอก พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>6.การประเมินภายใน พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>7.ผลการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน</p> <p>☐ มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปศึกษาได้ ☐ ขาดความน่าเชื่อถือไม่สามารถนำไปศึกษาได้</p> <p>ศึกษาได้</p> <p>เพราะ</p> <p>.....</p>
--

เอกสารประกอบการศึกษาตามขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 1 การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา _____

สมมติฐานในการศึกษา _____

ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าหลักฐาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 _____

ขั้นที่ 2 _____

ขั้นที่ 3 _____

ขั้นที่ 4 _____

ขั้นที่ 5 _____

ขั้นที่ 6 _____

ชั้นที่ 7 _____

ชั้นที่ 8 _____

ชั้นที่ 9 _____ ... _____

ชั้นที่ 10 _____

ชั้นที่ 3 การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ชั้นที่ 1 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 2 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 3 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 4 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 5 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 6 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 7 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักฐาน พบว่า

1. _____

ให้คำตอบว่า _____

2. _____

ให้คำตอบว่า _____

3. _____

ให้คำตอบว่า _____

4. _____

ให้คำตอบว่า _____

5. _____

ให้คำตอบว่า _____

6. _____

ให้คำตอบว่า _____

7. _____

ให้คำตอบว่า _____

ชั้นที่ 5 การสรุปและนำเสนอ

จากการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า _____

โดยมีหลักฐานสนับสนุน จำนวน _____ ชิ้น ดังนี้

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	รายวิชา ประวัติศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	ภาคเรียนที่ 1
ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา	ปีการศึกษา 2565
	เวลา 3 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

1.2 ตัวชี้วัด

ส 4.3 ม.2/2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

2. สาระสำคัญ

อาณาจักรอยุธยาสามารถดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องกันมาถึง 417 ปี และมีพัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาโดยตลอด ทำให้อาณาจักรอยุธยามีความเจริญรุ่งเรืองมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ อีกทั้งยังสามารถสร้างสรรค์วัฒนธรรมอันแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ได้อย่างมีคุณค่า

3. สาระการเรียนรู้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

- ทรัพยากรธรรมชาติ
- ที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์
- พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์
- การติดต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 ด้านความรู้

ผู้เรียนอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้

4.2 ด้านสมรรถนะ/ทักษะกระบวนการ

ผู้เรียนใช้กระบวนการของวิธีทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาค้นคว้าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาได้

4.3 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผู้เรียนเห็นความสำคัญของกระบวนการของวิธีทางประวัติศาสตร์ด้วยการศึกษา
ค้นคว้าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. หลักฐานการเรียนรู้

6.1 ชิ้นงาน

รายงานและไฟล์ Power point สรุปการค้นคว้าข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความ
เจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

6.2 ภาระงาน

การค้นคว้าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาโดยใช้
กระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์

6.3 กิจกรรมรวบยอด (ถ้ามี)

-

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 (เรียนที่ห้องสมุดโรงเรียน)

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนถึงเรื่องทั่วไป

1.2 ครูให้นักเรียนดูภาพการติดต่อสัมพันธ์ของอาณาจักรอยุธยากับประเทศฝรั่งเศส

ในการส่งทูตไปเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างกัน

1.3 ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าจากรูปภาพแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาอย่างไรบ้าง

2. ขั้นการสอน

2.1 ครูแจ้งมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดให้นักเรียนทราบ พร้อมทั้งแนะนำเนื้อหาที่จะเรียนคือ เรื่อง พัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา โดยชี้แจงว่านักเรียนจะต้องใช้กระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อค้นคว้าและศึกษาข้อมูลที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาตามหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดซึ่งเป็นการทำงานกลุ่ม

2.2 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจโดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม และส่งตัวแทนออกมาจับฉลากประเด็นที่ต้องนำไปศึกษา ได้แก่

ประเด็นที่ 1 เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ

ประเด็นที่ 2 เรื่อง ที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์

ประเด็นที่ 3 เรื่อง พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์

ประเด็นที่ 4 เรื่อง การติดต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2.3 นักเรียนแยกที่นั่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 9 คน เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษาและตั้งสมมติฐานจากประเด็นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (ขั้นการกำหนดประเด็นที่จะศึกษา)

2.4 นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นที่จะทำการศึกษา และช่วยกันค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งการค้นคว้าในห้องสมุดของโรงเรียน (ขั้นการรวบรวมหลักฐาน)

2.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำหนังสือที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษาและคาดว่าจะนำมาใช้ในการศึกษาได้มารวมไว้ที่กลางโต๊ะและบันทึกชื่อหนังสือลงในใบงานที่ครูแจกให้พร้อมทั้งถ่ายภาพเก็บไว้

3. ขั้นสรุป

3.1. ครูให้นักเรียนทุกกลุ่มสรุปว่าประเด็นที่กลุ่มของนักเรียนเลือกจะศึกษาคือประเด็นอะไร ตั้งสมมติฐานว่าอย่างไรและได้ทำการค้นคว้าหลักฐานประเภทหนังสือมาแล้วกี่ชิ้น

3.2 ครูแนะนำให้นักเรียนทำการยืมหนังสือที่คัดเลือกมาจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและทำการค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่น เช่น เว็บไซต์ บุคคล บทความทางวิชาการ เป็นต้น (นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมนอกชั่วโมงเรียน)

3.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามถึงข้อสงสัย

ชั่วโมงที่ 2

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียน

1.1 ครูทบทวนขั้นตอนของกระบวนการวิธีการทางประวัติศาสตร์ ให้นักเรียนฟัง

ขั้นที่ 1 การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา

ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน

ขั้นที่ 3 การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 5 การสรุปและนำเสนอ

1.2 นักเรียนช่วยกันบอกว่าตอนนี้นักเรียนได้ทำการค้นคว้าตามกระบวนการวิธีการทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่เท่าไรแล้ว

1.3 ครูแจ้งนักเรียนว่าวันนี้นักเรียนจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าต่อในขั้นตอนที่ 3 คือการประเมินคุณค่าของหลักฐานโดยการนำหลักฐานประเภทหนังสือที่ได้มารวมถึงขั้นที่ไปค้นคว้ามาเพิ่มเติมด้วยมาทำการประเมินภายนอกและภายใน และขั้นตอนที่ 4 คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำการนำผลการศึกษาที่น่าเชื่อถือไปตอบประเด็นที่กำหนดไว้

2. ขั้นการสอน

2.1 ครูให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 9 คน ตามที่ได้แบ่งไว้จากนั้นนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หาได้มาวางไว้บนโต๊ะเรียนเพื่อร่วมกันประเมินคุณค่าของหลักฐานและคัดเลือกหลักฐาน

2.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันประเมินและคัดเลือกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ทำการค้นคว้าจากห้องสมุดมาและการค้นคว้าเพิ่มเติม โดยเริ่มจากการจำแนกหลักฐานเป็นขั้นต้นและชั้นรองออกจากกันก่อน จากนั้นจึงทำการคัดเลือกหลักฐานโดยใช้เกณฑ์การประเมินภายนอกและประเมินภายในของหลักฐาน และทำการบันทึกลงในใบงานที่ครูแจกให้ (การประเมินคุณค่าของหลักฐาน)

- การประเมินภายนอกของหลักฐาน โดยให้ผู้เรียนพิจารณาประเด็นที่ปรากฏจากหลักฐาน ได้แก่ อายุของหลักฐาน สถานที่หลักฐานนั้นถูกสร้างหรือเขียนขึ้น ผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานคือใคร จุดมุ่งหมายของการสร้างหรือเขียนขึ้นเพื่ออะไรและรูปลักษณ์ของหลักฐานต้องพิจารณาว่าหลักฐานนั้นอยู่ในรูปเดิม

- การประเมินภายในของหลักฐาน โดยให้ผู้เรียนพิจารณาข้อความหรือข้อมูลที่แสดงในหลักฐานเกี่ยวกับทัศนคติ อคติ ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนหรือการบิดเบือนของข้อมูลว่าเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด หากมากเกินไปถือว่าขาดความน่าเชื่อถือ(การประเมินคุณค่าของหลักฐาน)

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการคัดเลือกหลักฐานที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ต่างๆ และนำมาวางไว้บนโต๊ะเพื่อทำการการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการวิเคราะห์ แยะแยะข้อมูลที่ได้จากหลักฐานแต่ละชิ้น และบันทึกลงในเอกสารที่ครูแจกให้

2.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสังเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้าจากข้อมูลที่ทำกรวิเคราะห์ไว้เพื่อนำผลการสังเคราะห์ไปตอบประเด็นและสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ (ขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล)

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนบันทึกคำตอบที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ลงในเอกสาร

3.2 ครูแจ้งให้นักเรียนทำการสรุปผลการศึกษาตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ เพื่อทำการนำเสนอในชั่วโมงถัดไปโดยทำการนำเสนอในรูปแบบของไฟล์ Power Point

ชั่วโมงที่ 3

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียน

1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนถึงเรื่องทั่วไป

1.2 ครูแนะนำถึงขั้นตอนในการนำเสนองานการค้นคว้าดังนี้

- แต่ละกลุ่มมีเวลานำเสนอ 10 นาที

- การนำเสนอข้อมูลต้องเป็นไปตามความเข้าใจจากหลักฐานที่ได้ค้นคว้ามา
- ภายหลังจากนำเสนอจะมีการสอบถามเพิ่มเติมจากครูและเพื่อนในชั้นเรียน

2. ชั้นการสอน

2.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอตามลำดับที่ครูจับฉลาก พร้อมกับเปิดไฟล์ power point สรุปการค้นคว้าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา (ชั้นการสรุปและนำเสนอ)

2.2 เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอจบ ครูจะซักถามนักเรียนในหัวข้อที่นักเรียนนำเสนอยังไม่ชัดเจน เช่น

- ความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่นักเรียนนำมาใช้เป็นอย่างไร
- ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ทำอย่างไร
- ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่

2.3 ครูเปิดโอกาสเพื่อนในห้องเรียนซักถามข้อสงสัยหรือประเด็นที่ยังไม่เข้าใจจากกลุ่มที่นำเสนอ

3. ชั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนตอบแบบสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาว่ามีความสำคัญอย่างไรบ้าง โดยตอบผ่าน google form ที่ครูได้สร้างขึ้น นักเรียนสามารถสแกนคิวอาร์โค้ดและกดเข้าไปตอบคำถามได้เลย

3.2 ครูสรุปผลการนำเสนอชิ้นงานการค้นคว้าของนักเรียนโดยกระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

8. การวัดและการประเมินผล

8.1 การวัดและประเมินผล (การศึกษาค้นคว้าข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์)

เป้าหมาย	หลักฐาน	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
ด้านความรู้	การอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา	<u>ระดับคะแนน</u> ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0	แบบสังเกตพฤติกรรมการผู้เรียนรายบุคคล	<u>คะแนน</u> 5-10 คือ ผ่าน 0-4 คือ ไม่ผ่าน
ด้านทักษะ/ กระบวนการ	รายงานการค้นคว้าข้อมูลพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ การนำเสนอข้อมูลพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา	<u>ระดับคะแนน</u> 4 หมายถึง ดีมาก 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ 1 หมายถึง ปรับปรุง	แบบประเมินรายงานการค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอข้อมูลพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	<u>คะแนน</u> 17 -20 คือ ดีมาก 12-16 คือ ดี 10-11 คือ ผ่าน 0-9 คือไม่ผ่าน
ด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	การสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา	<u>ระดับคะแนน</u> 4 หมายถึง ดีมาก 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ 1 หมายถึง ปรับปรุง	แบบประเมินการสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการด้านสังคมของอาณาจักรอยุธยา	<u>คะแนน</u> 17 -20 คือ ดีมาก 12-16 คือ ดี 10-11 คือ ผ่าน 0-9 คือไม่ผ่าน

8.2 เครื่องมือในการวัดและประเมินผล

8.2.1 การวัดและประเมินผล (แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนรายบุคคล)

ที่	พฤติกรรม ชื่อ-สกุล	ความสนใจ ในการเรียน				การแสดง ความ คิดเห็น				การตอบ คำถาม				การยอมรับ ฟังคนอื่น				การมีส่วน ร่วมในชั้น เรียน				หมายเหตุ
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1																						
2																						
3																						
4																						
5																						
6																						
7																						
8																						
9																						
10																						
11																						
12																						
13																						
14																						
15																						

เกณฑ์การประเมินผล ให้คะแนนระดับคุณภาพของแต่ละพฤติกรรมดังนี้

- ดีมาก = 4 สนใจฟัง ไม่หลับ ไม่พูดคุยในชั้น มีคำถามที่ดี ตอบคำถามถูกต้อง
- ดี = 3 การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 70%
- ปานกลาง = 2 การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 50%
- ปรับปรุง = 1 เข้าชั้นเรียน แต่มีส่วนร่วมในชั้นเรียนน้อยมาก

8.2.2 แบบประเมินรายงานการค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

หัวข้อการประเมิน	คะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1 เนื้อหาหรือข้อมูลที่นำเสนอ	☐ ถูกต้องครบถ้วน และมีความทันสมัย	☐ ถูกต้องครบถ้วน แต่ไม่ทันสมัย	☐ ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน /ไม่ทันสมัย	☐ ไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ไม่ว่าจะกรณีใดๆ
2. รูปแบบการนำเสนองาน	☐ เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความน่าสนใจ	☐ เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา มีความคิดสร้างสรรค์ แต่ไม่น่าสนใจ	☐ เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา แต่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ และน่าสนใจ/ไม่น่าสนใจ	☐ ไม่เหมาะสมกับผู้ฟังและเนื้อหา ไม่สร้างสรรค์ และไม่น่าสนใจ
3. การใช้สื่อในการนำเสนอ (PowerPoint คลิป วิดีโอ แผ่นพับ ฯลฯ)	☐ มีความชัดเจน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	☐ มีความชัดเจน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	☐ ไม่ชัดเจน แต่อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ/ไม่น่าเชื่อถือ	☐ ไม่ชัดเจน ไม่มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล
4. การสื่อสาร	☐ พูดชัดเจน สบตาผู้ฟัง กระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	☐ พูดชัดเจน สบตาผู้ฟัง ขาดการกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	☐ พูดชัดเจน ไม่สบตาผู้ฟัง ขาดการกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	☐ พูดไม่ชัดเจน ไม่สบตาผู้ฟัง ขาดการกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม
5. การสรุป	☐ สรุปครบถ้วน และมีการเสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์	☐ สรุปครบถ้วน แต่ขาดการเสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์	☐ สรุปไม่ครบถ้วน และ/หรือไม่มีข้อเสนอแนะ	☐ ไม่มีการสรุป ไม่มีข้อเสนอแนะ
รวม 5 ข้อ				
20 คะแนน	รวม.....คะแนน			

8.2.3 แบบประเมินการสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

ที่	พฤติกรรม ชื่อ-สกุล	เห็นความสำคัญ ของวิธีการทาง ประวัติศาสตร์				เชื่อมโยงความ สำคัญต่อผล การศึกษาที่น่า เชื่อถือ				ยกตัวอย่าง กระบวนการ หรือขั้นตอนที่ สำคัญ				การ ประยุกต์ใช้ใน การเรียน ประวัติศาสตร์				ประโยชน์ใน การนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน				รวมคะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1																							
2																							
3																							
4																							
5																							
6																							
7																							
8																							
9																							
10																							
11																							
12																							
13																							

9. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้

9.1 สื่อ/อุปกรณ์

- ภาพซีมิง เดอ ลา ลู แบร์ ชุมนางชาวฝรั่งเศส เข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์

(https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_899122)

- ภาพภาพคณะทูตจากสยามเข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14

(https://www.matichon.co.th/prachachuen/prachachuen-scoop/news_104_9885)

9.2 แหล่งเรียนรู้

ห้องสมุดโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”

แบบบันทึกการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน (ชั่วโมงที่ 2)

กลุ่มที่ ประเด็นที่ศึกษา.....

<p>1. หลักฐานชั้นที่</p> <p>2. ชื่อหลักฐาน.....</p> <p>3. ประเภทของหลักฐาน ☐ ชั้นปฐมภูมิ ☐ ชั้นทุติยภูมิ</p> <p>4. ลักษณะของหลักฐาน ☐ เป็นลายลักษณ์อักษร ☐ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>5. การประเมินภายนอก พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>6.การประเมินภายใน พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>7.ผลการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน</p> <p>☐ มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปศึกษาได้ ☐ ขาดความน่าเชื่อถือไม่สามารถนำไปศึกษาได้</p> <p>เพราะ</p> <p>.....</p>
--

<p>1. หลักฐานชั้นที่</p> <p>2. ชื่อหลักฐาน.....</p> <p>3. ประเภทของหลักฐาน ☐ ชั้นปฐมภูมิ ☐ ชั้นทุติยภูมิ</p> <p>4. ลักษณะของหลักฐาน ☐ เป็นลายลักษณ์อักษร ☐ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>5. การประเมินภายนอก พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>6.การประเมินภายใน พบว่า</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>7.ผลการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน</p> <p>☐ มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปศึกษาได้ ☐ ขาดความน่าเชื่อถือไม่สามารถนำไปศึกษาได้</p> <p>เพราะ</p> <p>.....</p>
--

เอกสารประกอบการศึกษาตามขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 1 การกำหนดประเด็นที่จะศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา _____

สมมติฐานในการศึกษา _____

ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าหลักฐาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 _____

ขั้นที่ 2 _____

ขั้นที่ 3 _____

ขั้นที่ 4 _____

ขั้นที่ 5 _____

ขั้นที่ 6 _____

ชั้นที่ 7 _____

ชั้นที่ 8 _____

ชั้นที่ 9 _____

ชั้นที่ 10 _____

ชั้นที่ 3 การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ชั้นที่ 1 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 2 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 3 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 4 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 5 _____

มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 6 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 7 _____
 _____ มีความน่าเชื่อถือ ขาดความน่าเชื่อถือ

เพราะ _____

ชั้นที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักฐาน พบว่า

1. _____

ให้คำตอบว่า _____

2. _____

ให้คำตอบว่า _____

3. _____

ให้คำตอบว่า _____

4. _____

ให้คำตอบว่า _____

5. _____

ให้คำตอบว่า _____

6. _____

ให้คำตอบว่า _____

7. _____

ให้คำตอบว่า _____

ขั้นที่ 5 การสรุปและนำเสนอ

จากการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า _____

โดยมีหลักฐานสนับสนุน จำนวน _____ ชิ้น ดังนี้

1. _____

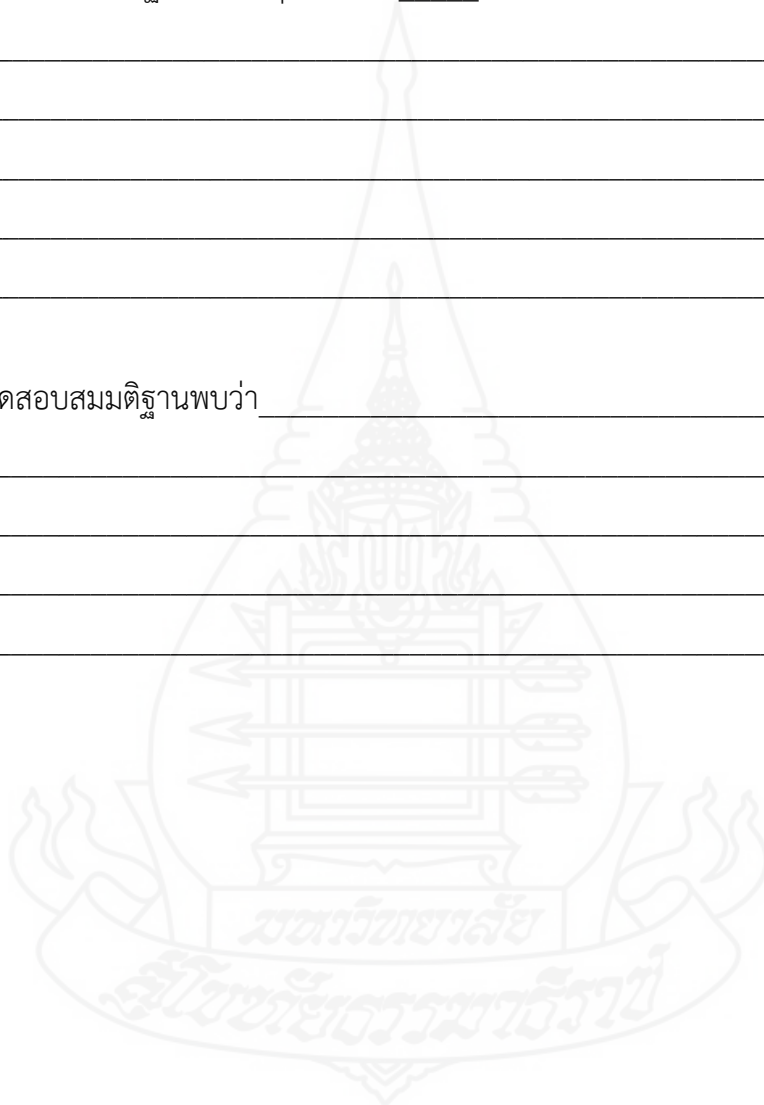
2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า _____

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565
จำนวน 30 ข้อ

คำสั่ง นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาทลงใน
กระดาษคำตอบ

1. โอบาสต้องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองของประเทศไทย โอบาส
ควรเลือกศึกษาจากหนังสือในข้อใด (ข)
 - ก. หนังสือที่ผู้แต่งมีการสอดแทรกอารมณ์ของตนเองอย่างแนบเนียน
 - ข. หนังสือที่ผู้แต่งเรียบเรียงและนำเสนอตามความเป็นจริงของเหตุการณ์
 - ค. หนังสือที่นำเสนอด้วยรูปภาพของเหตุการณ์จริงเพียงอย่างเดียวเป็นหลัก
 - ง. หนังสือที่ผู้แต่งได้สัมภาษณ์จากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในการปกครองของประเทศไทยในอดีต

2. ปัจจุบันในหลายประเทศมีการเปิดให้นักท่องเที่ยวขึ้นไปชมปากปล่องภูเขาไฟที่ยังมีการปะทุอยู่
หากนักเรียนเป็นนักท่องเที่ยวจะขึ้นไปท่องเที่ยวบนปากปล่องภูเขาไฟอย่างไรจึงจะปลอดภัย (ค)
 - ก. ขึ้นไปกับครอบครัวและเพื่อนที่สนิทเท่านั้น
 - ข. ขึ้นไปในช่วงที่คนน้อยหากเกิดการปะทุจะได้วิ่งสะดวก
 - ค. มีการศึกษาข้อมูลอย่างดีและขึ้นไปกับไกด์ที่มีความเชี่ยวชาญ
 - ง. ขึ้นไปในช่วงที่ฝนตกและอากาศชื้นเพราะภูเขาไฟจะมีโอกาสปะทุได้น้อย

3. ข้อใดเป็นการตั้งประเด็นเกี่ยวกับการลดน้ำหนักร่างกายที่ส่งผลต่อสุขภาพมากที่สุด (ค)
 - ก. อดอาหารนานเท่าไรจึงจะทำให้หนักลดลงอย่างรวดเร็ว
 - ข. ยาลดน้ำหนักชนิดใดที่สามารถช่วยให้น้ำหนักลดลงอย่างรวดเร็ว
 - ค. การเลือกรับประทานอาหารและออกกำลังกายอย่างไรที่ส่งผลต่อการลดน้ำหนักได้
เหมาะสม
 - ง. การทำศัลยกรรมลดน้ำหนักวิธีใดผลดีที่สุดระหว่างวิธีการตัดกระเพาะอาหารและการ
ดูดไขมัน

4. หากนักเรียนได้รับการติดต่อทางโทรศัพท์จากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ว่าเป็นผู้กระทำความผิดทางการเงิน นักเรียนควรกระทำตามข้อใดน้อยที่สุด (ข)

- ก. ติดต่อสถาบันการเงินที่ถูกอ้างถึง
- ข. ติดต่อเจรจาและนัดหมายพูดคุยกับบุคคลปลายสายที่ติดต่อมา
- ค. บันทึกภาพหมายเลขโทรศัพท์และส่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจสอบ
- ง. ทบทวนและตรวจสอบว่าตนเองเคยติดต่อสถาบันการเงินดังกล่าวหรือเปล่า

5. สุชาติได้รับข้อความในเฟซบุ๊กเชิญชวนให้ร่วมลงทุนทำธุรกิจออนไลน์โดยให้ผลตอบแทนในอัตราที่สูง สุชาติควรตรวจสอบและพิจารณาความน่าเชื่อถือจากหลายปัจจัยต่อไปนี้ ยกเว้นข้อใด (ก)

- ก. โฆษณาชวนเชื่อถึงความคุ้มค่า
- ข. ประสบการณ์ของผู้ที่เคยลงทุน
- ค. เอกสารการจดทะเบียนธุรกิจที่ถูกกฎหมาย
- ง. การสืบค้นอัตชีวประวัติของบุคคลที่เป็นเจ้าของธุรกิจ

6. จากข่าวการล่อลวงเด็กและทำให้เด็กหลายคนหายตัวออกไปจากบ้านข้อใดเป็นการตั้งสมมติฐานถึงสาเหตุที่ไม่ถูกต้อง (ก)

- ก. โทรศัพท์คือสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กหายตัวไป
- ข. เด็กมีความอยากรู้ อยากลองและมีการตัดสินใจที่ผิดพลาด
- ค. ผู้ปกครองขาดความเอาใจใส่ ให้ความอบอุ่นและสอดส่องพฤติกรรมเด็ก
- ง. เด็กขาดความรู้และประสบการณ์ที่ต้องจากปัญหาอาชญากรรมบนโลกออนไลน์

7. เมื่อนักเรียนมีความรู้สึกไม่สบายใจ เกิดอาการวิตกกังวลนักเรียนควรหาสาเหตุและวิธีการแก้ไขด้วยวิธีใดน้อยที่สุด (ข)

- ก. ปรึกษาแพทย์เฉพาะด้าน
- ข. ปฏิบัติตามพระเกจิชื่อดังแนะนำ
- ค. ฝึกนั่งสมาธิและทบทวนความคิดของตนเอง
- ง. ปรึกษาผู้ปกครองและสังเกตพฤติกรรมตัวเอง

8. หากมีบุคคลแอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าที่ตำรวจขอค้นบ้านนักเรียน สิ่งใดที่นักเรียนควรพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าจะให้ดำเนินการค้นบ้านหรือไม่ (ก)

- ก. หมายตรวจค้นตามศาลอนุมัติ
- ข. จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มาค้นบ้านว่ามากน้อยเพียงใด
- ค. การแต่งกายที่น่าเชื่อถือและมีลักษณะเหมือนกับตำรวจจริงๆ
- ง. บัตรแสดงตนของเจ้าหน้าที่ที่มาทำการค้นบ้านว่าปรากฏให้เห็นหรือไม่

9. การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคควรตัดสินใจในการโอนเงินจากหลายประการต่อไปนี้ ยกเว้นข้อใด (ก)

- ก. ราคาถูกและโปรโมชั่นน่าสนใจ
- ข. เลขทะเบียนบริษัทในการประกอบธุรกิจของผู้ค้า
- ค. แสดงตัวตนและปรากฏสถานที่จำหน่ายที่ชัดเจน ตรวจสอบได้
- ง. ปรากฏข้อมูลหน้าเว็บไซต์หรือช่องทางติดต่อออนไลน์ที่สามารถตรวจสอบได้

10. ข้อใดเป็นการตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสาครได้เหมาะสมน้อยที่สุด (ก)

- ก. สาครบุรีเป็นชื่อเดิมของจังหวัดสมุทรสาคร
- ข. เมืองสาครบุรีเคยเป็นหัวเมืองของประเทศไทยสมัยอยุธยา
- ค. สมุทรสาครเป็นชื่อที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ง. จังหวัดสมุทรสาครเคยเป็นเมืองท่าของกลุ่มพ่อค้าชาวจีนที่เข้ามาและให้ชื่อเรียกว่า

ท่าจีน

11. ในปัจจุบันช่องการในการรับฟังข่าวสารค่อนข้างมีหลากหลาย นักเรียนคิดว่าเราควรเลือกรับฟังข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณจากช่องทางข่าวหรือสำนักข่าวที่มีลักษณะตามข้อใด (ข)

- ก. สำนักข่าวที่มีจำนวนผู้รับชมหรือติดตามจำนวนมาก
- ข. สำนักข่าวที่นำเสนอข้อมูลตามความจริงและมีแหล่งข้อมูลชัดเจน
- ค. สำนักข่าวที่ใช้เอฟแฟกประกอบแสง สี เสียงและแอนิเมชันที่น่าตื่นตา ตื่นใจ
- ง. สำนักข่าวที่มีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลในเหตุการณ์เพื่อได้ทรรศนะในการ

ฟัง

12. การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาการจราจรของประเทศไทยข้อใดมีความเหมาะสมน้อยที่สุด (ข)

- ก. การปลูกฝังวินัยช่วยลดปัญหาอุบัติเหตุทางจราจรได้
- ข. การปรับเงินจากผู้ทำผิดกฎจราจรช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุทางจราจรได้
- ค. การเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสามารถช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุได้
- ง. การกำหนดเขตจราจรและมีป้ายกำกับช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุทางจราจรได้

13. บุคคลใดขาดวิจารณญาณในการเลือกศึกษาแหล่งข้อมูลที่ตรงตามประเด็นและมีความน่าเชื่อถือตามปัญหาของตนเองที่ต้องการทราบ (ค)

- ก. พรทิพย์ศึกษามารยาทไทยจากวิดีโอของสำนักวัฒนธรรมจังหวัด
- ข. วันดีไปที่พิพิธภัณฑ์แห่งชาติเพื่อศึกษาลักษณะของเงินตราในสมัยอยุธยา
- ค. อุทัยมีปัญหาออนไลน์ไม่หลับเลยศึกษาชนิดของยานอนหลับจาก youtube เพื่อซื้อมาบริโภคเอง
- ง. มานิตคอยติดตามข่าวจากกรมนุตินิยมวิทยาทางทีวีเพราะหมู่บ้านข้างเคียงเกิดน้ำป่าไหลหลาก

14. บุคคลใดถือได้ว่าเป็นบุคคลที่รับฟังข่าวสารและปฏิบัติตนอย่างมีวิจารณญาณ (ค)

- ก. สัมผัสต่อข่าวสารให้เพื่อนทันที
- ข. ก๊อปปี้แสดงความคิดเห็นของข่าวร่วมกับเพื่อน
- ค. นกตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าวและความถูกต้อง
- ง. แก้วส่งต่อข่าวสารให้เฉพาะกลุ่มคนที่สนิทในไลน์กลุ่ม

จงอ่านบทความต่อไปนี้และตอบคำถามข้อที่ 15-17

เมื่อวันที่ 16 ก.ย. 2556 สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี ได้รับแจ้งจากองค์การบริหารส่วนตำบลพันท้ายนรสิงห์ ว่ามีการพบซากเรือโบราณอยู่ในบ่อเลี้ยงกุ้งของนายสุรินทร์ และนางพนม ศรีงามดี บ้านเลขที่ 65/1 หมู่ที่ 6 ต.พันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร สาเหตุการพบเนื่องจากการปรับพื้นที่บ่อเลี้ยงกุ้งให้ลึกลงกว่าเดิม โดยบริเวณที่พบเรือโบราณเป็นพื้นที่ลุ่มริมชายฝั่งทะเลอยู่ห่างจากชายฝั่งทะเลประมาณ 8 กิโลเมตร เรือโบราณที่พบจมอยู่ใต้ดินเลนในลักษณะพลิกตะแคง ส่วนที่โผล่พ้นดินแล้วเป็นกราบเรือด้านทิศตะวันตก เรือวางตัวในแนวทิศเหนือ-ใต้จากหลักฐานที่พบสันนิษฐานว่าเป็นเรือที่มีการเสริมกราบสองชั้นด้วยการเจาะรูและใช้เชือกผูกโยงยึดแผ่นไม้ไว้ด้วยกัน ไม้และเชือกมีสภาพเปื่อยยุ่ยอย่างมาก ภายในเรือพบโบราณวัตถุจำนวนมาก ส่วน

ใหญ่เป็นภาชนะดินเผาขนาดใหญ่ ทั้งภาชนะดินเผาประเภทเนื้อดินที่ผลิตจากแหล่งเตาภายในประเทศ เครื่องเคลือบที่ผลิตจากแหล่งเตาในประเทศจีน และพบอินทรียัตถุหลายประเภท เช่น ลูกมะพร้าว ลูกตาล เมล็ดข้าว เชือก ยางไม้ เมล็ดพีช เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบภาชนะดินเผาอีกหลายแบบที่ยังไม่สามารถระบุแหล่งที่มาได้

(ที่มา <https://www.finearts.go.th/promotion/view/7476->)

15. จากข่าวปรากฏหลักฐานชิ้นต้นหลายชนิดยกเว้นข้อใด (ข)

- ก. ซากเรือโบราณ
- ข. ภาพถ่าย บ้านทีกาวจีน
- ค. เครื่องเคลือบที่ผลิตจากแหล่งเตาในประเทศจีน
- ง. ลูกมะพร้าว ลูกตาล เมล็ดข้าว เชือก ยางไม้ เมล็ดพีช

16. ข้อใดไม่ใช่การกำหนดสมมติฐานเพื่อการศึกษาในการขุดค้นพบซากเรือพนมสุรินทร์ที่ถูกต้อง (ง)

- ก. เรือโบราณพนมสุรินทร์มีอายุมากกว่า 100 ปี
- ข. เรือโบราณพนมสุรินทร์เป็นเรือของพ่อค้าชาวสเปน
- ค. เรือโบราณพนมสุรินทร์เป็นเรือขนส่งสินค้าของชาวจีน
- ง. เรือโบราณพนมสุรินทร์ถูกขุดค้นพบที่จังหวัดสมุทรสาคร

17. ข้อใดกล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวกับการขุดค้นพบซากเรือโบราณพนมสุรินทร์ที่ไม่ถูกต้อง (ก)

- ก. มีการแกะสลักอักษรจีนที่ผนังกานเรือ
- ข. พบภาชนะดินเผาหลายรูปแบบบนซากเรือโบราณพนมสุรินทร์
- ค. เป็นเรือที่มีการเสริมกราบสองชั้นด้วยการเจาะรูและใช้เชือกผูกโยงยึดแผ่นไม้เข้า

ด้วยกัน

- ง. พบอินทรียัตถุหลายประเภท เช่น ลูกมะพร้าว ลูกตาล เมล็ดข้าว เชือก ยางไม้ เมล็ด

พีช เป็นต้น

จงอ่านบทความต่อไปนี้และตอบคำถามข้อที่ 18-20

อุทยานประวัติศาสตร์พันท้ายนรสิงห์ ตั้งอยู่ตำบลพันท้ายนรสิงห์ ณ บริเวณสถานที่ซึ่งเคยเกิดเหตุการณ์หัวเรือพระที่นั่งของพระเจ้าเสือหัก สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่พันท้ายนรสิงห์ ซึ่งเป็นชาวบ้านนรสิงห์ (ปัจจุบันคืออำเภอป่าโมกข์ จังหวัดอ่างทอง) รับราชการเป็นนายท้ายเรือพระที่นั่งเอกชัยของสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ) แห่งกรุงศรีอยุธยา ในคราวที่คัดท้ายเรือพระที่นั่งเอกชัย เมื่อเรือพระที่นั่งถึงบริเวณคลองโคกขาม คลองคดเคี้ยวมากเป็นเหตุให้หัวเรือชนกิ่งไม้ใหญ่ริมคลองโคกขาม ทำให้ชนเรือหักตกลงในน้ำ พันท้ายนรสิงห์กราบบังคมทูลพระเจ้าเสือให้

ประหารชีวิตตามกฎหมายเถียรบาล พระเจ้าเสือทรงจำเริญพระทัยตามพระราชกำหนดที่วางไว้จึงมีรับสั่งให้ประหารชีวิตพันท้ายนรสิงห์ และให้ทำศาลขึ้นสูงเพียงตา แล้วนำศีรษะพันท้ายนรสิงห์กับหัวเรือพระที่นั่งเอกชัยที่หักขึ้นพลีกรรมไว้บนศาล เพื่อเป็นอนุสรณ์ที่แสดงถึงความซื่อสัตย์จงรักภักดี ภายในอุทยานเป็นที่ตั้งของศาลพันท้ายนรสิงห์ ซึ่งต่อมากกรมศิลปากรได้สร้างศาลขึ้นใหม่แทนหลังเก่าที่พังลงมา ภายในศาลมีรูปปั้นของพันท้ายนรสิงห์ขนาดเท่าคนจริงอยู่ในท่าถือท้ายคัตเรือ เป็นที่นับถือของชาวบ้านเป็นอย่างมาก

ศาลพันท้ายนรสิงห์ ตั้งอยู่บริเวณปากคลองโคกขาม ตำบลพันท้ายนรสิงห์ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ศาลพันท้ายนรสิงห์แห่งนี้เป็นแห่งแรก สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความซื่อสัตย์แก่พันท้ายนรสิงห์ผู้ซึ่งเป็นนายท้ายเรือที่จงรักภักดีผู้ที่ยอมรับโทษประหารชีวิตเพื่อรักษาระเบียบแบบแผนราชประเพณีตามกฎหมายเถียรบาลในสมัยอยุธยา เชื่อว่าเป็นศาลพันท้ายนรสิงห์ที่เก่าแก่ที่สุดและเป็นจุดที่เชื่อว่าพันท้ายนรสิงห์ถูกประหารชีวิต ตัวศาลเดิมนั้นได้ผุพังไปตามกาลเวลาและถูกน้ำกัดเซาะตลิ่ง จึงได้มีการสร้างใหม่ และมีศาลในลักษณะศาลเพียงตาที่มีขา 6 ขา ที่ตั้งอยู่หน้าตัวศาลใหญ่ สร้างโดย พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล เมื่อปี พ.ศ. 2493 จากการที่ได้สร้างภาพยนตร์เรื่องพันท้ายนรสิงห์ในปีเดียวกัน รูปเคารพพันท้ายนรสิงห์ในศาลแห่งนี้ สร้างขึ้นจากไม้จันทร์หอม ขนาดเท่าคนจริงอยู่ในท่าถือท้ายคัตเรือ เป็นที่พึงพอใจและเป็นที่นับถือของชาวบ้านอย่างมาก ชาวบ้านนิยมมาขอพรแล้วเมื่อสำเร็จ ก็แก้บนด้วยนมชกมวย ไม้พายเรือ หรือรูปปั้นไก่แก้ว เพราะตามประวัติแล้ว ท่านชอบชกมวยและตีไก่

(ที่มา http://www.samutsakhon.go.th/_new/travel/detail/5/data.html)

18. ปัจจุบันหากนักเรียนต้องการไปศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ของพันท้ายนรสิงห์ ควรไปศึกษาหลักฐานต่างๆจากที่ใดมากที่สุด (ก)

- ก. ศาลพันท้ายนรสิงห์
- ข. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
- ค. พิพิธภัณฑ์เจ้าสามพระยา
- ง. หอสมุดจังหวัดสมุทรสาคร

19. ข้อความใดวิเคราะห์เกี่ยวกับเหตุการณ์ของพันท้ายนรสิงห์ไม่ถูกต้อง (ก)

- ก. พันท้ายนรสิงห์กราบบังคมทูลพระเจ้าเสือให้ไว้ชีวิตจากการประหารชีวิตตามกฎหมายเถียรบาล
- ข. พระเจ้าเสือทรงจำเริญพระทัยตามพระราชกำหนดที่วางไว้จึงมีรับสั่งให้ประหารชีวิตพันท้ายนรสิงห์
- ค. พันท้ายนรสิงห์เป็นนายท้ายเรือพระที่นั่งเอกชัยของสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8

(พระเจ้า เสือ) แห่งอยุธยา

ง. เมื่อเรือพระที่นั่งถึงบริเวณคลองโคกขาม คลองแคบแค้วมากเป็นเหตุให้หัวเรือชนกิ่งไม้ใหญ่ริมคลองโคกขามทำให้โขนเรือหักตกลงในน้ำ

20. ข้อใดเป็นการสังเคราะห์เกี่ยวกับเหตุการณ์ของพันท้ายนรสิงห์ได้ถูกต้อง (ง)

- ก. หัวเรือของพระเจ้าเสือหักเพราะฟ้าผ่า
- ข. พันท้ายนรสิงห์โดนประหารเพราะความประสงค์ของพระเจ้าเสือ
- ค. พันท้ายนรสิงห์ไม่คิดหนีและยอมรับโทษประหารตามกฎหมายเทียบบาล
- ง. ศีรษะพันท้ายนรสิงห์กับหัวเรือพระที่นั่งเอกชัยที่หักขึ้นพลีกรรมไว้บนศาลพันท้ายนร

สิงห์ ในปัจจุบัน

จงอ่านบทความต่อไปนี้และตอบคำถามข้อที่ 21-23

จากบทความใช้ตอบคำถามข้อ 36-40

นายสุชาติ ชมกลิ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน เปิดเผยว่า ขณะนี้มีสาย นายหน้าเถื่อน อ้างตนเป็นบริษัทจัดหางาน ประกาศรับสมัครคนไทยไปทำงานในต่างประเทศ ผ่านเพจ Facebook จำนวนมาก ล่าสุดจัดหางานจังหวัดอุดรธานี ร่วมกับตำรวจชุดสืบสวนภูธรจังหวัดอุดรธานี กองกำกับการสายตรวจ กองบังคับการปฏิบัติการพิเศษ ร่วมจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับศาลจังหวัดอุดรธานี หลังแอบอ้างว่าสามารถจัดส่งคนหางานไปทำงานในประเทศออสเตรเลีย ญ่ปุ่่นเกาหลีใต้ได้ ก่อนเชิดเงินที่อ้างว่าเป็นค่าลงทะเบียนและค่าดำเนินการหนี รวมมูลค่าความเสียหาย 2,355,000 บาท เบื้องต้นมีผู้เสียหายถึง 28 ราย ขอย่าหลงเชื่อค่าชักชวนและโอนเงินโดยง่าย ให้ตรวจสอบบริษัทจัดหางานว่าเป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตจากกรมการจัดหางานจริงหรือไม่เสียก่อน โดยตรวจสอบที่เว็บไซต์ของกองทะเบียนจัดหางานกลางและคุ้มครองคนหางาน www.doe.go.th/ipd ที่ผ่านมาได้รับรายงานเรื่องนี้หลายครั้ง บางรายหลอกให้ใช้วีซ่าท่องเที่ยวเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายเพื่อลักลอบทำงาน สุดท้ายไม่ได้งานตามที่โฆษณาไว้ และยังคงดำเนินคดีตามกฎหมายประเทศนั้น ๆ อีก (ที่มา https://www.doe.go.th/prd/main/news/param/site/1/cat/7/sub/0/pull/detail/view/detail/object_id/52683)

21. จากข่าว เป็นการเตือนภัยให้ประชาชนระมัดระวังเรื่องใด (ง)

- ก. การหลอกลวงให้โอนเงิน
- ข. การเชิญชวนให้ร่วมลงทุน
- ค. การหลอกขายวัตถุมงคลเพื่อรักษาโรค
- ง. การหลอกลวงให้ไปทำงานต่างประเทศ

22. ความเสียหายที่เกิดจากการถูกลอกไปทำงานต่างประเทศ มีหลายประการยกเว้นข้อใด (ก)
- ได้ไปท่องเที่ยวต่างประเทศ
 - ถูกลอกไปค้าประเวณีและใช้แรงงานเถื่อน
 - สูญเสียเงินค่านายหน้าและลอกไปทำงานผิดกฎหมาย
 - โดนจับข้อหาเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายเพื่อลักลอบทำงาน
23. จากข่าวนักเรียนมีวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร (ง)
- ลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจ
 - ชวนเพื่อนสนิทที่ไว้ใจได้ไปทำงานด้วย
 - สอบถามข้อมูลจากคนที่เคยไปทำงานต่างประเทศ
 - แจ้งให้หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงทำการตรวจสอบข้อมูล
24. จากเหตุการณ์ในปัจจุบันมักมีข่าวการลอบลวงหรือเชิญชวนให้ร่วมทำบุญ โดยอ้างถึงวัดหรือหน่วยงานต่างๆ จากประเด็นดังกล่าวนักเรียนมีวิธีการป้องกันตนเองอย่างไร (ง)
- ร่วมทำบุญเล็กน้อยเพื่อตัดปัญหา
 - ยังไม่ทำทันที รอดูคนรอบข้างก่อน
 - ร่วมทำบุญทันทีเพราะเป็นการช่วยเหลือ
 - ยังไม่ทำทันที รอดูตรวจสอบข้อมูลในการจัดกิจกรรมก่อน
25. จากการนำเสนอข่าวเรื่อง Call Center ในการติดต่อ มาทางโทรศัพท์และแจ้งว่าเป็นบุคคลที่มีความผิดตามหมาย ศาลและชี้แนะให้มีการจ่ายเงินเพื่อหลุดพ้นจากคดี หากเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ควรจะต้องกระทำ อย่างไร (ง)
- ปฏิบัติตามในสิ่งที่เขาสั่งทุกอย่าง
 - ปฏิบัติตามเมื่อคิดว่าข้อมูลที่แจ้งมาเป็นเรื่องจริง
 - ต่อว่ากลับไปด้วยถ้อยคำที่รุนแรงเพื่อให้เขารู้สึกผิดและไม่กล้าไม่ทำกับผู้อื่นอีก
 - วางสายทันที และนำข้อมูลเบอร์โทรศัพท์ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจสอบเพื่อป้องกันไม่ให้เขากระทำอีก
26. คุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญที่สุดในการสื่อสารหรือการนำเสนอข้อมูลบนสื่อออนไลน์ (ง)
- นำเสนอข้อมูลที่เน้นสร้างรายได้และอาชีพเสริม
 - นำเสนอข้อมูลที่กำลังเป็นประเด็นและได้รับความสนใจจากผู้อื่น

- ค. นำเสนอข้อมูลที่ตรงตามอารมณ์และความรู้สึกของตนเองเป็นหลัก
- ง. นำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ตรวจสอบได้และไม่สร้างความเดือนร้อนให้ผู้อื่น

27. ลักษณะของบุคคลที่นักเรียนสามารถเชื่อถือได้ในการรับข้อมูลหรือข่าวสารต่างๆ ควรเป็นอย่างไร (ง)

- ก. เพื่อนสนิท
- ข. คนในครอบครัว
- ค. คนที่อายุมากกว่า
- ง. คนที่ศึกษาแหล่งที่มาข้อมูลและตรวจสอบแล้วว่าเป็นเรื่องจริง

28. เมื่อนักเรียนได้รับทราบข่าวสารหรือข่าวลือเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใดๆ การกระทำในข้อใดถือว่ามีเหมาะสมมากที่สุด (ง)

- ก. เชื่อถือเลยและนำไปบอกต่อให้กับผู้อื่นทราบ
- ข. เชื่อถือเลยและวิพากษ์วิจารณ์พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น
- ค. ยังไม่เชื่อเพราะต้องนำไปสอบถามเพื่อนสนิทหรือคนในครอบครัวก่อน
- ง. ยังไม่เชื่อเพราะต้องมีการตรวจสอบความเป็นจริง ตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล

29. พฤติกรรมของบุคคลใดต่อไปนี้ที่แสดงถึงการขาดวิจารณญาณที่ดี (ก)

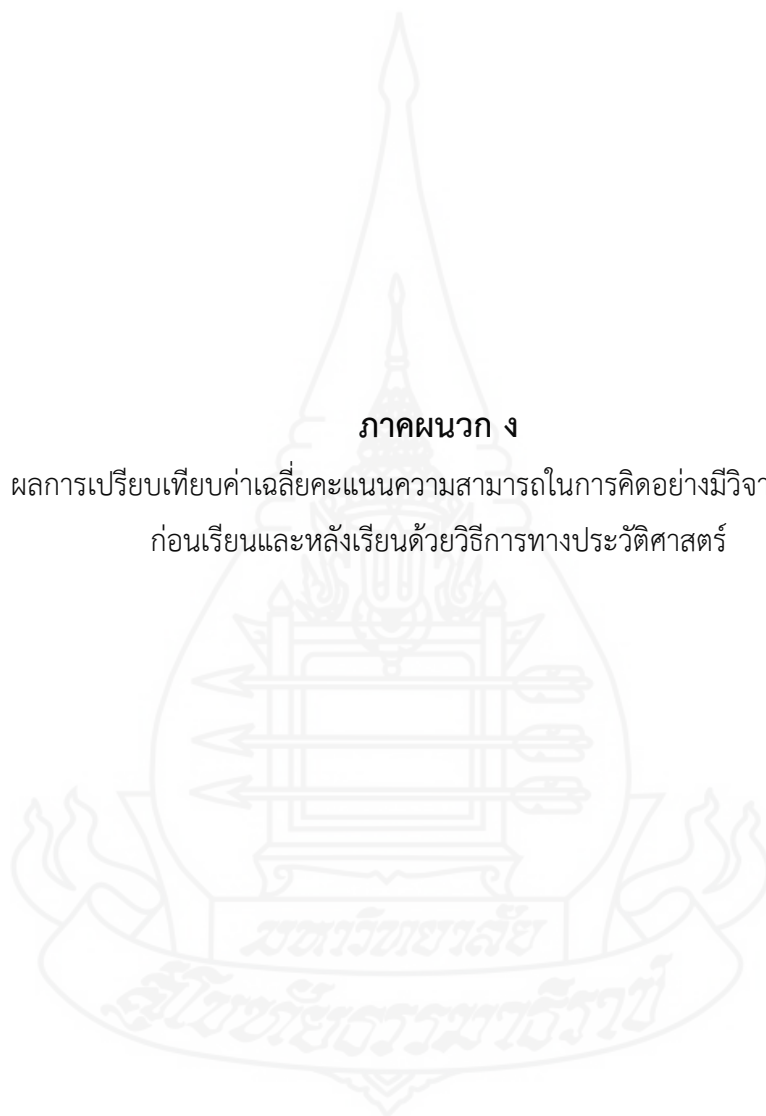
- ก. เหมื่ออาการปวดหัว จึงไปพบร่างทรงเพื่อหาสาเหตุ
- ข. อาร์น้ำหนักเพิ่มสูงขึ้น จึงเริ่มลดอาหารและออกกำลังกาย
- ค. ออยชนของขึ้นที่สูงเนื่องจากกรมอุตุนิยมวิทยาประกาศเตือนภัยน้ำท่วม
- ง. เอสนอนไม่หลับจึงไปพบแพทย์และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่แพทย์แนะนำ

30. พฤติกรรมของบุคคลใดที่แสดงถึงเป็นคนที่มีการพิจารณาที่ดี (ง)

- ก. อาร์โทรศัพท์ไปชิงโชคเพื่อลุ้นรางวัลใหญ่ตามที่โฆษณา
- ข. เจนแก่ไขการบ้านตามที่เพื่อนให้ดูเพราะจะได้ตอบถูกเหมือนเพื่อน
- ค. นัทใช้มูลวัวทาตัวเพื่อป้องกันโควิด-19 ตามความเชื่อของบรรพบุรุษ
- ง. สุดาคอยสังเกตระดับแม่น้ำและหมั่นฟังข่าวพยากรณ์อากาศเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วม

ภาคผนวก ง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและ
หลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2

เลขที่	คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	
	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)
1	13	20
2	14	25
3	13	20
4	14	20
5	12	22
6	16	23
7	16	21
8	14	20
9	14	23
10	17	18
11	16	22
12	15	16
13	14	20
14	16	17
15	16	25
16	13	20
17	13	19
18	10	25
19	18	23
20	14	24

เลขที่	คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	
	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)
21	15	20
22	17	24
23	16	24
24	14	23
25	15	23
26	16	24
27	15	26
28	14	23
29	17	20
30	16	25
31	17	21
32	16	26
33	13	25
34	8	22
35	17	22
36	13	27
ค่าเฉลี่ย	14.63	22.16

ภาคผนวก จ

การหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

แบบสรุปรายการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 พัฒนาการการปกครองของอาณาจักรอยุธยา

ลำดับ ที่	รายการที่ประเมิน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			การแปลผล	
		1	2	3	สรุป คะแนน	ระดับ คุณภาพ
1.	ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	5	5	5	15	5
2.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
3.	ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกข้อ	5	5	5	15	5
4.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	5	15	5
5.	มีความชัดเจน เรียงลำดับเนื้อหาได้เหมาะสม	5	5	5	15	5
6.	มีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	5	5	5	15	5
7.	มีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้	5	5	5	15	5
8.	มีความเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้	5	5	5	15	5
9.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
10.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
11.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
12.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	3	13	4.33
13.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
14.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
15.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
16.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
17.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
18.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
19.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
20.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
21.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
22.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
23.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
สรุป		5	5	4.52	14.52	4.83

แบบสรุปรประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พัฒนาการทางเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา

ลำดับ ที่	รายการที่ประเมิน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			การแปลผล	
		1	2	3	สรุป คะแนน	ระดับ คุณภาพ
1.	ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	5	5	5	15	5
2.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
3.	ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกข้อ	5	5	5	15	5
4.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	5	15	5
5.	มีความชัดเจน เรียงลำดับเนื้อหาได้เหมาะสม	5	5	5	15	5
6.	มีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	5	5	5	15	5
7.	มีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้	5	5	5	15	5
8.	มีความเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้	5	5	5	15	5
9.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
10.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
11.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
12.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
13.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
14.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
15.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	15	5
16.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
17.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
18.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
19.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
20.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
21.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
22.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
23.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
สรุป		5	5	4.65	14.65	4.88

แบบสรุปรายประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 พัฒนาการทางสังคมของอาณาจักรอยุธยา

ลำดับ ที่	รายการที่ประเมิน	คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			การแปลผล	
		1	2	3	สรุป คะแนน	ระดับ คุณภาพ
1.	ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	5	5	5	15	5
2.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
3.	ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกข้อ	5	5	5	15	5
4.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	5	15	5
5.	มีความชัดเจน เรียงลำดับเนื้อหาได้เหมาะสม	5	5	5	15	5
6.	มีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	5	5	5	15	5
7.	มีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้	5	5	5	15	5
8.	มีความเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้	5	5	5	15	5
9.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
10.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
11.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
12.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
13.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
14.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
15.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	15	5
16.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	5	15	5
17.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
18.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
19.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	15	5
20.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
21.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
22.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
23.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
สรุป		5	5	4.78	14.78	4.92

แบบสรุปรายการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

ลำดับ ที่	รายการที่ประเมิน	คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			การแปลผล	
		1	2	3	สรุป คะแนน	ระดับ คุณภาพ
1.	ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	5	5	5	15	5
2.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
3.	ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกข้อ	5	5	5	15	5
4.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	5	15	5
5.	มีความชัดเจน เรียงลำดับเนื้อหาได้เหมาะสม	5	5	5	15	5
6.	มีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	5	5	5	15	5
7.	มีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้	5	5	5	15	5
8.	มีความเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้	5	5	4	14	4.66
9.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
10.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
11.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
12.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
13.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
14.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
15.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	15	5
16.	มีความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
17.	มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	5	15	5
18.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
19.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	15	5
20.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
21.	มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	15	5
22.	มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
23.	มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.66
สรุป		5	5	4.69	14.69	4.89

แบบสรุปรูปความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

การประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ งานวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา ที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกระทุ่มแบน“วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ให้คะแนน

คนที่ 1 นางสาวพัสดราภรณ์ เศรษฐวัฒน์

คนที่ 2 นางสาวณิชาดา ภูชิตานุรักษ์

คนที่ 3 นางสาวสุจินตนา ดีบุกสุขลาก

2. คำนวณหาค่าความสอดคล้องโดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับเนื้อหา

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

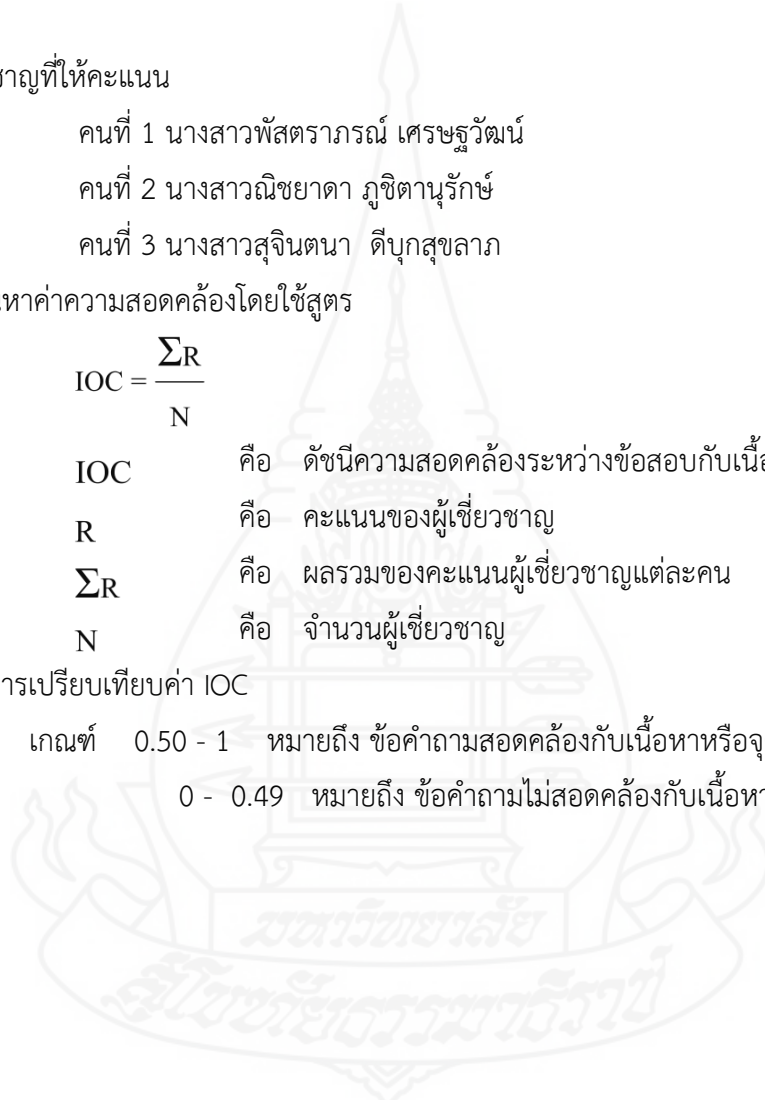
$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. เกณฑ์การเปรียบเทียบค่า IOC

เกณฑ์ 0.50 - 1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาหรือจุดประสงค์

0 - 0.49 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหาหรือจุดประสงค์

การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อ ที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ ที่			IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความหมาย
	1	2	3		
1	1	0	1	$\frac{2}{3} = 0.67$	สอดคล้องกับการวัด
2	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
3	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
4	1	0	1	$\frac{2}{3} = 0.67$	สอดคล้องกับการวัด
5	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
6	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
7	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
8	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
9	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
10	1	1	0	$\frac{2}{3} = 0.67$	สอดคล้องกับการวัด
11	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
12	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
13	0	0	1	$\frac{1}{3} = 0.33$	ไม่สอดคล้องกับการวัด
14	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด

การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อ ที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคน ที่			IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความหมาย
	1	2	3		
15	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
16	1	1	0	$\frac{2}{3} = 0.67$	สอดคล้องกับการวัด
17	0	0	1	$\frac{1}{3} = 0.33$	ไม่สอดคล้องกับการวัด
18	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
19	0	0	1	$\frac{1}{3} = 0.33$	ไม่สอดคล้องกับการวัด
20	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
21	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
22	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
23	0	0	1	$\frac{1}{3} = 0.33$	ไม่สอดคล้องกับการวัด
24	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
25	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
26	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
27	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
28	0	0	1	$\frac{1}{3} = 0.33$	ไม่สอดคล้องกับการวัด

การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อ ที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคน ที่			IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความหมาย
	1	2	3		
29	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
30	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด

31	1	1	0	$\frac{2}{3} = 0.67$	สอดคล้องกับการวัด
32	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
33	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
34	0	0	0	$\frac{0}{3} = 0.00$	ไม่สอดคล้องกับการวัด
35	1	1	0	$\frac{2}{3} = 0.67$	สอดคล้องกับการวัด
36	0	0	1	$\frac{1}{3} = 0.33$	ไม่สอดคล้องกับการวัด
37	1	1	0	$\frac{2}{3} = 0.67$	สอดคล้องกับการวัด
38	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด
39	1	1	0	$\frac{2}{3} = 0.67$	สอดคล้องกับการวัด
40	1	1	1	$\frac{3}{3} = 1.00$	สอดคล้องกับการวัด

ผลการวิเคราะห์รายฉบับ

วิชา ส22103 เทอม 1/2565 อาจารย์ผู้สอน : อานนท์ เพ็ชรเกลี้ยง

จำนวนข้อสอบที่วิเคราะห์	40
จำนวนกระดาษคำตอบ	30
คะแนนเฉลี่ย	25.6667
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	6.0461
ความเชื่อมั่น KR-20	.8309
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	2.4861

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายอานนท์ เพ็ชรเกลี้ยง
วันเดือน ปีเกิด	10 มีนาคม 2534
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พ.ศ.2558
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนกระทุ้มแบน “วิเศษสมุทคุณ”
ตำแหน่ง	ครู อันดับ คศ.1

